

ISSN 2697-3979 (Online)

JOURNAL OF ISLAMIC STUDIES

PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY

วารสารอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

FSU
FACULTY OF
ISLAMIC
SCIENCES

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566
Vol.14 No.2 July-December 2023

วารสารอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2566

ISSN 2697-3979 (Online)

วัตถุประสงค์และนโยบาย

เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ ข้าราชการ และนักวิชาการ
ทั่วไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการเพื่อ
เผยแพร่และแลกเปลี่ยนวิทยาการ ในสาขาอิสลามศึกษา กฎหมายอิสลาม
เศรษฐศาสตร์อิสลาม และตะวันออกกลางศึกษา

ผลงานวิชาการที่รับตีพิมพ์ อาจอยู่ในรูปแบบต่อไปนี้ บทความวิจัย
บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ เป็นต้น ต้นฉบับ
(Manuscript) ที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ใน
วารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานการวิจัย และ
วิทยานิพนธ์) และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาออกตีพิมพ์ในวารสารอื่น เรื่องที่
ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
(Peer-reviewed) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารวิชาการรายปี (2 ฉบับต่อปี)

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ผู้จัดพิมพ์

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เผยแพร่

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JOIS>

การติดต่อ

นายมาร์วันต์ เจาะและ

กองบรรณาธิการจัดการวารสารอิสลามศึกษาฯ คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์: 073-313928-50 ต่อ 2220 โทรสาร: 073-348726

อีเมล: jois.fais@gmail.com, marwan.je@psu.ac.th

บทความทุกเรื่องจะผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อความและบทความในวารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของ คณะผู้จัดทำและมิใช่
ความรับผิดชอบของคณะวิทยาการอิสลาม กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การ
คัดลอก แต่ให้มีการอ้างอิงแสดงที่มาอย่างชัดเจน

ผู้จัดพิมพ์

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

สำนักงานกองบรรณาธิการ

อาคารวิทยอิสลามนานาชาติ คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา
อธิการบดีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ศาสตราจารย์ ดร.อิมรอน มะลูลีม

ศาสตราจารย์เกษียณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน

กรรมการสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมหมัดรอฟลี แวหะมะ

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัปดุลรอญิง สื่อแต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาลี สาเมาะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ซาฟีอี อาดำ

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ

Prof. Dr. Elraih Hamed Elnil Ahmad Ellaith, Umm Al-Qura University,
Saudi Arabia

Prof. Dr. Datuk Zulkifli Yakub, University of Malaya, Malaysia

Prof. Dr. Mohammad Nasran Mohamad, National University of
Malaysia, Malaysia

Prof. Dr. Shukri bin Ahmad, University Utara Malaysia, Malaysia

Prof. Dr. Jawaid Iqbal, Aligarh Muslim University, India

ศาสตราจารย์ ดร. ซาการียา หะมะ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิก เลิศชาญฤทธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดซาก็ เจ๊ะหะ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การ์รีนา นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รองศาสตราจารย์เจ๊ะเหลาะ แยกพงศ์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัสมัน แดอาลี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัช นุ้ยพอม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัสซอลีฮียะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.อนัส อมาตยกุล มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการจัดการ

นายบาตีอรี ดอคคอ

กองบรรณาธิการฝ่ายจัดการ

นายมรวันต์ เจะและ

นายมนูศักดิ์ โต๊ะเถื่อน

นายอานนท์ เหมือนกู่

นายอัซมิง เซะ

Journal of Islamic Studies Prince of Songkla University.

Vol. 14 No. 2 July – December 2023

ISSN 2697-3979 (Online)

Objective

In order to promote and encourage the exchange of knowledge in the field of Islamic Studies, Muslim Studies, Islamic Law, Islamic Economics and the Middle East Studies among national scholars and worldwide.

Published academic works It may be in the following formats: research article, academic article, review article and book reviews. Manuscripts which submitted for publication must be under the condition that they must not be published in a journal, Proceeding or any publication before (except research reports and dissertation) and is not pending publication in other journals. Published article is subject to an initial review by the editorial board in order to determine to the journal's aims and scope. Then at least 3 qualified reviewers are solicited to evaluate a manuscript before publishing by evaluating Double-Blinded review.

Journal Publish Issue

Biannual journal (2 issues per year)

- 1 st Issue (January - June) ▪ 2 nd Issue (July - December)

Journal of Islamic Studies Prince of Songkla University

JOIS PSU

Publisher

Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University,
Pattani Campus

Place of publication

Online edition: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JOIS>

Contact

Marwan Jehlaeh, Journal Managing Editorial Board
Faculty of Islamic Science, Prince of Songkla University Pattani
Campus. Rusamilae Subdistrict, Charoen Pradit Road, Mueang
District, Pattani Province 94000

Telephone: 073-313928-50 ext. 2220 **Fax:** 073-348726

Email: jois.fais@gmail.com, marwan.je@psu.ac.th

Every article will be reviewed for academic validity by at least 3 qualified reviewers. All of texts and articles in the Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University is the author's idea. It's not the opinion of the organizing committee and also not the responsibility of the Faculty of Islamic Sciences. The journal editorial board does not reserve the right to copy but should to have a clear attribution reference from journals.

Editorial Office	International Islamic Science Building, Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus
Consulting Editors	Assoc. Prof. Imjit Lertpongsonbat, The Vice – President of Pattani campus, Prince of Songkla University Assoc. Prof. Dr. Ismail Lutfi Japakiya, Rector of Fatoni University Prof. Dr. Imron Maluleem, Emeritus Professor Kasetsart University Prof. Dr. Jaran Maluleem, Thammasat University Prof. Dr. Kanok Wongtrangan, Member of the University Council, Prince of Songkla University
Editor-in-Chief	Asst. Prof. Dr. Muhammad Roflee Waehama
Associate Editor	Asst. Prof. Dr. Abdulroning Suetair Asst. Prof. Dr. Ali Samoh Asst. Prof. Dr. Sarfee Ardarn

Academic Editorial Board

Prof. Dr. Elraih Hamed Elnil Ahmad Ellaith, Umm Al-Qura University,
Saudi Arabia

Prof. Dr. Datuk Zulkifli Yakub, University of Malaya, Malaysia

Prof. Dr. Mohammad Nasran Mohamad, National University of
Malaysia

Prof. Dr. Shukri bin Ahmad, University Utara Malaysia

Prof. Dr. Jawaid Iqbal, Aligarh Muslim University, India

Prof. Dr. Zakariya Hama, Fatoni University

Assoc. Prof. Dr. Thanik Lertcharnit, Faculty of Archaeology, Silpakorn
University

Assoc. Prof. Dr. Muhammadzakee Cheha, Fatoni University

Assoc. Prof. Cheloh Khaekphong, Princess of Narathiwat University

Dr. Anas Amatayakul, Mahidol University

Assoc. Prof. Dr. Ibrahim Narongraksakhet, Prince of Songkla
University

Assoc. Prof. Dr. Abdullah Karina, Muslim scholar

Assoc. Prof. Dr. Niloh Wae-u-seng, Prince of Songkla University

Asst. Prof. Dr. Asman Taeali, Prince of Songkla University

Asst. Prof. Dr. Tawat Noipom, Prince of Songkla University

Asst. Prof. Dr. Muhammadafeefee Assalihee, Prince of Songkla
University

Managing Editor Mr. Baderee Dorkhor

Managing Editorial Board

Mr. Marwan Jehlaeh

Mr. Manoosak Touthern

Mr. Anon Mueankoo

Mr. Asming Seh

สารบัญ

บทความวิจัยและบทความวิชาการ	หน้า
บทบาทของปอเนาะและมัสยิดชะฮ์ในการธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักขระ ญาวีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย <i>อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, นุমান หะยีมะแซ, มุฮามมัดสลกรี มันยูนู, ฮานาฟี วงษ์หลี</i>	1 - 21
Moral Diplomacy: The Concept of Islamic Diplomacy and Diplomatic Practice in Early Age <i>Saranyu Mhadsri, Sarfee Ardam, Abdulroning Suetair</i>	22 - 36
โมเดลสมการโครงสร้างของคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา <i>นัซรียะห์ อาบู</i>	37 - 62
ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ที่มี ต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาอัลอัคลาก สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 <i>อัญฮา ยูโซะ, มุหำมัดสุไหมเี เสงยามา, อับดุลรอแม สุลหลง</i>	63 - 83
การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิต วิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ <i>สุจิตรา ยีหวังเจริญ, ฮัสนีย์ หะยีหามะ</i>	84 - 103

- การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชา 104 - 129
อัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2
มาดีฮะห์ ลีเด๊ะ, อับดุลรอแม สุหลง
- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับศาสนาอิสลามและการประยุกต์ใช้ของ 130 - 160
ชุมชนมุสลิม
ศราวุฒิ อารีย์, นดา ศรีสอาด, ชารีฮาน ขวัญควาริน, ปารเมศ
วิชัยดิษฐ์
- รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ 161 - 183
ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์
นิรุไอนี หะยีนิเลาะ
- ทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกัน 184 - 206
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของ
สำนักจุฬาราชมนตรี
อับดุลย์ลาเต๊ะ สาและ, รอซีเดาะห์ หะนะกาแม,
แวยูโซะ ลีเดะ, ซัลมา แดมะละเล็ง, อิสมาอิล อาเนาะ
กาแซ, อาหมัด อัลฟาริตี, อิสมาแอ สะอิ

บทบาทของปอเนาะและมัสยิดอะห์ลุลบัยต์ในการธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักขระญาวีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

Roles of Pondok and Madrasah in Preserving the Malay Language Using Jawi Script in Southern Border Provinces of Thailand

Received: October 20, 2023 ■ Revised: November 14, 2023 ■ Accepted: December 4, 2023

อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต¹ นูมาน หะยิมะแซ² มุฮัมมัดสกรี มัณญู³ ฮานาฟี วงษ์หล้า⁴

Ibrahem Narongraksakhet, Numan Hayimasae, Muhamatsakree Manyunu, Hanafi Wonglee

¹ Ph.D. (หลักสูตรและการสอน). ศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. อีเมลผู้เขียนหลัก: ibrahem.n@psu.ac.th
Ph.D (Curriculum and Instruction). Assistant Professor. Faculty of Islamic Studies, Prince of Songkla University Pattani Campus. Corresponding Author Email: ibrahem.n@psu.ac.th

² Ph.D. (ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้). ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษามลายูและมลายูศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. อีเมล: numan.h@psu.ac.th
Ph.D. (Southeast Asian History). Assistant Professor. Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus Email: numan.h@psu.ac.th

³ Ph.D. (การจัดการและพัฒนาหลักสูตร). รองศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี.
อีเมล: makree4@yahoo.com
Ph.D. (Curriculum Management and Development). Associate Professor, Faculty of Education, Fatoni University.
Email: makree4@yahoo.com

⁴ M.A. (การสอนอิสลาม). อาจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
Email: moonindosat2@gmail.com
M.A. (Islamic Teaching). Lecture. Faculty of Education, Yala Rajabhat University. Email: moonindosat2@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. การเข้ามาของอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 2. การพัฒนาปอเนาะและมัสยิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย 3. บทบาทของปอเนาะและมัสยิดในการธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักขระญาวีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

วิธีการศึกษา การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารที่เน้นเอกสารระดับปฐมภูมิ นอกจากนั้นก็มีการอ้างอิงถึงเอกสารที่เป็นทุติยภูมิและตติยภูมิ

ผลการวิจัย การดำรงอยู่ของชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการเข้ามาของศาสนาอิสลามในภูมิภาคแห่งนี้ จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์พื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนของชาวมลายูโบราณที่รู้จักในนาม "ลังกาสุกะ" นักประวัติศาสตร์บางคนเชื่อว่าลังกาสุกะตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรมลายู ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างสงขลาและรัฐกลันตันของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย แต่บางคนกลับแย้งว่าลังกาสุกะตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรมลายู

ศาสนาที่เก่าแก่ของชาวลังกาสุกะ ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ขนชั้นนำในสังคมลังกาสุกะส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู พราหมณ์และพุทธ อิสลามเข้าในภูมิภาคนี้ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 แต่คนในพื้นที่แห่งนี้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามในราวคริสต์ศตวรรษที่ 13 หรือ 14 ผลการวิจัยจึงสามารถจะสรุปโดยสังเขปว่าอิสลามเข้ามาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในสอง ลักษณะคือ การเข้ามาของอิสลามในกลุ่มชนชั้นปกครองและการเข้ามาสู่ประชาชนโดยทั่วไป

หลังจากที่กษัตริย์องค์สุดท้ายของลังกาสุกะเข้ารับอิสลาม ลังกาสุกะก็ค่อย ๆ หายไปและคำว่าปาตานีก็ปรากฏตัวขึ้นแทนลังกาสุกะ หลังจากนั้นอิสลามได้แพร่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง และเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมและแนวปฏิบัติเก่า ๆ บางอย่างของสังคมลังกาสุกะ รวมทั้งพิธีกรรมและรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวัน

จากนั้นภาษามลายูที่ใช้อักษรหรืออักษรปัลลวะก็ถูกแทนที่ด้วยอักษรญาวิที่มีอิทธิพลจากภาษาอาหรับ ในบรรดาสถาบันหลักที่มีบทบาทในการอนุรักษ์และธำรงไว้ซึ่งอักษรญาวิ ได้แก่ ปอเนาะที่ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในราวคริสต์ศตวรรษที่ 15 และมัสยิดชะฮ์ ที่ปรากฏขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ 20

ในส่วนของภาษานั้น ภาษามลายูเป็นภาษาออสโตรนีเซียนที่มีพัฒนาการถึง 5 ยุคสมัย ได้แก่ ภาษามลายูโบราณ ภาษามลายูเก่า ภาษามลายูคลาสสิก ภาษามลายูยุคก่อนสมัยใหม่ และภาษามลายูสมัยใหม่ ในขณะที่ภาษามลายูที่ใช้อักษรญาวิสามารถแบ่งออกได้เป็นสมัยต่าง ๆ คือ สมัยโบราณ สมัยปากาตัน สมัยชะฮ์บา สมัยญาวิดิยันและญาวิสมัยปัจจุบันที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน.

การนำผลวิจัยไปใช้ เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถเป็นคู่มือการทางวิชาการและสามารถต่อยอดในแวดวงวิชาการต่อไป

คำสำคัญ: ปอเนาะ มัสยิดชะฮ์ มลายูอักษรญาวิ

Abstract

Objectives: This research was aimed to study 1. The Coming of Islam in Southern Border Provinces of Thailand 2. The Development of Pondok and Madrasah in Southern Border Provinces of Thailand 3. Roles of Pondok and Madrasah in preserving Malay Language using Jawi script in Southern Border Provinces of Thailand.

Methodology: This qualitative research had applied the documentary research methodology that emphasized on primary sources while second and tertiary sources were also used.

Research Findings: The existence of the southern border region of Thailand has been related to the arrival of Islam to this region. From historical facts, the southern border region of Thailand was a part of the ancient Malay settlement known as “Langkasuka”. Some historians believed that Langkasuka was located on the east side of the Malay Peninsula which was located between Songkhla and Kelantan and some argued that it was located on the west side of the Malay Peninsula. The ancient religions of the inhabitants of Langkasuka were Brahma, Hinduism, Buddhism, and Islam. The elite in the Langkasuka society mostly were Hindus, Brahmins, and Buddhists. Islam came to this region in the 15th century and the locals converted to Islam in the thirteenth or fourteenth century. It could be said briefly that the arrival of Islam in the southern border provinces of Thailand could be divided into two parts, 1. The entry of Islam into the ruling class. 2. The introduction of Islam into inhabitants.

After the last king of Langkasuka embraced Islam Langkasuka gradually disappeared and Patani government emerged as its successor and Islam spread widely and replaced some of the old cultures and practices of the society including daily rituals and styles. Then the Malay language that used Palawa writing was replaced by the Jawi writing that based on Arabic alphabet. Among main institutions that have played their roles in preserving the Jawi Script were Pondok and Madrasah. Pondok was firstly founded in the 15th century while Madrasah appeared in the 20th century.

Malay Language is an Austronesian language that had 5 eras, namely, Ancient Malay, Old Malay, Classical Malay, Premodern Malay, and Modern Malay while Malay script can be divided into periods, namely, Old Period, Pakatan Period, Za'ba Period, Jawi Dian Period and Modern Period respectively.

Contribution: It is a new body of knowledge that can be an academic contribution and can be further developed in the academic circle.

Keywords: Pondok, Madrasah, Jawi Script

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่ประกอบด้วยจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี สตูล ยะลา และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จะนะ นาทวี สะบ้าย้อย และ เทพา มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูที่มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ ประชากรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่จะใช้ภาษามลายูในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำเนียงภาษามลายูในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา เป็น สำเนียงภาษาที่ใกล้เคียงกับสำเนียงภาษามลายูของรัฐกลันตัน ประเทศสหพันธรัฐ มาเลเซีย ส่วนประชากรในจังหวัดสตูลบางส่วนจะใช้ภาษามลายูที่มีสำเนียงใกล้เคียง กับสำเนียงภาษามลายูของรัฐเคดาห์ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย สำหรับประชากร มุสลิมในบางพื้นที่ของ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาอันได้แก่ จะนะ นาทวี สะบ้าย้อย และเทพาจะใช้ภาษามลายู บางพื้นที่ก็ใช้ภาษาไทยท้องถิ่นที่เรียกว่าภาษาใต้

ภาษามลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีใช้มาตั้งแต่สมัยลังกาสุกะ ในพื้นที่ แห่งนี้ภาษามลายูไม่ได้หมายถึงเพียงสื่อในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังสื่อความหมายว่าผู้ ที่สื่อสารด้วยภาษามลายูเป็นมุสลิม สิ่งนี้เป็นเหตุผลหนึ่งว่าทำไมบางครั้งคำว่า “มุสลิม” และคำว่า “มลายู” ถูกใช้ในความหมายเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวการ รักษาและธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูโดยเฉพาะการรักษาและการธำรงไว้ซึ่งภาษามลายู อักษระญาวิจึงมีความหมายอย่างยิ่งต่อชีวิตและการดำรงอยู่ของชาวมลายูในพื้นที่แห่งนี้

การกำเนิดปอเนาะและมัสยิดในพื้นที่แห่งนี้จะมีความสัมพันธ์กับการเข้า มาของศาสนาอิสลามในภูมิภาคแห่งนี้ จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ พื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเคยเป็นส่วนหนึ่งของการตั้งถิ่นฐานของชาวมลายู โบราณที่เรียกว่า "ลังกาสุกะ" ตามบันทึกของราชวงศ์เหลียง ลังกาสูกะปรากฏขึ้นราว ค.ศ. 80-100 นักประวัติศาสตร์บางคนเชื่อว่าลังกาสุกะตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของ คาบสมุทรมลายู ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างสงขลาและรัฐกลันตัน แต่บางคนก็แย้งว่าลังกาสุกะ ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรมลายู (Abdul Halim Bashah, 1994) ลังกาสูกะ

เป็นเมืองท่าการค้าที่สำคัญสำหรับนักเดินเรือชาวเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักเดินเรือเริ่มเดินเรือข้ามอ่าวไทยไปยังคาบสมุทรมลายูโดยตรง (Abdul Razak Muhmood; Ahmad Fathi Al-Fatani, 2018).

ในอดีตชาวลังกาสุกะนับถือศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และต่อมาได้นับถือศาสนาอิสลาม ขนชั้นนำในสังคมลังกาสุกะส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพราหมณ์ ฮินดู และพุทธ ส่วนศาสนาอิสลามเริ่มมีบทบาทในภูมิภาคนี้ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 มีผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าคนในท้องถิ่นของลังกาสุกะเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามในคริสต์ศตวรรษที่ 13 หรือ 14 และมีผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์บางคนที่มีทัศนะว่าคนในท้องถิ่นของลังกาสุกะเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามเมื่อ 300 ปีก่อนที่กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งลังกาสุกะจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามและประกาศจัดตั้งรัฐใหม่ในปี ค.ศ. 1457. (Teeuw, 1970; Mohd. Zamri, 1993; Abdul Rahman, 2007)

อาจกล่าวโดยสังเขปได้ว่าการเข้ามาของอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ 1. การเข้ามาของอิสลามในกลุ่มชนชั้นปกครอง 2. การเข้ามาของอิสลามในผู้คนทั่วไป การเข้ามาของอิสลามสู่ชนชั้นปกครองเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 15 เมื่อกษัตริย์องค์สุดท้ายของลังกาสุกะเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามในปี ค.ศ. 1457 ทัศนะนี้สอดคล้องกับทัศนะของอับดุลเราะห์มาน (Abdul Rahman Haji Abdullah, 2007) ซึ่งเขียนไว้ในหนังสือ "ประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม" ว่าชาวปาตานีเข้ารับอิสลามก่อนที่กษัตริย์ศรีวิชัยจะเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม 3 ศตวรรษ ในหนังสือเล่มเดียวกันได้ระบุว่ามามีชาวมุสลิมอาหรับบางส่วนที่อาศัยอยู่ในลังกาสุกะซึ่งได้เผยแผ่ศาสนาอิสลามไปยังเกาะบูตอนในสุลาเวสี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในตอนนั้นอิสลามได้วางรากฐานที่มั่นคงในลังกาสุกะแล้ว มูฮัมหมัดซัมรี (Mohd. Zamberi A. Malek, 1993) ในหนังสือชื่อ "Muslims of Patani: History and Politics" ท่านได้แสดงทัศนะว่าอิสลามมาถึงจำปาในศตวรรษที่ 11 หรือ 12 และจำปานั้นมีความสัมพันธ์อันดีกับปาตานี จากความสัมพันธ์อันดีนี้ อิสลามจึงเดินทางมาถึงลังกาสุกะและสู่เมืองปาตานี หลังจากที่ถูกขัตริย์องค์สุดท้ายของ

ลังกาสุกะเข้ารับอิสลาม คำว่าปาตานีก็ปรากฏขึ้น จากนั้นวัฒนธรรมที่อิงศาสนาอิสลามเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมและแนวปฏิบัติเก่า ๆ บางอย่าง รวมถึงพิธีกรรมและรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันของสังคมลังกาสุกะ จากนั้นภาษามลายูที่เคยใช้อักษรปัลลวะหรืออักษรอินเดียก็ถูกแทนที่ด้วยอักษรหรืออักษรญาวีที่มาจากพยัญชนะภาษาอาหรับ

วัตถุประสงค์และระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางเอกสารเป็นหลัก โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา 1. การเข้ามาของอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. พัฒนาการของปอเนาะและมัสยิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3. บทบาทของปอเนาะและมัสยิดในการธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักษรญาวีในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิวัฒนาการของภาษามลายู

ภาษามลายูถือเป็นภาษาหลักภาษาหนึ่งในกลุ่มภาษามลายู-โพลีเนเซียนซึ่งอยู่ในตระกูลออสโตรนีเซียน (wikipedia) อับดุลรอชิดและอะหมัด โญฮารี(Abdul Rashid Melebek dan Amat Juhari Moain, 2005) ได้นำเสนอว่าภาษามลายูได้ผ่านวิวัฒนาการมา 5 สมัยคือ สมัยมลายูโบราณ มลายูเก่า มลายูคลาสสิก มลายูก่อนสมัยใหม่ และมลายูสมัยใหม่

ภาษามลายูโบราณเป็นภาษาที่ใช้โดยชาวมลายูโบราณหรือชาวมลายูโปลินีเซียนที่วางรากฐานอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และ Nusantara ก่อนการเข้ามาของชาวมลายูออสโตรนีเซียน ซึ่งบางคนเชื่อว่าเกิดขึ้นก่อนคริสตกาล (Ahmad Dahlan, 2017) ภาษามลายูโบราณนี้มีการใช้ในจัมปาของเวียดนามราวคริสต์ศตวรรษที่ 2 ภาษามลายูโบราณนี้มีลักษณะเฉพาะที่ไม่มีการผสมผสานกับภาษาสันสกฤต ภาษาอินเดีย ภาษาอาหรับ ภาษาจีน และภาษาตะวันตก ภาษามลายูโบราณนี้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาษาก่อนมีการใช้อักษร

ภาษามลายูเก่าเป็นภาษามลายูที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาสันสกฤตและภาษาอื่น ๆ ของอินเดียที่ผ่านพ่อค้าและนักเผยแพร่ศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ เป็นภาษาที่ไม่มีการผสมผสานกับภาษาอาหรับ ภาษาจีน ภาษาตะวันตก เชื่อกันว่าภาษามลายูเก่านั้นเริ่มมีการใช้ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 4 พร้อมกับการค้นพบศิลาจารึกที่เขียนด้วยภาษามลายูเก่าที่เวียดนาม ในส่วนของแหลมมลายูก็มีการค้นพบศิลาจารึกที่รัฐเคดาห์ของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย พบที่ไชยาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบที่ตะกั่วป่าในจังหวัดพังงา และพบในปาเล็มบัง ประเทศอินโดนีเซีย (Wikipedia)

ภาษามลายูคลาสสิกเป็นภาษามลายูที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอาหรับผ่านพ่อค้าและนักเผยแพร่ศาสนาอิสลามจากตะวันออกกลาง นอกจากนั้นภาษามลายูคลาสสิกยังมีอิทธิพลจากอินเดียที่มาจากคุชราต และภาษาจีนจากประเทศจีน ภาษามลายูคลาสสิกเป็นภาษาที่ใช้ตัวอักษรญาวิที่มาจากภาษาอาหรับโดยส่วนใหญ่ภาษามลายูคลาสสิกจะไม่มีการใช้ภาษาของตะวันตก ภาษามลายูคลาสสิกนี้เริ่มมีการใช้ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 ศิลาจารึกที่เก่าแก่ที่สุดที่ค้นพบที่เขียนด้วยภาษามลายูอักษรญาวิก็คือ ศิลาจารึกแห่งตรังگانู ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย หลังจากนั้นก็มีการค้นพบศิลาจารึกอักษรญาวิก็ี่เอนเกอร์สัมปิลัน รัฐปาหัง รัฐเปรัก รัฐกลันตัน รัฐเคดาห์ ส่วนในประเทศอินโดนีเซียก็ค้นพบที่สุมาตราใต้และสุมาตราตะวันตก ญัมบี รีเยากาลิมันตัน อาเจะห์ เป็นต้น (Ahmad Dahlan, 2017)

ภาษามลายูก่อนสมัยใหม่ เป็นภาษามลายูที่ผสมผสานกับภาษาตะวันตกโดยผ่านพ่อค้าและนักล่าอาณานิคมชาวตะวันตก ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีชาวตะวันตกเข้ามาทำการค้าขายและบางชาติก็มาเพื่อการล่าอาณานิคม ชาวมลายูจึงมีปฏิสัมพันธ์กับชาวตะวันตกจนภาษาของตะวันตกเข้ามามีบทบาทและผสมผสานกับภาษามลายูที่กำลังใช้อยู่ในตอนนั้น ภาษาตะวันตกที่ผสมผสานกับภาษามลายูก็จะมีภาษาโปรตุเกส ภาษาฮอลแลนด์ ภาษาอังกฤษ ภาษาสเปน และภาษาฝรั่งเศส แม้ในสมัยนี้ภาษามลายูจะมีการผสมผสานกับภาษาตะวันตกแต่ก็ยังเป็นภาษามลายูที่ยังใช้อักษรญาวิ

ภาษามลายูสมัยใหม่เป็นภาษาที่มีการผสมผสานกับภาษาอาหรับ ภาษาสันสกฤต ภาษาอินเดีย ภาษาจีน และภาษาตะวันตก เช่น คำว่า ตามัต กิตาบ มาจาก

ภาษาอาหรับ เดวา ราญา มาจากภาษาสันสกฤต เป็นตรา อัลมาลี มาจากภาษาโปรตุเกส จาวัน เตกอ มี มาจากภาษาจีน เซอโกละฮ มาจากภาษาฮอลแลนด์ มอเตอร์ โมบิล มาจากภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ภาษามลายูอักขระยาวี

ในปัจจุบันภาษามลายูเป็นภาษาราชการในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย บรูไน และสิงคโปร์ ส่วนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาษามลายูเป็นภาษาที่ใช้มาตั้งแต่สมัยลังกาสุกะ เป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ใช้ในการค้าขาย การศึกษา และการเผยแผ่ศาสนา ในสมัยลังกาสุกะที่มีผู้คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพราหมณ์ ฮินดู หรือแม้กระทั่งในสมัยศรีวิชัยที่ผู้คนหันมานับถือศาสนาพุทธ ในพื้นที่แห่งนี้ก็ยังใช้ภาษามลายูเป็นหลัก แต่ในตอนนั้นลังกาสุกะยังใช้อักขระปัลลวะที่มีอิทธิพลมาจากอินเดีย แต่ในตอนต้นของศตวรรษที่ 15 แห่งคริสตกาล เมื่อกษัตริย์องค์สุดท้ายของลังกาสุกะเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม สถานภาพของภาษามลายูก็ยังคงเดิม แต่อักขระปัลลวะที่เคยใช้มาก็ถูกอักขระยาวีเข้ามาแทนที่ และไวยากรณ์ภาษาอาหรับก็ถูกนำมาใช้กับภาษามลายูที่ใช้อักขระยาวีเช่นกัน การนำอักขระยาวีมาใช้แทนอักขระปัลลวะนั้นมีสาเหตุหลักคือ 1. การมีอิทธิพลของศาสนาอิสลาม เพราะศาสนาอิสลามนั้นมีความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับอัลกุรอานที่เป็นภาษาอาหรับ 2. ในทัศนคติของมุสลิมอักขระปัลลวะนั้นมีความผูกพันกับศาสนาพราหมณ์ ฮินดูหรือพุทธ ซึ่งในขณะนั้นการใช้อักขระปัลลวะจึงดูเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมใหม่ของชาวมลายูที่วางอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม 3. โลกมลายูได้มีการใช้อักขระยาวีแล้ว

อักขระหรืออักษรยาวีนี้นับใช้มาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 14 แห่งคริสตกาลราว ๆ ในปีค.ศ. 1300 มีต้นกำเนิดมาจากวรรณกรรมภาษาอาหรับที่ชาวเปอร์เซียนำเข้ามาสู่อาณาจักรมลายูญัมบี (Jambi) ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนเหนือของปาเล็มบัง บนเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบัน การถือกำเนิดของอักขระยาวีมีความเกี่ยวข้องกับการเข้ามาของอิสลามในนุซันตารา ซึ่งเชื่อกันว่าชาวเปอร์เซียเป็นผู้ที่ริเริ่ม

นำอักษรอาหรับซึ่งเป็นที่มาของอักขระญาวีเพื่อนำมาใช้กับภาษามลายูคลาสสิก มีข้อสันนิษฐานว่า คำว่า "ญาวี" มีรากเหง้ามาจากคำว่า "ญาวา" ซึ่งหมายถึงชาว แต่มีนักวิชาการบางคนไม่เห็นด้วย และสันนิษฐานว่า คำว่า "ญาวี" เป็นชื่อทั่วไปสำหรับพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมหรืออิทธิพลของชาว และมีนักวิชาการบางคนสันนิษฐานว่า คำว่า "ญาวี" มาจากชื่อของอาณาจักรชาวโบราณที่ชื่อว่า "ญะวาบา (Javaka)" ซึ่งถือกำเนิดก่อนอาณาจักรมขปาหิตและศรีวิชัย

อักขระญาวีที่เก่าแก่ที่มีการค้นพบนั้นเป็นศิลาจารึก (Batu Bertulis) ค้นพบที่รัฐตรังกานู ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ในศิลาจารึกนี้ได้ปรากฏวันที่ของการจารึกคืออิญเราะฮ์ศักราชที่ 702 ซึ่งตรงกับปี ค.ศ. 1303 นอกจากนั้นมีการค้นพบบทกวีบีดาซารี (Syair Bidasari) ที่พบในเกาะสุมาตรา บทกวีนี้ได้ประพันธ์ขึ้นราวปี ค.ศ. 1300–1399 ภาษามลายูที่ใช้อักขระญาวีเป็นภาษาที่ยืมอักขระที่เป็นพยัญชนะจากภาษาอาหรับมาใช้ จะเขียนจากขวาไปซ้าย และมีการเพิ่มตัวพยัญชนะอีก 6 ตัว คือ Ca nga, pa ga va และ nya ในส่วนที่เป็นสระนั้นจะใช้พยัญชนะ อาลีฟ วาว และยาแทน และบางครั้งตัวสระจะไม่ปรากฏในตัวเขียน แต่จะปรากฏในตอนอ่านเท่านั้น ส่วนภาษามลายูคลาสสิกอาจจะไม่ปรากฏตัวสระของพยางค์สุดท้าย การอ่านต้องอาศัยประสบการณ์ มิฉะนั้นจะอ่านไม่ถูก ต่อมาเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการอ่านที่ผิด นักภาษาศาสตร์ก็ได้เพิ่มตัวอักษรที่เป็นสระของพยางค์สุดท้าย ความสำเร็จของนักภาษาศาสตร์ที่ได้เพิ่มสระให้กับพยางค์สุดท้ายของคำ ได้ทำให้นักภาษาศาสตร์บางคนมีความคิดที่จะเพิ่มสระให้กับทุกพยางค์เพื่อให้อ่านได้ถูกต้อง แต่ก็มีนักภาษาศาสตร์บางกลุ่มไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่าต้องการรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของภาษามลายูที่มาจากภาษาอาหรับที่ไม่มีสระแต่ผู้อ่านสามารถอ่านได้ถูกต้อง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงถือกำเนิดสำนักคิดทางภาษามลายูขึ้นมาหลายสำนัก

รูปแบบการใช้อักขระญาวีนี้นั้นมีพัฒนาการมาหลายช่วง ช่วงแรกเป็นช่วงที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก เป็นระบบการสะกดที่ใช้โดยปราชญ์ทางศาสนาและบรรดาราชาผู้ครองเมืองมลายู ต่อมาพันตรี ดาโต๊ะ หัจญี มุห์หมัด สะอิด สุลมาน (Mejar Dato Haji Mohd Said Sulaiman) จาก Persatuan Bahasa Melayu Persuratan

Buku-buku Diraja Johor ได้นำเสนอระบบการสะกดใหม่ที่มีชื่อย่อเรียกว่า “ปากัดตัน” (Pakatan) จากนั้นก็ถือกำเนิดระบบใหม่ที่น่าเสนอโดยชะอ์บา (Za’aba)

ระบบการสะกดนี้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ระบบนี้จะถูกเรียกว่าระบบญาวีชะอ์บา หลังจากนั้นก็มีระบบใหม่ที่เรียกว่า ญาวีดียัน ต่อมา Dewan Bahasa dan Pustaka ซึ่งเทียบได้กับราชบัณฑิตยสถานของไทยได้นำเสนอระบบญาวีใหม่ที่มีความสมบูรณ์และใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

เนื่องจากภาษามลายูที่ใช้อักขระญาวีเพิ่งเกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้คนมีทักษะและมีความชำนาญในการใช้อักขระใหม่นี้ จึงกลายเป็นความรับผิดชอบของสถาบันต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตอนนั้น และสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการสอนและธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักขระญาวี ได้แก่ บ้านของผู้รู้ ปอเนาะ และในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ตาติกา มัสยิดชะอ์และญามิอะฮ์เข้ามามีบทบาทสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักขระญาวี

ปัจจุบันภาษามลายูโดยเฉพาะภาษามลายูที่ใช้อักขระญาวีมีการใช้น้อยลง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ในการศึกษา ใช้ในการสื่อสาร หรือใช้ในการเผยแพร่อิสลาม เยาวชนรุ่นใหม่เริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน บางครั้งก็ใช้ภาษาที่ผสมผสานระหว่างภาษามลายูกับภาษาไทย ในส่วนที่เป็นการเขียนภาษามลายู อักขระโรมันก็เริ่มเข้ามามีอิทธิพลทำให้การใช้ภาษามลายูอักขระญาวีเริ่มลดลง

ในปี พ.ศ. 2506 ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียได้เริ่มมีการใช้ภาษามลายูอักขระโรมัน ซึ่งต่อมากภาษามลายูอักขระหรืออักขระโรมันก็เริ่มเข้ามามีอิทธิพลกับภาษามลายูที่ใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หลังจากนั้นภาษามลายูอักขระญาวีและอักขระโรมันก็ถูกนำมาใช้ในพื้นที่แห่งนี้ สิ่งดังกล่าวทำให้มุสลิมในพื้นที่แห่งนี้มีความรู้สึกว่าอัตลักษณ์ของพวกตนถูกคุกคาม และถูกกลืนกินทีละน้อย ด้วยเหตุนี้สถาบันทางสังคมโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาในพื้นที่จึงได้รณรงค์และพยายามอย่างเต็มที่เพื่อฟื้นฟูและรักษาภาษามลายูอักขระญาวีนี้ให้คงอยู่ต่อไป

การถือกำเนิดและการพัฒนาการของปอเนาะ

คำว่า “ปอเนาะ” มีรากศัพท์มาจากภาษาอาหรับคำว่า “ฟุนดูก” ซึ่งหมายถึง ที่พักหรือโรงแรม คำนี้มาจากรากศัพท์ภาษากรีกอราบิก (Creco-Arabic) คำว่า “Pandokein” ซึ่งหมายถึง ที่พัก (Munjid fi al Lughat wa al l’lam, 1986) เนื่องจากชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสำเนียงการพูดภาษามลายูถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองโดยทั่วไปมักจะไม้ออกเสียงตัวสะกดตัวสุดท้ายของแต่ละพยางค์ คำว่า “ฟุนดูก” จึงออกเสียงกลายเป็น “ฟุนู” โดยไม่มีการออกเสียงตัวสะกดตัวสุดท้ายของพยางค์แรกและพยางค์ที่สอง และต่อมาคำว่า “ฟุนู” ได้เพี้ยนกลายมาเป็น “ปอเนาะ” ในที่สุด

อิสมาอิล อิสฮาก บินจสมิธ (Ismail Ishaq Benjasmith, 2015) มีทัศนะว่า “ปอเนาะกรือเซะ” เป็นปอเนาะแห่งแรกที่ถือกำเนิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปอเนาะแห่งนี้ก่อตั้งในราวคริสต์ศตวรรษที่ 15 โดยเชคเศาะฟียุดดีน อัลอับบาส อัลยะมะนีย ส่วนวันมูหัมมัด เศาะหิร ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ปัตตานีกลับมีทัศนะว่าปอเนาะแห่งแรกในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ “ปอเนาะกัวลาบือเกาะ” ก่อตั้งในคริสต์ศตวรรษที่ 16 โดยบุตรคนหนึ่งของเชคอุซมานที่มาจากประเทศเยเมน ปอเนาะแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำกัวลาบือเกาะฮ์ใกล้กับเมืองกรือเซะ ส่วนปอเนาะสะนอญญาร ก็เป็นปอเนาะที่เก่าแก่อีกแห่งหนึ่งที่ก่อตั้งก่อตั้งโดยบังลิมาพะกีธ ลือบัยวันมูซอ มีบางทัศนะกล่าวว่าปอเนาะเบินดังดาถือเป็นปอเนาะแห่งแรกที่ถือกำเนิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ความจริงปอเนาะแห่งนี้ก่อตั้งขึ้นราวปี ค.ศ. 1817 (Abdul Razak Muhmood; Ahmad Fathi Al-Fatani, 2018).

ปอเนาะถือเป็นสถาบันศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดสถาบันหนึ่งที่ถือกำเนิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงการรักษาและดำรงไว้ซึ่งการใช้ภาษามลายูอักขระญาวิ ปอเนาะนั้นวิวัฒนาการมาจากบ้านของผู้รู้ที่เป็นสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดในภูมิภาคนี้ กล่าวคือเมื่อปรากฏมีผู้รู้ก็จะมีผู้คนจำนวนหนึ่งเดินทางมาเพื่อแสวงหาความรู้จากผู้รู้

คนนั้น เพื่อความสะดวกของพวกตน พวกเขาจะสร้างกระต๊อบเป็นที่พักอาศัยชั่วคราว บริเวณใกล้ ๆ กับบ้านของผู้รู้ ที่พักเหล่านี้นจะถูกเรียกว่า “ปอเนาะ” ที่หมายถึงที่พัก ถ้าปรากฏมีผู้คนที่ต้องการแสวงหาความรู้เป็นจำนวนมาก ที่พักในบริเวณบ้านของผู้รู้ ก็จะมีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย และบ้านของผู้รู้ก็จะกลายเป็นศูนย์กลางของแหล่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวปอเนาะจึงเป็นสถานที่แสวงหาความรู้ที่มีบ้านของผู้รู้ที่เรียกว่าโต๊ะครูเป็นศูนย์กลาง มีโต๊ะครูเป็นผู้สอนหลักเพียงคนเดียว แต่บางปอเนาะ โต๊ะครูจะมอบให้ผู้เรียนบางคนเป็นผู้ช่วยสอน โดยปกติโต๊ะครูจะสร้างระเบียงติดกับบ้านของตนเองไว้เป็นสถานที่ละหมาดและจัดการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนจะพักอยู่ในกระต๊อบเล็ก ๆ ที่ปลูกกันเรียงรายในบริเวณที่โต๊ะครูจัดให้ โดยปกติจะอยู่บริเวณใกล้กับบ้านของโต๊ะครู กระต๊อบเหล่านี้นี้จะเรียกว่า “ปอเนาะ” ผู้เรียนในปอเนาะ มักจะถูกเรียกว่า “โต๊ะปาเก” ปอเนาะบางหลังโต๊ะครูเป็นผู้สร้างให้ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองของผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างเอง นอกจากปอเนาะของลูกศิษย์แล้วยังมีบ้านของประชาชนทั่วไปที่ต้องการศึกษาหลักศาสนามาปลูกบริเวณบ้านของโต๊ะครู ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในปอเนาะโดยส่วนใหญ่จะใช้ภาษามลายู

การเรียนการสอนในปอเนาะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก เป็นการเรียนการสอนสำหรับบุคคลทั่วไป การเรียนการสอนประเภทนี้มีวิชาที่สอนได้แก่ วิชาฟิสิกส์ วิชาเตาฮีด และดัตฟิร ลักษณะที่สองคือการเรียนการสอนสำหรับโต๊ะปาเก การเรียนการสอนลักษณะที่สองนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ 1. การเรียนการสอนสำหรับโต๊ะปาเกทุกคน การเรียนการสอนประเภทนี้จะเป็นการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป 2. การเรียนการสอนสำหรับโต๊ะปาเกที่ถูกคัดเลือก การเรียนการสอนประเภทนี้ผู้เรียนจะน้อยกว่า แต่เนื้อหาจะเข้มข้นกว่าประเภทแรก 3. การเรียนการสอนสำหรับโต๊ะปาเกที่ถูกคัดสรรเป็นพิเศษ การเรียนการสอนประเภทนี้จะมีผู้เรียนน้อยกว่าประเภทอื่น ๆ แต่เนื้อหาจะเข้มข้นกว่าทุกประเภท กลุ่มนี้มักจะเป็นการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว ผู้เรียนในกลุ่มนี้มักจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยสอนของโต๊ะครู ผู้เรียนในกลุ่มนี้มักถูกเรียกว่า “เกอปลาอเตาะล่อเอาะห์” ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เสมือนหัวหน้าผู้เรียนด้วย สำหรับช่วงเวลาของการเรียนการสอนใน

ปอเนาะจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือช่วงเช้าหลังจากการละหมาดศุบห์ ช่วงที่สองคือช่วงหลังจากการละหมาดซุฮรีและช่วงที่สามเป็นช่วงหลังจากการละหมาดมัฆริบ แต่ละปอเนาะจะใช้เวลาเรียนที่แตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วจะใช้เวลาเรียนประมาณ 2-3 ชั่วโมงต่อครั้ง

ในปอเนาะผู้เรียนชายจะถูกเรียกว่า“โตะปาเก” ที่มาจากคำว่าโตะฟาگیر ซึ่งหมายถึงอนาถาयाกจน หรือมีอีกทศนะหนึ่งที่เรียกผู้เรียนชายดังกล่าวว่า”โตะฟา กิธ” ซึ่งหมายถึงผู้รู้ในศาสนาสนบัญญัติ คำว่า”โตะฟาگیر”หรือ ”โตะฟาภิธ” ต่อมาเพี้ยนเป็น ”โตะปาเก” หาก”โตะฟาเก”มาจากคำว่าโตะฟาگیر คำนี้จะมีความหมายสองนัยยะ นัยยะแรกคือ ผู้อนาถา ในความเข้าใจของผู้คนทั่วไปโตะปาเกจะหมายถึงผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถเป็นผู้รับเงินชะกาได้ นัยยะที่สองคือการขาดแคลนความรู้โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนา แต่ถ้าคำว่า”โตะปาเก” มาจากคำว่า”โตะฟาภิธ” คำว่าโตะปาเกจะหมายถึงผู้มีความรู้ด้านฟิกฮหรือศาสนาสนบัญญัติ

ในอดีตปัจจัยความอยู่รอดของปอเนาะจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการคือ 1. ชื่อเสียงของโตะครู ตัวบ่งชี้ถึงชื่อเสียงของโตะครูก็คือจำนวนผู้เรียนที่มาศึกษาในปอเนาะ 2. การสนับสนุนงบประมาณจากสังคมซึ่งรวมถึงหมู่บ้านบริเวณรอบ ๆ ปอเนาะ จากผู้ปกครองและผู้เรียนที่มาศึกษาในปอเนาะ 3. ผู้สืบทอด มีปอเนาะหลายแห่งที่ต้องปิดกิจการเนื่องจากไม่มีผู้สืบทอดหลังจากโตะครูเสียชีวิตไปแล้ว โดยส่วนใหญ่แล้วผู้สืบทอดจะเป็นลูกหรือลูกเขยของโตะครู จะมีบางปอเนาะที่ให้หัวหน้าผู้เรียนเป็นผู้สืบทอด ส่วนการอยู่รอดของปอเนาะในอนาคตนั้นอาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น การสนับสนุนหรือการแทรกแซงจากภาครัฐ

การถือกำเนิดและการพัฒนาการของมัดระซะฮ์

มัดระซะฮ์มีรากศัพท์มาจากคำว่า “ตะเราะซะ” หมายถึง เรียน หรือศึกษาหาความรู้ ส่วนคำว่ามัดระซะฮ์นั้นหมายถึงสถานที่ศึกษาหาความรู้ซึ่งรวมถึงโรงเรียนและสถาบันการศึกษาขั้นสูง แต่ในปัจจุบันมัดระซะฮ์มักจะหมายถึงโรงเรียน

ในอดีตมัดระซะฮ์จะหมายถึงสถาบันการศึกษาชั้นสูง ปัจจุบันบางประเทศยังเรียกสถาบันการศึกษาชั้นสูงว่ามัดระซะฮ์ ต่อมาเมื่อมีการใช้คำว่า“ญามิอะฮ์”เพื่อใช้เรียกสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือใช้เรียกมหาวิทยาลัย คำว่ามัดระซะฮ์จึงถูกจำกัดกรอบให้หมายถึงโรงเรียนโดยไม่รวมถึงมหาวิทยาลัยทั้ง ๆ ที่มัดระซะฮ์ในอดีตจะหมายรวมถึงสถาบันการศึกษาชั้นสูงด้วย มัดระซะฮ์ในอดีตเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีสอนทั้งวิชาการศาสนาและวิชาการสมัยใหม่ โดยทั้งสองศาสตร์จะถูกแบ่งเป็นสองประเภทคือศาสตร์ที่เป็นฟิรฎูฮ์และศาสตร์ที่เป็นฟิรฎูกิฟายะฮ์ ระบบมัดระซะฮ์จะเป็นที่นิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยนิซอมุลมุลก์ กล่าวกันว่าเกือบทุกเมืองของราชอาณาจักรมุลลิมจะมีมัดระซะฮ์นิซอมุลมุลก์อยู่

มัดระซะฮ์แห่งแรกในหะรอหมันถูกสถาปนาขึ้นในปี ฮ.ศ.571 (ค.ศ. 1175) โดยอาฟีฟ อับดุลลอฮ มุหัมมัด อัลอูรูซุฟี มัดระซะฮ์ดังกล่าวตั้งอยู่ใกล้กับประตูมูเราะฮ์ ทางด้านทิศใต้ของมัสยิดอัลหะรอหม ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 มัดระซะฮ์ในมักกะฮ์มีจำนวน 19 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ก่อตั้งโดยภาคเอกชน (Ahmad Shalaby, 1973) แม้ในมักกะฮ์จะมีมัดระซะฮ์เป็นจำนวนมาก แต่มัดระซะฮ์ที่ได้รับความนิยมของผู้คนในจังหวัดชายภาคใต้มีเพียงไม่กี่แห่ง เช่น มัดระซะฮ์ดาร์ อัล อุลุม (Madrasah Dar al-‘Ulum ค.ศ. 1934) มัดระซะฮ์อินโดนีเซีย (Madrasah Indonesia ค.ศ. 1927) และมัดระซะฮ์เศาวลาฎียะฮ์ (Madrasah Sawlatiyah ค.ศ. 1874) ผู้คนในจังหวัดชายภาคใต้จะนิยมศึกษาที่มัดระซะฮ์ดาร์ อัล อุลุม และมัดระซะฮ์อินโดนีเซีย มัดระซะฮ์ทั้งสองนี้ก่อตั้งโดยชาวอินโดนีเซีย ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนคือภาษาอาหรับและภาษามลายู ผู้สอนก็เป็นชาวมลายูเช่นกัน ส่วนมัดระซะฮ์เศาวลาฎียะฮ์ก่อตั้งโดยชาวอินเดีย มัดระซะฮ์แห่งนี้จะใช้ภาษาอาหรับเป็นหลัก

สำหรับชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระบบการศึกษาแบบมัดระซะฮ์เป็นระบบการศึกษาใหม่ ที่เกิดขึ้นในราว ๆ ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เพราะก่อนหน้านี้ผู้คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะรู้จักเฉพาะการศึกษาแบบระบบปอเนาะ การศึกษาระบบมัดระซะฮ์นั้นเริ่มปรากฏในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงปี พ.ศ. 2473-

2483 เป็นต้นมา มัธยมศึกษาแห่งแรกในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ มัธยมศึกษาอัลมะอารีฟ อัลวะฏอนียะฮ์ (Madrasah al-Ma'arif al-Wataniyah) เริ่มก่อสร้างในราวปี พ.ศ. 2474 และได้เปิดเป็นทางการในปีพ.ศ. 2476 ผู้ก่อตั้งมัธยมศึกษาแห่งนี้เป็นอัยยิกสุหลง อาคารเรียนของมัธยมศึกษาตั้งกล่าวเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องเรียน มีผู้เรียนประมาณ 200 คน ชั้นบนเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจโดยเฉพาะใช้ในการละหมาดประจำวันท่ามกลางเวลาซึ่งมีชาวบ้านมาประกอบศาสนกิจทุกวันไม่ขาดสาย มัธยมศึกษาแห่งนี้ได้ดำเนินการเพียง 2 ปี ต่อมามีมัธยมศึกษาแห่งใหม่เกิดขึ้น ณ หมู่บ้านกรือเซะ ห่างจากมัธยมศึกษาอัลมะอารีฟ อัลวะฏอนียะฮ์ราว 6 กิโลเมตร มัธยมศึกษาแห่งนี้ใช้ชื่อว่า มัธยมศึกษาอัลอิสลาห์ อัลดีนียะฮ์ (Madrasah al-Islah al-Diniyah) ดำเนินการโดยอัยยิก อับดุล มาญิด อัมบุง (Haji Abdul Majid Embung) ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของอัยยิกสุหลง

การก่อตั้งมัธยมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถแบ่งออกเป็น 3 รุ่น รุ่นแรกได้แก่ 1. มัธยมศึกษาอัลมะอารีฟ อัลวะฏอนียะฮ์ 2. มัธยมศึกษาอัลอิสละฮ์ อัลดีนียะฮ์ 3. มัธยมศึกษาอะชีซสถาน. ปัจจุบันคือโรงเรียนอาชีซสถาน อำเภอนาประดู่ จังหวัดปัตตานี 4. มัธยมศึกษาอัลอิสละฮ์ อัลดีนียะฮ์ 5. มัธยมศึกษาอัลตะอวะฮ์ ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 6. มัธยมศึกษาดาร์ อัลอันวาร ในอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส 7. คือ มัธยมศึกษาดาร์ลุโลม นิบงบารู อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รุ่นที่สองได้แก่ 1. มัธยมศึกษาดาร์ลุสลาม ปัจจุบันคือโรงเรียนดาร์ลุสลาม ดันหยงมัส อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส 2. มะอฮัด อัลบิอะฮ์ อัลดีนียะฮ์ ปัจจุบันคือโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ ในจังหวัดยะลา 3. มัธยมศึกษาอัลดาร์บียะฮ์ อัลอิสลามียะฮ์ ปัจจุบันคือโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ ตั้งอยู่ ณ บ้านบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 4. มุอัชชะยะฮ์ อัลซากอพะฮ์ อัลอิสลามียะฮ์ ปัจจุบันคือโรงเรียนวัฒนธรรมอิสลามตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านพ้อมัง อำเภอยะนิง จังหวัดปัตตานี 5. มัธยมศึกษาอันนะฮ์ฏุล ซุบฮาน ปัจจุบันคือโรงเรียนนะฮ์ฏุลซุบฮาน ในอำเภอรือเสาะ ส่วนรุ่นที่สามเป็นมัธยมศึกษาที่แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในปี พ.ศ. 2500 และต่อมาในปี พ.ศ. 2526 ได้แปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บทบาท

บทบาทของปอเนาะและมัดระชะฮ์ในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูอักษระญาวี

1. การปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของภาษามลายูอักษระญาวี ภาษามลายูอักษระญาวีถือเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของชาวมลายู และถือเป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมมลายูด้วย สำหรับชาวมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ภาษามลายูนั้นไม่ใช่เป็นเพียงภาษาในการสื่อสารเพียงอย่างเดียว แต่ภาษามลายูโดยเฉพาะภาษามลายูที่ใช้อักษระญาวีมีความหมายมากกว่าเป็นภาษาในการสื่อสาร เพราะภาษามลายูอักษระญาวีมีนัยยะว่าผู้ที่สามารถสื่อและใช้ภาษามลายูอักษระญาวีเป็นมุสลิม การเข้าเป็นมุสลิมใหม่บางครั้งก็เรียกว่าการเข้าญาวี นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่บางครั้งคำว่า “มุสลิม” และ “มลายู” สามารถใช้แทนกันได้ และใช้ในความหมายเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวการปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาและธำรงไว้ซึ่งภาษามลายูโดยเฉพาะภาษามลายูที่ใช้อักษระญาวีจึงมีความหมายอย่างมากต่อชีวิตและการดำรงอยู่ของชาวมลายูในพื้นที่แห่งนี้

2. การเลือกใช้หนังสือหรือตำราภาษามลายูที่ใช้อักษระญาวี ผู้สอนในปอเนาะส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับ อีกทั้งวิชาการอิสลามมาจากแหล่งความรู้ที่เป็นภาษาอาหรับ แต่ผู้สอนในปอเนาะที่เรียกว่าโต๊ะครูกลับเลือกใช้หนังสือหรือตำราที่เป็นภาษามลายูที่ใช้อักษระญาวี หนังสือหรือตำราที่เป็นภาษามลายูอักษระญาวีจะเป็นที่รู้จักในฐานะ “กิตาบ กุนิง” หากแปลตามรากศัพท์จะหมายถึงตำราเหลือ ซึ่งเรียกว่าตำราเหลือหรือตำราสีเหลืองก็เพราะกระดาษที่ใช้ในหนังสือนี้มีสีค่อนข้างไปทางสีเหลืองปนน้ำตาลตามอ่อน ซึ่งสีดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเก่าแก่ ความขลัง อีกทั้งภาษาที่ใช้ในหนังสือดังกล่าวก็เป็นระบบที่เก่าแก่ก่อนญวรีระบบชะอ์บาด้วยซ้ำไป ในปัจจุบันหนังสือและตำราหลักที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปอเนาะที่เป็นภาษามลายูอักษระญาวีได้แก่ 1. มัฎละฮอ อัลบัตรีน วะ มัจญมูอ อัล ประพันธ์โดย

อัลอับดุลพะกีร์ อัลฆอนีย มุหัมมัด บิน อิสมาอิล ดาเวด พะฆอนีย 2. อิดายะต อัล-คิ
บยาน ประพันธ์โดย อูบ อับดุลลาฮ หุสึน นาศิร บิน มุหัมมัด ฆอยยิบ 3. มุนยัต อัล
มุค็อลลีย ประพันธ์โดย เชค ดาเวด บิน อับดุลลอฮ อัลพะฆอนีย 4. พะรีดัต อัลพะรอ
อิด ฟิ อิลม อะกออิด ประพันธ์โดย อะหมัด อิบน์ มุหัมมัด ชีน บิน มุศฎะฟา บิน
มุหัมมัด อัลพะฆอนีย เป็นต้น

3. ใช้ภาษามลายูเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนของเกือบทุกวิชา
ยกเว้นวิชาภาษาอาหรับ ภาษามลายูท้องถิ่นหรือที่เรียกว่าภาษามลายูปาตานีจะเป็น
สื่อในการจัดการเรียนสอนและการจดบันทึกล้วนใช้ภาษามลายูที่ใช้อักษรญาวี จะไม่
ใช้อักษรโรมัน ซึ่งต่างจากมัตระเซฮ์ที่บางครั้งจะมีการใช้ภาษามลายูอักษรโรมันบ้าง
การอธิบายหรือบรรยายจะใช้ภาษามลายู ส่วนการเขียนล้วนใช้ภาษามลายู
อักษรญาวีเช่นกัน

4. ภาษาในการสื่อสาร การสื่อสารหรือการตีประกาศต่าง ๆ ในปอเนาะ
และมัตระเซฮ์จะเป็นภาษามลายูอักษรญาวี ไม่มีการใช้ภาษามลายูอักษรโรมัน เพราะ
อักษรโรมัน มีต้นกำเนิดมาจากอักษรโรมัน

5. สื่อในการเผยแผ่อิสลาม ผ่านคุฎบะฮ์และดัชกิเราะฮ์ต่าง ๆ ปอเนาะและ
มัตระเซฮ์จะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ภาษามลายู การเผยแผ่อิสลามผ่านคุฎบะฮ์ก็เป็น
ภาษามลายูเช่นกัน หากมีการเขียนร่างคุฎบะฮ์ก็จะเขียนด้วยภาษามลายูอักษรญาวี
นอกจากนั้นดัชกิเราะฮ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรก็จะเป็นภาษามลายูที่ใช้อักษรญาวี
เช่นกัน

6. มัตระเซฮ์มักจะส่งเสริมการใช้ภาษามลายูผ่านการประพันธ์บทกลอน
หรือบทร่ายแก้ว หรือการแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ภาษามลายู
และการประพันธ์บทกลอนเหล่านี้ก็จะเน้นการใช้ภาษามลายูอักษรญาวี

สรุปผลการวิจัย

อิสลามเข้ามาในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามศตวรรษก่อนที่จะอิสลามจะเข้ามา
สู่ชนชั้นปกครองที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 15 แห่งคริสตกาล เมื่อกษัตริย์ลังกาสุกะองค์

สุดท้ายเข้ารับอิสลามคำว่าปาตานีก็ปรากฏตัวขึ้น จากนั้นวัฒนธรรมที่อิงศาสนาอิสลามก็เข้ามาแทนที่วัฒนธรรมและแนวปฏิบัติเก่า ๆ จากนั้นภาษามลายูที่เคยใช้อักขรปัลลวะก็ถูกแทนที่ด้วยอักขระญาวีที่มาจากอักขรอาหรับ สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการธำรงและรักษาภาษามลายูอักขระญาวีก็มีปอเนาะที่เกิดขึ้นครั้งแรกในราวคริสต์ศตวรรษที่ 15 และต่อมาก็มีมีตระชะฮ์ที่ถือกำเนิดในราวคริสต์ศตวรรษที่ 20 สำหรับภาษามลายูนั่นถือเป็นภาษาหลักภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาออสโตรนีเซียนที่ได้ผ่านวิวัฒนาการมา 5 ช่วงสมัยคือ สมัยมลายูโบราณ สมัยมลายูเก่า สมัยมลายูคลาสสิก สมัยมลายูก่อนสมัยใหม่ และสมัยมลายูสมัยใหม่ ส่วนรูปแบบการใช้อักขระญานันั้นมีการพัฒนาการมาหลายช่วง ช่วงแรกเป็นช่วงที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนักเป็นระบบการสะกดที่ใช้โดยปราชญ์ทางศาสนาและบรรดาราชาผู้ครองเมืองมลายู ต่อมาได้มีการนำเสนอระบบการสะกดใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า “ปากัดตัน” (Pakatan) จากนั้นก็ถือกำเนิดระบบใหม่นี้ที่นำเสนอโดยชะอ์บา (Za’aba) ที่เรียกว่าระบบญาวีชะอ์บา หลังจากนั้นก็มีระบบญาวีดียัน และต่อมา ราชบัณฑิตยสถานของสหพันธรัฐมาเลเซีย (Dewan Bahasa dan Pustaka) ได้นำเสนอระบบญาวีใหม่ที่มีความสมบูรณ์และใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- Bashah, A. H. (1994). *Raja Champa dan Dinasti Jembal dalam Patani Besar*. Pustaka Reka.
- Benjasmith, I. I. (2015). “Pengaruh Pengajian Pondok dalam Pembinaan Tamadun Masyarakat Islam Nusantara” *Ijtimak Ulamak Nusamytra* 1427/2015 5 Muharram 1427/18 Oktober 2015 Kelantan.
- Dahlan, A. (2017). *Sejarah Melayu*. Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Haji Abdullah, A. R. (2007). *Sejarah dan Tamadun Islam*. Pustaka Darussalam.

- Melebek, A. R., & Moain, A. J. (2005). *Sejarah Bahasa Melayu*. Utusan Publication & Distributors Sdn.Bhd.
- Muhmood, A. R., & Al-Fatani, A. F. (2018). *Kelantan-Patani Ulama' dan Intelektualisme Melayu Wilayah Timur*. Pustaka Aman Press.
- Mohd. Zamberi A. Malek (1993). *Umat Islam Patani: Sejarah dan Politik*. Hizbi.
- Shalaby, A. (1973). *Sejarah Pendidikan Islam*. Bulun Bintang.
- Teeuw, A. & Wyatt, D. K. (1970). *Hikayat Patani*. Martinus Nijhoff.
- Wikipedia. [https://ms.wikipedia.org/wiki/Bahasa Melayu](https://ms.wikipedia.org/wiki/Bahasa_Melayu). Retrieved 23 May 2023.

Moral Diplomacy: The Concept of Islamic Diplomacy and Diplomatic Practice in Early Age

Received: March 20, 2023 ■ Revised: September 21, 2023 ■ Accepted: November 13, 2023

Saranyu Mhadsri¹ Sarfee Ardam² Abdulroning Suetair³

¹ Ph.D. Candidate (Islamic Studies), Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkhla University Pattani Campus. Corresponding Author Email: saranyu.messi@gmail.com

² Ph.D. (West Asian Studies), Assistant Professor, Lecturer, Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University (PSU), Pattani Campus. Email: ardam1234@gmail.com

³ Ph.D. (West Asian Studies -Politics), Assistant Professor, Advisor, Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University (PSU), Pattani Campus. Email: abdulroning.s@psu.ac.th

Abstract

Objective The study aimed to present the Concept of Diplomacy and Diplomatic Practice in the Early Islamic age with two objectives 1) How the Islamic state manage policy on diplomacy affairs and makes co-existence with another creed? 2) What is the international policy of Madinah and what are the major characteristics of The Holy Prophet (PBUH) as an international policy maker?

Methodology This study applies a qualitative research method. The research methodology uses a documentary research method with an analytical description to collect data from three major sources (Primary, Secondary, and Tertiary) with relevant literature and books.

Research findings The Result found that in the Early Ages Islamic State of Medina adopted the concept of Moral Diplomacy as a major policy for international relations affairs focused on preaching Islam without any interests. The Holy Prophet (PBUH) shows his great characteristics in this field by using a number of diplomatic tools for interacting with foreigners. These models from the Holy Prophet (PBUH) were later developed by prominent Muslim jurists as a branch of science known as Ilm-Siyar (Islamic International Relations) relates to interactions between Muslims and non-Muslims in the States.

Application The Concept of Moral Diplomacy presented by the Holy Prophet (PBUH) consists of 5 major characteristics 1. Gentleness in Human Relation 2. Loyalty 3. Patience 4. Modesty 5. Loyalty shows a great model for later Muslim diplomats to promote good relations with non-Muslim

communities. These characteristics present positive views of Islam as be optimistic idea in order to respond to Islamophobia spread by Westerners in recent times.

Keywords: Moral Diplomacy, Islamic Diplomacy, Ilm Siyar

Introduction

Prior to the coming of Islam, the socio-political setting of the Arab community was still in uncivilized and ignorant conditions. The concept of Tribalism spreading in the Arabian Peninsula led people to rely on their own tribe first. The relations between Arab tribes were sometimes conducted in a negative way leading to the emergence of various conflicts and hence many enmities and wars taking place between the tribes for a long period of time, such as the Fijar Wars. The leaders had a responsibility to protect their communities from the destruction which might be caused by their opponents. The weaker tribes might seek protection from the stronger and greater tribes. Some historians opined that the socio-political settings of the Arabs in the uncivilized and ignorant period were in unsafety conditions and moral turmoil.

After the early spread of Islam in the Arabian Peninsula, the Islamic teaching aimed to uproot the uncivilized and ignorant culture of the Jahiliyyah lifestyles. The Holy Prophet (PBUH) attempted to reconstruct the Arab civilization by offering Islam as their new way of life. He showed his great moral and ethical manners in the process of carrying out his diplomatic mission for reforming the uncivilized and ignorant culture and establishing the peaceful coexistence and sustainable moral life to all tribes in desertic Arabia.

With the rise of Islam, we may see the Establishment of principles that were proved revolutionary for diplomacy and international relations on the idea of a universal state based on human

equality. The distinctions of race color, and language are totally abolished. The Holy Quran has mentioned

“Lo! Those who believe (in that which is revealed unto thee, Muhammad), and those who are Jews, and Christians, and Sabaeans - whoever believeth in Allah and the Last Day and doeth right - surely their reward is with their Lord, and there shall no fear come upon them neither shall they grieve”

(Surah al-Baqarah: 62)

The Conquest of Makkah in 630 A.D. was a turning point for the Holy Prophet (PBUH) on his mission. Islam spread rapidly throughout the Arabian Peninsula within a decade of the great potential of the Holy Prophet (PBUH) along with his companions. In a later year 631 A.D. known in Islamic history as “The Year of Deputation”. Madinah as the sovereign state initiated to sending of several diplomats’ corps to several tribes and kingdoms for the sake of preaching work resulted to a mass of tribes converting to Islam. The Holy Quran proved this fact in the following verses

“When Allah's help comes and victory is attained. And (O Prophet,) you see that the people are entering into Allah's Religion in crowds”

(Surah al-Nasr: 1-2)

(al-Maududi, 2013: 604) described in this verse that the words “in crowds” means that when the time for the people to Islam one’s

and two's come to an end. Many tribes in Arabia have free will to select their creed without any pressure. In 631 A.D. known as The Year of Delegations. Many delegations from every part of Arabia coming before the Holy Prophet (PBUH) started enter into Islam whole tribe until before the death of The Holy Prophet in 10 A.H. The whole of Arabia became Muslim, and not a single polytheist remained anywhere in the country.

Behind the scenes, this achievement was not derived from the sharpness of a sword or spear, but in fact, the Arabs accepted Islam mostly from the great morals and manners of the Holy Prophet (PBUH) which they encountered.

In the Early Islamic period. Madinah conducted diplomatic practices and international relations policy similarly to the concept of "Moral Diplomacy" in the Modern age. The Holy Prophet (PBUH) has shown his characteristics as a good diplomat and negotiator. The concept of diplomatic practices by the Holy Prophet succeeded in the mission resulted with a mass of Arab tribes have conversions to Islam.

Research

The research aimed to study the Concept of Diplomacy and Diplomatic Practice in the Early Islam Age dealing with two major objectives. 1) How the Islamic state manage policy on diplomacy affairs and makes co-existence with another creed? 2) What is the International policy of Madinah and what are the major characteristics of The Holy Prophet (PBUH) as an international policy maker ?

Methodology

This study applies a qualitative research method. The research methodology uses a documentary research method with an analytical description to collect data from three major sources with relevant literature books and electronic sources. The study tries to present that any diplomacy efficiently applied has to adopt these characteristics and tools as a part.

Research Findings

After the Study of Diplomacy and Diplomatic Practices in the Early Islamic Age. The Author may be summarized by the following

Moral Diplomacy

The Concept of Diplomacy in The Early Islamic Age mentioned by Professor Afzal Iqbal in his book “Diplomacy in Islam” as Moral Diplomacy consists of five major characteristics presented by the Holy prophets (PBUH) and his companions. The discussions may be following (Iqbal, 1988)

Moral Diplomacy is a system supported by countries whose beliefs are analogous to those of a nation with similar values and beliefs. A major idea behind this diplomacy was to force or promote own values to other countries. (Cassese, 1995)

The international policy of Madinah during the rule of the Holy Prophet (PBUH) was to promote Islamic teaching and ethical values to other countries they accepted or not if they accepted Islam would be a part of the Islamic state and develop together but if The country refused

to accepted Islam so they must be paid for taxes (Jizya) or fought with Islamic State. This kind of diplomacy in the early Islamic age was similar to the Moral diplomacy promoted by U.S. President Woodrow Wilson in the early 20th Century in order to promote democratic ideas to all countries with the result of economic support to those who accept and sanction to country that refuses democracy. (Ambrosius, 2002)

The Concept of Moral Diplomacy presented by the Holy Prophet (PBUH) in the Early Islamic Age derived from his great values of ethical and moral characteristics based on the teaching of the Holy Quran and Sunnah which can be divided into five major characteristics as follows.

1. Gentleness in Human Relations

The Islamic Teaching encouraged propagators (Da'i) to have gentleness (non-Obligatory) in their mission. The Non-Believers have the freedom to join Islam as they wish, they can study the teachings of Islam before acceptance. The Holy Quran has mentioned

“Let there be no compulsion in religion, for the truth stands out clearly from falsehood. So, whoever renounces false gods and believes in Allah has certainly grasped the firmest, unfailing hand-hold. And Allah is All-Hearing, All-Knowing.”

(Surah Al-Baqarah Chapter 256)

The Holy Prophet (PBUH) has kind interactions with people. He never be angered or chafed to his guest, while he speaks tried to avoid

all vain discourse, he invites and argues in ways most gracious, his words are gentle, his manner is grateful, he is unfailing in courtesy and he says what is best, unlike the conventional diplomat who seeks for their interests.

In the year of delegation in 631 A.D. Many deputations visited Madinah. The Holy Prophet received his guests with a smile and salutation of peace, when he dealt with people using simple language, spoke clearly and slowly, never raised his voice to a high pitch, and always advised his companions to remain quiet if they didn't have a good thing to say.

By this feature, the gentleness of the Holy Prophet (PBUH) was a part of the great ethical value that led him to earn a title by the Almighty Allah (SWT) as “Rahmat-ul-lill-A'lameen” (The Mercy for all creatures) (Iqbal, 1988 pp:115-24)

2. Trustworthy

Trustworthiness was a salient feature of the Holy Prophet (PBUH) his name “Al-Ameen” may be prove by this fact. The Holy Quran has mentioned:

“Fulfil the Covenant of Allah when ye have entered into it, and break not your oaths after ye have confirmed them; indeed, ye have made Allah your surety; for Allah knoweth all that ye do.”

(Surah Al-Nahl Chapter 91)

The aforementioned described Muslims as being prohibited from lies, fraud, and every trick in dealings and negotiation activities. The believers must be judgmental and trustful (Amanah) even if it will be led disastrously.

In the events of Hudaibiyah. The Holy Prophet (PBUH) showed his great potential in trustful even though Muslims were disadvantageous to The Makkans in this treaty but they never broke the promise still the Quraysh broke the treaty in later time.

In the Modern age, Modern diplomacy encourages to show his false propagation and tricks for the sake of national interest as the main factor. Many diplomats used his discourse as the art of negotiation ignored from truthful even friends or foes. This characteristic was transformed into his companions. We may see that at that time many non-Muslims converted to Islam because they believed in the word of Muslims. (Iqbal, 1988: 125-37)

3. Patience

Patience is a part of the moral diplomacy introduced by The Holy Prophet (PBUH). It's also a part of faith (al-Iman) according to al-Hadith. The good diplomat must be patient and continue with singleness in his mission, waiting for a proper time is a characteristic of diplomacy the Holy Prophet (PBUH) has shown us a high quality of patience in his 23 years on missions. He never loses his hope and faith in The Almighty Allah (SWT) while difficult. He prayed to Him while suffering from harsh abuse from Quraysh and never fought with them, seeking help from Him to protect Muslims from disaster, he ordered his

companions to the patient for a cause and in last the Almighty Allah (SWT) revealed the permission on fighting (Jihad) to response on the enemy. (Iqbal, 1988: 146-49)

The events of Hudaibiyyah in Islamic history shows the importance of patience for a cause with the optimized vision of the Holy Prophet as a diplomat. In the text of Hudaibiyyah Muslim army get a huge loss in the treaty. They set for Makkah for a long distance with full hope to visit the House of Allah and homelands but they have to return to Madinah without entering Makkah. The Holy Prophet accepted this agreement with full patience and in last the fruitful appeared to them by the conquest of Makkah in a later year without any bloodshed. (Smith, 2006)

The Almighty Allah (SWT) encouraged Muslims to be patient. The Holy Quran has mentioned:

“Therefore, (O Prophet), have patience. Surely Allah’s promise is true. Let those who lack certainty not cause you to be unsteady.”

(Surah Al-Rum Chapter 60)

4. Modesty

The Concept of Modesty is totally against modern diplomacy because the recent government has to decorate their views with luxury to show their power and strength in socio-economic conditions against friends or foes. In contrast, Islam encouraged modesty to all followers even the Holy Prophet (PBUH) as state ruler. The Islamic State in the Early Age lived with modest life and wasn’t concerned with property or

money so we may see in many events and hadith that the Holy Companions weren't interested in receiving money but for the sake of religion, all vanity of color, wealth, race and numbers were collapsed by Islam.

The Holy Prophet (PBUH) was a great model of modesty, he was born as an orphan and lost his mother as a child. He grew up under the caretaker of his grandfather and then uncle. When he got married to Khadijah (R.A.) the wealthiest lady of Makkah, he still lived with modesty in a small house. Later in Madinah, he built some small rooms near The Prophetic Mosque, not in a palace. The house is made from mud thatched with date palm leaves. If a guest stands up, they can touch the ceiling with his hand. In Madinah, he created equality in society which excluded all privileges. The only privilege lay in service and sacrifice. (Iqbal, 1988:149-55)

The Reign of Hazrat Umar ibn Al-Khattab (R.A.) also shows in his modest life. The Islamic State has extended its territories into Central Asia and Africa. Many disputants visited Madinah and hoped to see the great ruler who was able to conquer one-third of the globe. When they reached Madinah, the great ruler lived a simple life, slept under the tree without any guard, and wore clothes with stitches without a crown and staff. The Holy Prophet (PBUH) along with his Companions lived without concern for wealth, or honor but sought reward and complacency (Ridaa) from The Almighty Allah (SWT) alone. (Al-Mawardi, 2006-1427)

5. Loyalty

Loyalty is an attitude of steadfast and consistent devotion to duty, In Communist and Totalitarian countries, loyalty is considered as

blind faith in infallibility. Islam teaches followers to respect and bold down to their Creators. (Iqbal, 1988) The Holy Quran has mentioned:

“Say: ‘Surely my Prayer, all my acts of worship, and my living and my dying are for Allah alone, the Lord of the whole universe, He has no associate. Thus, have I been bidden, and I am the foremost of those who submit themselves (to Allah).”

(Surah Al-an’am Chapter 60)

The aforementioned is the concept of Moral Diplomacy in the Early Islamic age which can develop the Islamic state as the superpower of the world at the time. By this factor, Muslims became formidable and received respect from other countries. Therefore, the Muslim diplomat in various countries may be studying and adopting this concept for diplomacy affairs to make characteristics as Muslims because the Holy Quran has proof has shown us that this concept and great ethical values able to uplift socio-political conditions in Muslim countries to be power in the global forum.

Conclusion and Recommendation

In the present time, the influence of Western ideas spread in every aspect of life including the international relations perspective. Western international relations mostly relied on national interests before positive relations among humanity. Therefore, human beings ignore ethical principles and focus on their interests. For the aforementioned reasons, humans must adopt Islam in their routine because its principles

are full of great moral and ethical values to uplift the human mind as a virtuous person.

In conclusion, this research paper shows the relevance between Islam and diplomacy that may be useful for readers and researchers, especially for Muslim diplomats who seeking salient features of Islam in diplomacy. The methodology shows us how the Holy Prophet (PBUH) and his companions managed international relations with other states hidden with tricks for interactions with other religious communities. After the establishment of Madinah, the State was surrounded by Christian, Jewish, and Polytheist societies. But within a decade Madinah was able to make these societies accept Islam without any force or threats they surrendered to Islam to the great Moral and Ethical values of Muslims.

The Concept of Moral diplomacy presented in this paper shows a great model for Muslim diplomats or leaders who wish to deal good relations with non-Muslim communities. These five characteristics may show positive views of Islam to non-Muslims leading them to be optimistic. Therefore, these concepts must be studied in related departments and organizations to present Islam in positive ways and build sustainable relations between Muslims and Non-Muslim in society.

References

- Abou-El-Wafa, A. (2009-1430). *The Right to Asylum between Islamic Shari'ah and International Refugee Law A Comparative Study*. Naif Arab University for Security Sciences.
- Alam, M. S. (2019). *Islam and Diplomacy: The Quest for Human Seicurity*. Islamic World and Politics, 558-562.

- al-Maududi, S. A. (2013). *Tafheem-ul-Quran translation*. MMI Publishers.
- Al-Mawardi. (2006-1427). *The Law of Islamic Governance al-Ahkam al-Sultaniyyah*. Dar al-Hadith.
- al-Salloomi, M. A. (1996). *Kitab at-Tabaqat al-Kubra of Muhammad Bin Sa'd (d.230/844): The Missing and Unpublished Part of the Third Generation (Tabaqah) of the Sahabah : a Critical Study and Edition*. University of Wales.
- al-Sarakhsy, M. I. (1997-1417). *Sharh Kitab al-Siyar al-Kabir*. Dar al-Kotob al-Ilmiyah.
- Ambrosius, L. E. (2002). *Wilsonianism: Woodrow Wilson and His Legacy in American Foreign Relations*. Palgrave Macmillan.
- Cassese, A. (1995). *Self-Determinations of Peoples: A Legal Reappraisal*. Cambridge University Press.
- Hamidullah, M. (1945). *Muslim Conduct of State*. Osmania University.
- Iqbal, A. (1988). *Diplomacy in Islam*. Quami Press.
- Ishaq, I. (1998). *Sirat Rasul Allah Life of Muhammad translated by A.Guillaume*. Oxford University Press.
- Istanbuli, Y. (2001). *Diplomacy and Diplomatic Practice in the Early Islamic Era*. Oxford University Press.
- Smith, P. S. (2006). Of War and Peace: The Hudaibiya Model of Islamic Diplomacy. *Florida Journal of International Law* Vol.18, 136-167.
- Wilson, W. (2013). *Moral Diplomacy Justice and Government*. Retrieved from <http://www.justice4darfur.org/moral-diplomacy .html>

โมเดลสมการโครงสร้างของคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอ เมือง จังหวัดยะลา

A Structural Equation Model of Inquiry Learning for Mathayomsuksa 4 Students in Private Islamic Schools, Yala Province

Received: July 27, 2023 ■ Revised: November 13, 2023 ■ Accepted: December 20, 2023

นัชริยะห์ อาบู¹

Nasriyah Arbu

¹ Ph.D (วิธีวิทยาการวิจัย), อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
อีเมลผู้เขียนหลัก : nasriyah.ar@yru.ac.th

Ph.D (Research methodology), Lecturer in the Department of Measurement and Evaluation, Faculty
of Education, Yala Rajabhat University. Corresponding author, e-mail: nasriyah.ar@yru.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 2) เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีการศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา จำนวน 165 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป การประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านครูผู้สอน ด้านสิ่งแวดล้อม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM)

ผลการศึกษา 1) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 68.17$, $df = 52$, $\chi^2/df = 1.31$, $GFI = 0.94$, $AGFI = 0.892$ และ $RMR = 0.031$. ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ร้อยละ 95 2) ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงสูงสุดต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล

การนำไปใช้ 1) ด้านบุคคล พบว่า การมุ่งหวังอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนสูงสุด ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และภูมิใจในความสามารถที่มีอยู่ 2) ด้านครู พบว่า การกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนสูงสุด ดังนั้นครูควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะนักเรียนได้ใช้ความคิดในการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น และ 3) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ด้านจิตภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนสูงสุด ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่ดี มองโลกในแง่ดี และมีใจที่พร้อมจะเรียนรู้ตลอดระยะเวลาของการเรียนหนังสือ

คำสำคัญ: โมเดลสมการโครงสร้าง, คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

Abstract

Objective 1) To develop and verify the validity of the structural equation model of factors affecting the inquiry learning for Mathayomsuksa 4 students and 2) to study the influence size of the structural equation model of factors affecting the inquiry learning for Mathayomsuksa 4 students.

Methodology This research involves quantitative analysis and focuses on a sample comprising 165 students currently enrolled in Mathayomsuksa 4 at the Private Islamic Schools in Yala Province. The sample was selected using the stratified sampling method. The data were gathered through a questionnaire consisting of three sections: 1) general information 2) self-assessment of inquiry learning characteristics; and 3) factors influencing inquiry learning characteristics, namely, personal, teacher-related, and environmental factors. The data analysis utilized descriptive statistics, correlation coefficients, and Structural Equation Model analysis (SEM).

Research finding 1) The model was consistent with empirical data considering the values $\chi^2 = 68.17$, $df = 52$, $\chi^2/df = 1.31$, $GFI = 0.94$, $AGFI = 0.892$ and $RMR = 0.031$. The model accounted for 95% of the variance in inquiry learning among Mathayomsuksa 4 students 2) The factors exerting the most substantial direct influence on the inquiry learning characteristics of MathayomSuksa 4 students in Private Islamic Schools were personal factors.

Contributions Regarding individuals, the research results reveal that aspirations for the future are a significant factor influencing the highest levels of inquiry learning characteristics among students. Therefore, parents, teachers and school administrators should foster students' self-worth and pride in their existing competencies. Concerning educators, stimulating analytical thinking processes emerges as a critical factor impacting the higher level of inquiry learning characteristics of students. Hence, educators should promote instructional activities that stimulate learners to enhance their analytical thinking skills. In terms of the learning environment, the research findings indicate that psychological aspects significantly affect the highest levels of inquiry learning characteristics among students. Hence, parents, teachers and school administrators should encourage students to maintain a positive mental state, view the world optimistically, and maintain a mindset conducive to continuous learning throughout their academic journey.

Keywords: Structural Equation Model, inquiry learning characteristics

บทนำ

ระบบการศึกษาเป็นกลไกและกระบวนการสำคัญที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาตนเองและพร้อมเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Sociality) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประการหนึ่งที่ว่า มุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กล่าวว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 คือการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา เพราะเมื่อผู้เรียนมีความใฝ่รู้แล้วจะทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถศึกษาค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีปฏิภาณไหวพริบที่ดีในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต รวมถึงการเป็นบุคคลที่ไม่ล่าหลัง ทนคน ทนต่อกระแสโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมออกถึงความรักในการแสวงหาความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่ม กระตือรือร้น เพียรพยายาม (Candy, Crebert & Oleary 1994 อ้างถึงใน ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัยและคณะ, 2559) มุ่งมั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด ภูนาสรณ์และคณะ (2562) กล่าวว่า ลักษณะการใฝ่รู้ด้วยตนเองมีได้เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในตัวของบุคคลมาตั้งแต่เกิดแต่เกิดจากการสร้างสิ่งนั้นขึ้นมาบวกกับการมีปัจจัยในการสนับสนุน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวได้แก่ 1) ปัจจัยด้านตนเอง เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง การสร้างแรงจูงใจ การมีวินัยในตนเอง เป็นต้น 2) ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ และกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องกำหนดและจัดกระบวนการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ ผู้เรียนรู้สึกสนุก ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ สมศักดิ์ เอี่ยมคงศรี (2561) ที่กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่จะต้องเป็นกัลยาณมิตรทาง

ความคิดซึ่งช่วยให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าถาม กล้าแสดงออก จุดนี้จะทำให้ผู้เรียนมีใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนได้ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นบรรยากาศทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนอันจะส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนโดยตรงและมีเจตคติที่ดีต่อการใฝ่รู้ ส่วน Lumsden, 2016 อ้างถึงใน ศรีนัยพร ยินดีสุข (2561) กล่าวว่า พ่อแม่ที่สร้างบรรยากาศให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน สร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กมีความพยายาม กระตือรือร้น ตื่นเต้นที่จะเรียนรู้ได้สูง และ Brophy 1986, อ้างถึงใน ศรีนัยพร ยินดีสุข (2561) กล่าวว่า โรงเรียนที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจ ตื่นตัวในการเรียนสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ จะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมที่ในการพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ นิรมล หนูนวนซ์ (2565) ได้สรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชนเผ่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ส่งผลทางบวกประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัว และปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาดังนั้น จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นลักษณะที่สำคัญและเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้ต่อผู้เรียน จึงควรส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดเป็นลักษณะนิสัย โดยเฉพาะกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากอยู่ในช่วงการเรียนรู้ที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของอนาคตทางด้านศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป โดยผลลัพธ์จากพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลในระยะยาวต่อเนื่องไปถึงช่วงอื่น ๆ ของชีวิต (นภาพร หริมเจริญ, 2563) แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าระดับความใฝ่เรียนรู้กับนักเรียนมัธยมศึกษาทุกระดับชั้น ทั้งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการจำเป็นด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างเร่งด่วนในทุกด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยมีความแตกต่างไปจากการศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ อันเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่เดือน มกราคม ปี 2547 ถึง มีนาคม ปี 2565 (วันที่ 18 มิถุนายน 2566, ออนไลน์) เหตุการณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคน

ในพื้นที่ รวมถึงเรื่องของการศึกษาด้วย และคงปฏิเสธไม่ได้ว่าความไม่ปลอดภัยในชีวิตย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจในการเรียน สภาพจิตใจของผู้เรียน ขาดในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน รวมทั้งขาดโอกาสในการเรียนรู้ต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็เช่นเดียวกัน คือ นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนลดลง ดังจะเห็นได้จาก นักเรียนไม่สนใจฟังครูในชั้นเรียน นักเรียนขาดความสนใจที่จะทำการบ้านส่งครู นักเรียนแอบเล่นโทรศัพท์มือถือในขณะที่เรียนหนังสือ รวมถึงนักเรียนมักจะใช้เวลาว่างโดยเปล่าประโยชน์ เป็นต้น (อับดุลเลาะห์ เลาะมะ ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2566)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา ซึ่งจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้ได้ตัวแปรเชิงสาเหตุจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านบุคคล ด้านผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม โดยการใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL (Student Version) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นสารสนเทศและเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำมาทำการแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนา พัฒนาความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนให้เกิดผลในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

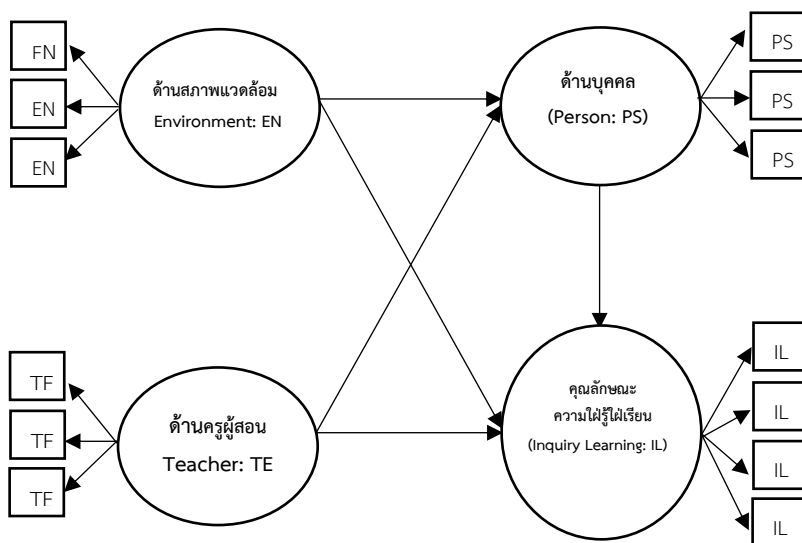
1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กรอบแนวคิด

สมมติฐานของการวิจัย

โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา จังหวัดยะลา ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ

EN : ด้านสภาพแวดล้อม

PS : ด้านบุคคล

EN1: สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

PS1: ด้านบุคลิก

EN2: สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ

PS2: ด้านรูปแบบการดำรงชีวิต

EN3: สภาพแวดล้อมทางสังคมภาพ

PS3: ด้านการมุ่งหวังอนาคต

TE : ด้านผู้สอน

IL : คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

TE1: ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่

IL1: ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

หลากหลาย

TE2: ด้านการกระตุ้นให้เกิด

IL2: ความกระตือรือร้น

กระบวนการคิดวิเคราะห์

TE3: ด้านการแสดงความใส่ใจในการ

IL3: ความรับผิดชอบ

สอน

IL4: ความเพียรพยายาม

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 1,892 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) จำแนกตามโรงเรียนและแผนการเรียน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ 5-20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ ซึ่งโมเดล

มีพารามิเตอร์ประมาณค่าจำนวน 13 พารามิเตอร์ จึงประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ได้ 165 คน (Hair, et.al, 2010)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่
เพศ แผนการเรียน เกรดเฉลี่ย ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้
ใฝ่เรียน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
และตอนที่ 3 ข้อมูลคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ 1) ด้านความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ 2) ด้านความกระตือรือร้น 3) ด้านความรับผิดชอบ 4) ด้านความเพียร
พยายาม ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม
ศรีสะอาด, 2560) โดยมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงของ
เนื้อหา (Content Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์
หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective
Congruence Index: IOC) ซึ่งค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ในส่วนของการ
วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha
Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
เท่ากับ 0.83 และคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเท่ากับ 0.89

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 2) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรสังเกตได้ เพื่อศึกษาลักษณะการกระจาย และการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวแปร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-moment Correlation Coefficient) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน 2) การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก 2.1) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าพารามิเตอร์ 2.2) สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Multiple Correlations and Coefficients of Determination) 2.3) สถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) พิจารณาจากค่าสถิติ χ^2/df = ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน, λ^2 = ค่าไค-สแควร์, GFI = ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index), AGFI = ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ และ RMR = ดัชนีรากค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ 2.4) การวิเคราะห์ความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residual) 2.5) ดัชนีดัดแปรโมเดล (Model Modification Indices) พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน รายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	68	41.21
หญิง	97	58.79
รวม	165	100.00
2. แผนการเรียน		
สายวิทย์-คณิต	93	56.36
สายศิลป์	72	43.64
รวม	165	100.00
3. เกรดเฉลี่ย		
เกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.50	15	9.09
เกรดเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00	35	21.21
เกรดเฉลี่ยสะสม 3.01-3.50	66	40.00
เกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.50	49	29.70
รวม	165	100.00

จากตารางที่ 1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 165 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 58.79 เพศชาย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 41.21 มาจาก

แผนการเรียนวิทย์-คณิต จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 56.36 แผนการเรียนศิลป์
จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 43.64 และนักเรียนส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)
ระหว่าง 3.01-3.50 จำนวน 66 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.00

**ตารางที่ 2 ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมการ
โครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4**

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.		C.V.	Sk	Ku
EN	4.07	0.71	มาก	19.13	-0.89	1.20
EN1	4.01	0.80	มาก	19.95	-0.60	0.05
EN2	4.19	0.75	มาก	17.96	-1.05	1.43
EN3	4.11	0.80	มาก	19.49	-1.14	1.84
TE	4.36	0.67	มาก	16.69	-1.40	2.80
TE1	4.45	0.67	มาก	15.01	-1.44	2.86
TE2	4.29	0.74	มาก	17.13	-1.22	2.10
TE3	4.33	0.78	มาก	17.94	-1.53	3.21
PS	4.16	0.70	มาก	18.41	-0.83	0.91
PS1	4.18	0.76	มาก	18.18	-0.96	1.03
PS2	4.15	0.77	มาก	18.56	-0.88	0.91
PS3	4.15	0.77	มาก	18.50	-1.00	1.47
IL	4.08	0.73	มาก	18.96	-0.68	0.77
IL1	4.08	0.77	มาก	18.88	-0.73	0.66
IL2	4.06	0.78	มาก	19.33	-0.75	0.52
IL3	4.13	0.74	มาก	18.03	-0.87	1.37
IL4	4.07	0.80	มาก	19.60	-0.97	1.37

หมายเหตุ

EN : ด้านสภาพแวดล้อม

PS : ด้านบุคคล

EN1: สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

PS1: ด้านบุคลิก

EN2: สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ	PS2: ด้านรูปแบบการดำรงชีวิต
EN3: สภาพแวดล้อมทางสังคมภาพ	PS3: ด้านการมุ่งหวังอนาคต
TE : ด้านผู้สอน	IL : คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
TE1: ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	IL1: ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
TE2: ด้านการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์	IL2: ความกระตือรือร้น
TE3: ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน	IL3: ความรับผิดชอบ
	IL4: ความเพียรพยายาม

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในโมเดล มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 13 ตัวแปร ที่ใช้วัดตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อม (EN) 2) ด้านผู้สอน (TE) 3) ด้านบุคคล (PS) 4) คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (IL) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Sk) และค่าความโด่ง (Ku) โดยแยกวิเคราะห์ผลแต่ละตัวแปร ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาด้านสภาพแวดล้อม (EN) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.71) ซึ่ง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตภาพมีค่าสูงสุด ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.75) รองลงมาคือ ด้านสังคมภาพ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.80) และด้านกายภาพมีค่าต่ำสุด ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.80) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 17.96 – 19.95 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีโค้งการแจกแจงของ

ข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาด้านผู้สอน (TE) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, $S.D.=0.67$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีค่าสูงสุด ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.67$) รองลงมาคือ ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.78$) และด้านการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์หมีค่าต่ำสุด ($\bar{X}=4.29$, $S.D.=0.74$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 15.01 – 17.94 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาด้านบุคคล (PS) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, $S.D.=0.70$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลิกมีค่าสูงสุด ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.76$) รองลงมาคือ ด้านรูปแบบการดำรงชีวิต ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.77$) และด้านการมุ่งหวังอนาคตมีค่าต่ำสุด ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.77$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 18.18 – 18.50 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาคณลักษณะความรู้ใฝ่เรียน (IL) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.73$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบมีค่าสูงสุด ($\bar{X}=4.13$, $S.D.=0.74$) รองลงมาคือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.73$)

4.08, S.D.=0.77) ด้านความเพียรพยายาม ($\bar{X}$ =4.07, S.D.=0.80) ตามลำดับและด้านความกระตือรือร้นมีค่าต่ำสุด ($\bar{X}$ =4.06, S.D.=0.78) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 18.03 –19.60 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่า ข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีการกระจายของข้อมูลน้อย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปร	EN1	EN2	EN3	TE1	TE2	TE3	PS1	PS2	PS3	IL1	IL2	IL3	IL4	
EN1	1.000													
EN2	.827**	1.000												
EN3	.734**	.813**	1.000											
TE1	.690**	.763**	.825**	1.000										
TE2	.738**	.738**	.808**	.762**	1.000									
TE3	.729**	.754**	.798**	.817**	.873**	1.000								
PS1	.547**	.528**	.517**	.484**	.513**	.526**	1.000							
PS2	.534**	.511**	.531**	.537**	.492**	.559**	.787**	1.000						
PS3	.561**	.539**	.524**	.528**	.514**	.530**	.765**	.823**	1.00					
									0					
IL1		.544**	.571**	.615**	.527**	.578**	.455**	.502**	.580**	1.00				
	.540**									0				
IL2		.579**	.542**	.641**	.492**	.548**	.472**	.574**	.573**	.810**	1.00			
	.511**										0			
IL3		.546**	.627**	.583**	.654**	.518**	.572**	.510**	.575**	.599**	.809**	.851**	1.000	
IL4		.690**	.763**	.825**	.631**	.762**			.537**	.528**	.615**	.641**	.654**	1.00
						.817**	.484**							0
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=.941, Bartlett's Test of Sphericity=2178.914, df=253, p=.000														

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=.941, Bartlett's Test of Sphericity=2178.914, $df=253$, $p=.000$

**p < .01

วิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งเป็นสถิติทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือไม่ มีค่าสถิติทดสอบเท่ากับ 2178.914 ($p=.000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO) มีค่าเท่ากับ .941 โดยมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรในข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ต่อไป

เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 13 ตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 169 คู่ มีค่าพิสัยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.455 ถึง 0.873 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน (TE3) และด้านการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ (TE2) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ 0.873 แสดงว่าผู้สอนมีความใส่ใจในการสอนเพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นด้วย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์รองลงมาคือ ความกระตือรือร้น (IL2) และความรับผิดชอบ (IL3) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ 0.851 แสดงว่าความกระตือรือร้นเพิ่มขึ้นจะทำให้มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นด้วย และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือ บุคลิกภาพ (PS1) และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (IL1) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ 0.455

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ดัชนี (เกณฑ์)	ค่าสถิติจากการวิเคราะห์
ไค-สแควร์ ($\lambda^2/df < 2$)	68.17
P-value (> 0.05)	0.066
df	52
GFI (> 0.95)	0.938
AGFI (> 0.95)	0.992
RMR (มีค่าเข้าใกล้ 0)	0.031

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ ($\lambda^2=68.17$, $p=0.066$, $df=52$) นั่นคือ ระดับนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 จึงไม่ปฏิเสธสมมติฐานศูนย์ ที่ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดความสอดคล้องของโมเดล คือ ดัชนีรากกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.031 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.938 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.992 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 1.31 (λ^2/df) ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์นี้หากมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับสองแล้วให้ถือว่าโมเดลที่ทดสอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าสถิติกับเกณฑ์ที่กำหนดผ่านเกณฑ์ทุกค่า แสดงว่าโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพัฒนาโมเดล

ตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความรู้ไฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปรผล	PS			IL			
ตัวแปร	TE	IE	DE	TE	IE	DE	
เหตุ							
EN	0.786** (0.077)	-	0.786** (0.077)	0.846** (0.070)	0.589** (0.074)	0.257** <u>(0.062)</u>	
TE	0.136* (0.056)	-	0.136* (0.056)	0.156** (0.051)	0.102* (0.043)	0.054 <u>(0.030)</u>	
PS	-	-	-	0.749** (0.071)	-	0.749** (0.071)	
ค่าสถิติ ไค-สแควร์ = 68.17, df = 52, p = .066, GFI = .938, AGFI = .892, RMR = .031							
ตัวแปร	PS1	PS2	PS3	IL1	IL2	IL3	
ความเที่ยง	0.810	0.689	0.849	0.882	0.763	0.526	
ตัวแปร	IL4	TE1	TE2	TE3	EN1	EN2	EN3
ความเที่ยง	0.751	0.758	0.877	0.820	0.667	0.656	0.566
สมการโครงสร้างตัวแปร	PS		IL				
R SQUARE	0.642		0.948				
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง							
ตัวแปรแฝง	PS	IL	EN	TE			
PS	1.000						
IL	0.960	1.000					
EN	0.789	0.850	1.000				
TE	0.155	0.177	0.024	1.000			

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, **p < .01

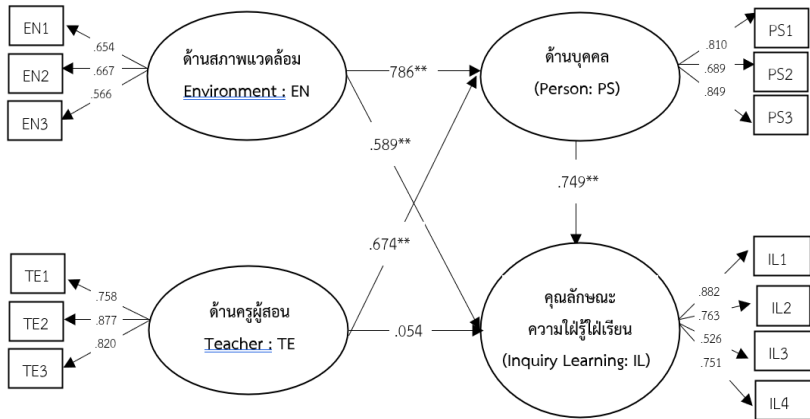
TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงของคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พบว่า คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (IL) ได้รับอิทธิพลทางตรงในทิศทางที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จากตัวแปรด้านบุคคล (ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.749) มากที่สุด และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมของคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พบว่า คุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (IL) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จากตัวแปรด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อม (ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.589) มากที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.526 ถึง 0.882 โดยตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงสูงสุด คือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (IL1) รองลงมา คือ ด้านความมุ่งมั่นห้วงอนาคต (PS3) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความรับผิดชอบ (IL3)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลจากตัวแปรส่วนใหญ่ในโมเดลมีระดับนัยสำคัญที่ .01 โดยตัวแปรคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) เท่ากับ 0.948 แสดงว่าตัวแปรด้านบุคคล ด้านผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม อธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา จังหวัดยะลา ได้สูงถึงร้อยละ 95

เมื่อพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.024 ถึง 0.960 โดยคู่ของตัวแปรแฝงที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ตัวแปรด้านบุคคลกับด้านคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รองลงมา คือ ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมกับด้านคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตัวแปรด้านบุคคลกับสภาพแวดล้อม ตามลำดับ และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อย คือ ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมกับด้านผู้สอน สำหรับรูปภาพผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ดังรูปภาพที่ 2

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่าโมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนที่มีต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้ร้อยละ 95 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระพงษ์ จันทรยาง (2560) พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้าน

ครอบครั้ว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกรณศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล หนูนวนษ์ และคณะ (2565) พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความใฝ่เรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต บทบาทนักเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเห็นคุณค่าในตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครั้ว สามารถอธิบายความแปรปรวนความใฝ่เรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 70.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการศึกษาขนาดอิทธิพลของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดยะลา พบว่า ตัวแปรด้านบุคลิกมีอิทธิพลทางตรงในทิศทางที่เป็นบวกมากที่สุด ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.749 และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางที่เป็นบวกมากที่สุด ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.589 ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเสกสรร จีแสง (2552) พบว่า อิทธิพลด้านตนเองเรื่องการจัดการสมาธิส่งผลโดยตรงต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมด้านอารมณ์และจิตใจ รวมไปถึงการแสดงความรักด้วยการโอบกอด เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณยพงศ์ อุทาธร (2561) พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ และมีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่งผ่านลักษณะมุ่งอนาคตและนิสัยรักการอ่าน และเกรวี แลใจ (2555) พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อคุณลักษณะความใฝ่เรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า การมุ่งหวังอนาคตเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนสูงสุด ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และภูมิใจในความสามารถที่มีอยู่ 2. ด้านครู การกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนสูงสุด ดังนั้นครูควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะนักเรียนได้ใช้ความคิดในการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น และ 3. ด้านสภาพแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า ด้านจิตภาพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียนสูงสุด ดังนั้น ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่ดี มองโลกในแง่ดี และมีใจที่พร้อมจะเรียนรู้ตลอดระยะเวลาของการเรียนหนังสือ

เอกสารอ้างอิง

- Aiemkongsri, S. (2018). *Classroom Management in the 21st Century*. Triple Education Co., Ltd.
- Candy, P C, Crebert, R G & O'Leary, J O (1994). *Developing Lifelong Learners through undergraduate education*. National Board of Employment.
- ChanYang, T. (2017). A Relationships of Factors Affecting Learning Behaviors of Mathayomsuksa2 Students School's case study. *Journal of Educational Measurement*, 34 (95). 47-58.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7 thed.) Pearson
- Laejai, K. (2012). An Analysis on Multistage Factors Affecting the Eager to Learn Attributes of ParathomSuksa 6 Hill-Tribe Students

from Schools Under the Office of Chaingrai Education Service Area 3. Master of Education (Educational Research and Evaluation). *Chiangrai Rajabhat University*, 94-96.

Lohma A. (2023). 10 February 2023. *Teacher at Private Islamic School*, Yala Province. Interview.

Lumsden, L.S. (2516). *Student Motivation to Learn*. Retrieved from: www/ericdigests.org/1995-1/learn. Hrm.

Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum (B.E. 2008)*. Printing Press of The Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Ltd.

Nunwong, N. (2565). An analysis of factors affecting mathematics learning attention of upper secondary school students. *Journal of Educational Measurement*, 39(105). 128-129.

Office of the Education Council. (2017). *Thailand Education Scheme in Brief (2017-2036)*. Prikwan Draphic. Co., Ltd.

Poonasron, S. Kusalacitto, W. Wannavong, K., & Audmuangpiea, S. (2022). The Development of a Peason for the Learning in The 21stCentury. *Journal of MCU Ubon Review*, 7(1). 107-108.

Rimcharoen, N. (2563). *Enhancement of Academic of High School Student by Using Guidance Activities*. Master of Education (Guidance Psychology). Faculty of Education, Srinakharin wirot University, 3-4.

Thai Publica. (2022). Online from <https://thaipublica.org/2022/12/nida-sustainable-move10/>.

Thanyutto, S. (2009). Application of Buddhist Principles in Moral Development of Students at Khukhan Ratbamrung School,

Khukhan District, Sisaket Province. *Journal of MCU Ubon*, 7(3). 44-45.

Ueangchokchai, C. Chomuan, N., & Tanthawudho, V. (2016). The Characteristics of Lifelong Learners for Thai Youth. *Journal of Education Studies*, 44(4), 66-68.

Yindeesuk, S. (2016). The Analysis of Factors Affecting Curiosity and Guidelines to Developing Curiosity of Secondary School Students. *Journal of Education Studies*, 46(2). 180-196.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาอัลอศลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Effect of Learning Management by Using Six Thinking Hats Technique on Analytical Thinking Skill in Al-Akhlaq Subject for Primary

Received: May 29, 2023 ■ Revised: June 10, 2023 ■ Accepted: June 13, 2023

อัญญา ยูโซะ¹ มุหัมมัดสุหaimี เฮงยามา² อับดุลรอแมะ สุลอง³

Adha Yusoh, Muhammadsuhaimi Haengyama, Abdulramae Sulong

¹ M.Ed. (การสอนอิสลามศึกษา). นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. อีเมลผู้เขียนหลัก: 736496004@yru.ac.th

M.Ed. (Candidate in Teaching Islamic). Teaching Islamic Education Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University. Corresponding Author Email: 736496004@yru.ac.th

² Ph.D. (Fiqh and Usul al-Fiqh), ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อีเมล: muhammadsuhaimi.h@yru.ac.th

Ph.D. (Fiqh and Usul al-Fiqh). Assistant Professor, Lecturer of Teaching Islamic Education Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University Email: muhammadsuhaimi.h@yru.ac.th

³ Ph.D. (Islamic Civilization), ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อีเมล: Abdulramae.S@yru.ac.th

Ph.D. (Development Education). Assistant Professor, Lecturer of Teaching Islamic Education Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University. Email: Abdulramae.S@yru.ac.th

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียน รายวิชาอัลลอคลากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลลอคลากระหว่างก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ

วิธีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้มาจากการสุ่มแบบง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก ได้ห้องเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 23 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคหมวกการคิด 6 ใบ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการเปรียบเทียบความแตกต่าง t-Test Dependent

ผลการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยเทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยเทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ อยู่ในระดับมากที่สุด

การนำผลวิจัยไปใช้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ดังนั้นเทคนิคนี้สามารถนำไปใช้

กับรายวิชาต่าง ๆ ของอิสลามศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ทุกระดับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, เทคนิคการสอน, ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

Objective This research aimed 1) to compare the analytical thinking skill of primary school students, year 4 before and after learning al-Akhlaq subject using six thinking hats teaching technique, 2) to compare the learning achievement on al-Akhlaq subject before and after learning using six thinking hats teaching technique and 3) to examine students' satisfaction towards the learning management using the six thinking hats teaching technique.

Methodology The research sample was obtained through a simple random sampling using lottery method, whereby 23 students were selected from the total population of 42 students year 4 in primary school. The study assessed three variables 1) the analytical thinking skill test, 2) the learning achievement test and 3) the student satisfaction assessment form. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-Test.

Research findings The results of the research were as follows: 1) The assessment results of students' analytical thinking skill after learning using six thinking hats teaching technique were higher than before learning with statistical significance at the level of 0.05. 2) The student's learning achievement after learning using six thinking hats teaching technique was higher than before learning with a significant level of 0.05. 3) The student's level of satisfaction towards learning management by using six thinking hats teaching technique was high.

Contributions Instructional management using the six Thinking Hats teaching technique can improve students' analytical thinking skill, so this technique can be applied to the various subjects of Islamic studies for students who lack analytical thinking skill at all levels.

Keywords: Learning management, Teaching techniques, analytical thinking skills

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สมรรถนะตามหลักสูตรกำหนด จากแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษารายวิชาอัลลอคลาก สามารถสรุปถึงเป้าหมายของ การจัดการศึกษา คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียน กล่าวคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และการ แก้ปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข จะเห็นว่าแนวทางการจัดการศึกษาข้างต้นนั้น มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบ้านฮือลาแป ซึ่งเป็นโรงเรียนอิสลามแบบเข้ม เนื่องจากมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตมุสลิมตามมิตี ของศาสนาอิสลามได้อย่างครอบคลุม มีการฝึกฝนปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า ผู้เรียนมีความเคยชินกับการเรียนแบบฟังอย่างเดียว เมื่อครูเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นก็จะมีความเบื่อหน่ายและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และให้คำตอบที่จำกัดหรือกำหนดไว้ในหนังสือบางส่วนก็กลัวการตอบผิด ทำให้บรรยากาศในการสอนไม่น่าสนใจ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญกับการบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ การสอนโดยใช้เทคนิคหมวดการคิด 6 ใบ สามารถส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนดีขึ้น

จากผลข้างต้นจึงมีการศึกษาเทคนิคการสอนแบบหมวดการคิด 6 ใบ เพื่อที่จะสามารถให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ เป็นเทคนิคการคิดอย่างมีระบบ คิดอย่างมีโฟกัส มีการจำแนกความคิดออกเป็นด้าน ๆ และคิดอย่างมีคุณภาพทำให้การคิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวคิดหลักของ การคิดเป็นทักษะช่วยดึงเอาความรู้และประสบการณ์ของผู้คิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ทักษะความคิดจึงมีความสำคัญที่สุด ทั้งยังช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา

ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผล จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่สอนด้วยวิธีการดังกล่าวมีการพัฒนาทักษะด้านการคิดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น Tubboon & Pansri (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดแบบหมวก 6 ใบ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.89 คะแนน และ 24.95 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลัง เรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Longchoeng (2023) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบหมวก 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้แบบหมวก 6 ใบ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวก 6 ใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาอัลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เทคนิค

ดังกล่าว สามารถกระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้เกิดการคิดอย่างรอบด้าน โดยใช้วิธีการแยกความคิดตามหมวกสีทั้ง 6 สี และมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนรายวิชาอัลลอคลากของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลลอคลากระหว่างก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียนรวมนักเรียนจำนวน 42 คนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านยี่อลาแป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน ห้อง 4/1 จำนวน 23 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ด้วยวิธีการจับฉลากโดยเขียนฉลากห้องเรียนใส่ลงในกล่องแล้วจับฉลากขึ้นมา 1 ครั้ง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ

ตัวแปรตาม 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย ลักษณะเครื่องมือ วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ

3.1 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาวิชาอัลลอคลากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องสามารถนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ที่เรียนรายวิชาอัลลอคลาก จำนวน 19 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ข้อสอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ผลพบว่า ข้อสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.37-0.79 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.62 แสดงว่า ข้อสอบมีค่าความยากง่ายค่อนข้างยากถึงค่อนข้างง่ายและมีค่าอำนาจจำแนกได้ดีมาก และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 สามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลัง รายวิชาอัลลอคลาก เรื่อง ความเมตตากรุณาและความกตัญญูทวนที สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านยี่ลาแปโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 40 คะแนน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องสามารถนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ที่เรียนรายวิชาอัลลอคลาก จำนวน 19 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ข้อสอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ผลพบว่าข้อสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.21-0.79

และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24-0.71 แสดงว่า ข้อสอบมีค่าความยากง่าย ค่อนข้างยากถึงค่อนข้างง่ายและมีค่าอำนาจจำแนกได้ดีมาก และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 สามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ เรื่อง ความเมตตาและความกตัญญูทศเวทที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มี 10 ข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาค่าความสอดคล้อง พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน

4.2 ดำเนินกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ความเมตตากรุณาและความกตัญญูทศเวทที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-8 ตามลำดับ

4.3 เมื่อดำเนินการทำกิจกรรมด้วยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องความเมตตากรุณาและความกตัญญูทศเวทที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ เสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำแบบทดสอบวัดทักษะ

การคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องความเมตตากรุณาและความกตัญญูทศเวทที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ แล้วนำมาตรวจให้ คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน

4.4 เมื่อเสร็จสิ้นการทํากิจกรรมโดยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ทุกกิจกรรมหน่วยย่อยแล้วจึงทำ การทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง กิจกรรม (Posttest) ชุดเดิม แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงใน ใบบันทึกคะแนน

4.5 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่องความเมตตากรุณาและความกตัญญูตเวที โดยใช้เทคนิคการคิดหวมก 6 ใบ

4.6 นำคะแนนการทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนระหว่างกิจกรรม และคะแนนความพึงพอใจไปประมวลวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลหลังการใช้และนำผลที่ได้จากการสรุปมาเป็นรายงานผลการวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อโรงเรียนในสังกัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องความเมตตากรุณาและความกตัญญูตเวที ที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหวมกการคิด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถิติค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการเปรียบเทียบความแตกต่าง (t-Test Dependent)

2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องความเมตตากรุณาและความกตัญญูตเวที ที่สอนโดยใช้เทคนิคการสอนหวมกการคิด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถิติค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการเปรียบเทียบความแตกต่าง (t-Test Dependent)

3. วิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนหวมกการคิด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ รายวิชาอัลลอคลาก ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนของการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ เรื่อง ความเมตตา และความกตัญญูทดแทน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วย t-test

การทดสอบ	จำนวน (n)	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	23	20	12.96	1.63	8.00
หลังเรียน	23	20	16.17	2.33	

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 4/1 มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน โดยมีคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 12.96 หลังเรียนเท่ากับ 16.17 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ รายวิชาอัลลอคลาก ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาอัลอัคลาก โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ เรื่องความเมตตาและความกตัญญูทดแทนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วย t-Test

การทดสอบ	จำนวน (n)	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	23	40	22.26	2.71	16.97
หลังเรียน	23	40	33.22	3.16	

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 4/1 มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกัน โดยมีคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 22.26 หลังเรียนเท่ากับ 33.22 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียน

การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ รายวิชาอัลอัคลาก ปรากฏผล ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ รายวิชาอัลอัคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	n=23		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1	ฉันชอบเนื้อหาวิชาอัลอัคลากโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ	4.91	0.29	มากที่สุด

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	n=23		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
2	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ช่วยให้ฉันมีทักษะการคิดวิเคราะห์	4.87	0.34	มากที่สุด
3	เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ ช่วยให้ฉันเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	4.78	0.42	มากที่สุด
4	หลังจากที่ครูสอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ฉันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ และครู	4.83	0.39	มากที่สุด
5	ฉันได้มีโอกาสสรุปบทเรียนร่วมกันกับครู	4.52	0.51	มากที่สุด
6	ฉันได้มีโอกาสได้ทราบคะแนนผลงานที่ฉันทำ	4.52	0.51	มากที่สุด
7	ฉันสนุกสนานเมื่อได้เรียนรายวิชาอัลอ์คลากโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ	4.57	0.59	มากที่สุด
8	ฉันชอบใบงานจากการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ	4.78	0.42	มากที่สุด
9	การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลอ์คลากโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ช่วยให้ฉันเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	4.87	0.34	มากที่สุด

ข้อที่	ประเด็นความพึงพอใจ	n=23		การแปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
10	ฉันสามารถนำคำสอนที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	4.74	0.54	มากที่สุด
เฉลี่ยโดยรวม		4.74	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 เรื่อง ความเมตตาและความกตัญญูต่เวที นักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นที่ได้ทำการจัดเรียงลำดับจากความพึงพอใจสูงสุดไปหาความพึงพอใจต่ำสุด พบว่า ประเด็นที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ฉันชอบเนื้อหารายวิชาอัลลอคลากโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.91 และประเด็นที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ ฉันได้มีโอกาสสรุปบทเรียนร่วมกันกับครูและฉันได้มีโอกาสได้ทราบคะแนนผลงานที่ฉันทำซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.52

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ มีขั้นตอนในการทำกิจกรรมที่ชัดเจน และในขั้นที่ 4 เป็นขั้นการฝึกปฏิบัติ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้หมวกความคิดจากสถานการณ์หรือหัวข้อที่กำหนด โดยพยายามให้นักเรียนได้คิดรอบคอบในหมวกทุกใบ

การฝึกให้มองทั้งด้านบวกและด้านลบโดยการใช้หมวกสีเหลืองและสีดาจะช่วยให้ นักเรียนมีทักษะในการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับ Samee & Karunasawat (2021) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานร่วมกับวิธีคิดแบบหมวก 6 ใบ ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระหว่างก่อนและ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิควิธีคิดแบบหมวก 6 ใบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับวิธี คิดแบบหมวก 6 ใบ มีการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Longchoeng (2023) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้ แบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนา ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบมี ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังพบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เรื่องความเมตตากรุณาและความกตัญญู กตเวที ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ ดี มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการ เรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบมีขั้นตอนที่ ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Longchoeng (2023) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนา ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ใน การอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้

แบบหมวกหกใบ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัด การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ เป็นการฝึกให้นักเรียนคิดอย่างรอบด้านและหาคำตอบด้วยตนเอง มีการเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนช่วยในการจัดระเบียบความคิดและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยมีครูคอยดูแลและกระตุ้นการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน พร้อมการฝึกฝนผู้เรียนให้ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อหาคำตอบจากเนื้อเรื่องที่อ่านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phacharoen & Khunmathurot (2021) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ 2. ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.20 คะแนน และ 8.85 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องงานวิจัยของ Sirikitsathian (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ ในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบในการเสริมสร้าง ผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายวิชาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า คะแนนทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ มีค่าเฉลี่ย 8.86 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.70 ตามลำดับ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบมีผลทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ ที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S. D. = 0.15) แสดงว่า นักเรียนพอใจกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ ทั้งนี้ เนื่องจากว่าการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ เป็นวิธีการง่ายต่อการเรียนรู้และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนได้ฝึกคิดอยู่ตลอดเวลา นักเรียนมีอิสระในการคิด และแต่ละความคิดจะได้รับการยอมรับ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้ทำการจัดเรียงลำดับจากความพึงพอใจสูงสุดไปหาความพึงพอใจต่ำสุด พบว่า ประเด็นที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดคือทำให้เกิดเทคนิคการคิดที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tubboon & Pansri (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดแบบหมวกหกใบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับแนวคิดหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.20) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phacharoen & Khunmathurot (2021) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (S.D. = 0.51) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirikitsathian (2022) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6

ใบ ในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ เรื่องโครงการพระราชดำริพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.48)

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบมีผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะเนื้อหาวิชาอัลอัครากโดยใช้เทคนิคการสอนหมวกการคิด 6 ใบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบใช้เทคนิคการคิดหมวก 6 ใบ รายวิชาอัลอัคราก ควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างเป็นระบบ รอบด้าน กล้าแสดงความคิดเห็น และกล้า นำเสนอวิธีแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ครูผู้สอนต้องกระตุ้นและติดตามให้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสร้างสรรค์แนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน

1.2 ครูควรกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนแบบร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากการสอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ กับหน่วยการเรียนรู้
อื่นและระดับชั้นอื่น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาและนำเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับ
รายวิชาอื่น ๆ เช่น รายวิชาอัลฟิควฮ์ ฮัตตารีก เป็นต้น เพื่อเตรียมความพร้อม ส่งเสริม
และพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- Longchoeng, R. (2023). Developing of Analytical Reading Abilities in Thai Language Through 6 Thinking Hats Method of Grade 3 Students. *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 10(1). 325-337.
- Phacharoen, P., & Khunmathurot, S. (2021). Academic achievement of the Thai literature on Lilit Taleng Phai using the Six thinking hats technique on the Mathayomsuksa 5 students. *Aksara Pibul Journal*, 2(1). 53-59.
- Sirikitsathian, C. (2022). Effect of Six Thinking Hats Technique Learning to Enhance Learning Outcomes on The King's Philosophy for Local Development. *Phikun Journal*, 20(1). 93-98.
- Samee, J., & Karunasawat, K. (2021). Effects of Social Studies Learning Management Using Problem-based Learning and Six Thinking Hats on Media Literacy of Grade Eight Students. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 13(2). 56-64.

Tubboon, C., & Pansri, O. (2022). The Development of Critical Reading Ability of Mathayomsuksa 3 Students by Phenomenon Based Learning with Six Thinking Hat. *Journal of Modern Learning Development*, 7(6). 149–156.

การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิต วิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

The Parents' Decision Making in Sending their Children to Study at Islamic Sciences Demonstration School, Prince of Songkla University

Received: August 7, 2023 ■ Revised: December 8, 2023 ■ Accepted: December 12, 2023

สุจิตรา ยีหวังเจริญ¹ ฮัสนีเยะ หะยีหามะ²

Sujitra Yeewanagjaruan, Hasnee Hajihama

¹ M.Ed. (การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม). นักวิชาการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม) คณะ
วิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. อีเมลผู้เขียนหลัก: sujitra.ye@psu.ac.th

M.Ed. (Islamic Educational Administration and Management). Academic Higher Education (Islamic
sciences Demonstration School), Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla. Corresponding Author
Email: sujitra.ye@psu.ac.th

² M.Ed. (สาขาภาษาและการสื่อสาร), อาจารย์ (โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม) คณะวิทยาการอิสลาม มหา วิทยาลัย
สงขลานครินทร์ อีเมล: hasnee.m@psu.ac.th

M.Ed. (Language and Communication). Lecturer (Islamic sciences Demonstration School), Faculty of
Islamic Sciences, Prince of Songkla University. Email: hasnee.m@psu.ac.th

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิธีการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 18 คน และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 138 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.66-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน One-way ANOVA และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัย ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามสนับสนุนและสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1. ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยจำแนกตามตัวระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การนำผลวิจัยไปใช้ นำผลการประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยรองรับอาชีพต่าง ๆ ในอนาคต เช่น ด้านภาษา ด้านผู้ประกอบการ และด้านธุรกิจ เป็นต้น 2) ด้านการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล ต้องพัฒนาส่งเสริมนักเรียนทุกคนในทุก ๆ ด้าน ตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน 3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง ต้องมีความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้น้อยที่สุด 4) ด้านอาหาร โรงเรียนต้องคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด ถูกหลักอนามัย มีเมนูที่หลากหลาย และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 5) ด้านครูและบุคลากรของโรงเรียน ในเรื่องการดูแลนักเรียนต้องใช้หลักจิตวิทยาเชิงบวก 6) ด้านค่าใช้จ่าย โรงเรียนควรชี้แจงค่าธรรมเนียมการศึกษาอย่างละเอียดและสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ 7) ด้านวิชาการ โรงเรียนควรส่งเสริมและมีการวัดที่เข้มข้นมากขึ้นเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย และทำผลงานด้านต่าง ๆ ใส่แฟ้มสะสมผลงาน 9) ด้านหอพัก ให้มีการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค และการบริการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว และเพียงพอกับนักเรียน

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, ผู้ปกครอง, ส่งบุตรหลาน

Abstract

Objective The objectives of this study are 1) To study the level of parents' decision making in sending their children to Islamic Sciences Demonstration School, Prince of Songkla University. 2) To compare parents' decisions in sending their children to the Islamic Sciences Demonstration School, Prince of Songkla University. 3) To gather suggestions of parents' decisions in sending their children to the Islamic Sciences Demonstration School, Prince of Songkhla University

Methodology This study is an exploratory research used qualitative and quantitative data collection methods. The data was collected by focus group discussions from 18 representative parents of Mathayomsuksa 4-6 students. The data was collected by using questionnaires to support the data obtained from group discussions. The sample used in this study was 138 parents of Mathayomsuks 4-6 students. The research tool was a questionnaire created by the researcher with content accuracy between 0.66-1.00. The reliability was 0.98. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA and Scheffe's method to define the different results.

Research finding The results of the data collection were supported by questionnaires and were consistent with the data obtained from focus group discussions as follows: 1. The overall and each side of the level of parents' decision to send their children to Islamic Science Demonstration School, Prince of Songkhla University are at a high level. 2. Comparing parents' decision to send their children to Islamic Sciences

Demonstration School, Prince of Songkhla University is classified by level of education, occupation, and family income. It was found that the overall picture was not different.

Contributions It is taken the recommendations from the research as information to determine the main strategy of school development planning, to develop the school quality continuously and to adjust in the changes of the current era as follows: 1) in terms of curriculum development to be up-to-date to support various careers in the future such as language, entrepreneurship and business, etc. 2) individual student care must develop and support every student in every aspect according to the potential, aptitude and interest of the students. 3) communication and public relations between schools, students and parents must be quick, up-to-date, and change the school's operating plans to a minimum. 4) related to food, the school must consider the nutritional value, cleanliness, and hygiene. There is a wide variety of menus and sufficient for the number of students. 5) teachers and personnel of the school in taking care of students, positive psychology must be used. 6) school expenses should clarify tuition fees in detail and communicate to parents regularly. 7) academically, schools should promote and have more intense tutoring to prepare for university entrance exams and doing various activity tasks to gather a portfolio. 9) dormitory, it is important to improve the various services to be fast and sufficient for students.

Keywords: Parents, Decision Making, Sending their Children

บทนำ

การศึกษาคือเครื่องมือพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งได้กล่าวไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” (Ministry of Education, 2020) การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่ภาครัฐจะต้องขับเคลื่อนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีบริบทด้านวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย และอัตลักษณ์แตกต่างจากประชากรส่วนใหญ่ในประเทศ ฉะนั้นการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ดังกล่าวจึงต้องยึดหลักการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักศาสนาที่เชื่อมโยงกับหลักการทางศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพ ที่ยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีการบริหารจัดการในลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น

โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เดิมชื่อโรงเรียนสาธิตอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับการอนุมัติจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2558 และได้เปิดสอนนักเรียนรุ่นที่ 1 ในปีการศึกษา 2559 โดยเปิดสอนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ภายใต้คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งโรงเรียนมีเป้าหมายและความมุ่งหวังที่จะเป็นสถาบันต้นแบบทางการศึกษาสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนมีวิสัยทัศน์มุ่งที่จะเป็น

โรงเรียนต้นแบบ (School Model) ที่มีความเป็นเลิศทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการอิสลามและคุณธรรมจริยธรรม มุ่งเน้นผลิตคนเก่ง (Analytical Intelligence) ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (Practical Intelligence) และสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่มีความเป็นพหุสังคมได้อย่างสันติสุข (Social Intelligence) โดยเปิดเป็นโรงเรียนประจำ (Boarding School) เพราะเล็งเห็นว่ากระบวนการขัดเกลาด้วยจริยธรรมอิสลามนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยใช้กระบวนการเหล่านี้สอดแทรกในระหว่างการดำเนินชีวิตของนักเรียนในกิจกรรมที่หอพัก เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการของอิสลาม มีวิสัยทัศน์ ที่ถูกต้องต่อการศึกษาหาความรู้ สามารถเข้าใจและนำอิสลามไปสู่การปฏิบัติในชีวิตของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ตลอดจนมีความเป็นผู้นำที่สามารถชี้นำและพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคตได้ และจะเป็นสถาบันต้นแบบทางการศึกษาสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยรวม ซึ่งพร้อมที่จะให้การบริการทางวิชาการ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนโดยรอบ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง สร้างความคิดความเข้าใจอันดีให้แก่คนในสังคม และเพื่อสร้างสรรค์สังคมนี้ให้เกิดความสันติสุข(Yeewangjaruan, 2022)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของโรงเรียนมีความมุ่งหวังให้โรงเรียนได้บรรลุเป้าหมายและมีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม สามารถสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพหรือความมีมาตรฐานที่แท้จริงในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ เนื่องจากการเข้าเรียนในโรงเรียนแต่ละแห่ง ผู้ปกครองนักเรียนจะมีการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลานโดยอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ผู้ปกครองบางท่านใส่ใจในด้านวิชาการ ผู้ปกครองบางท่านใส่ใจในด้านอาคารสถานที่ ผู้ปกครองบางท่านใส่ใจในด้านการกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น เพราะฉะนั้นการตัดสินใจให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน ผู้ปกครองแต่ละท่านจึงมี

เกณฑ์ในการเลือกที่แตกต่างกัน ซึ่งเกณฑ์ต่าง ๆ น่าจะเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจให้บุตรหลานของตนเข้าเรียน ผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม ว่าเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียนหรือไม่และมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางใด เพื่อที่จะนำเสนอให้กับผู้บริหารในการจัดการศึกษาต่อไป และจะทำให้สถานศึกษาได้ปรับปรุงพัฒนาแผนงานต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพและเกิดความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองในอนาคตต่อไป

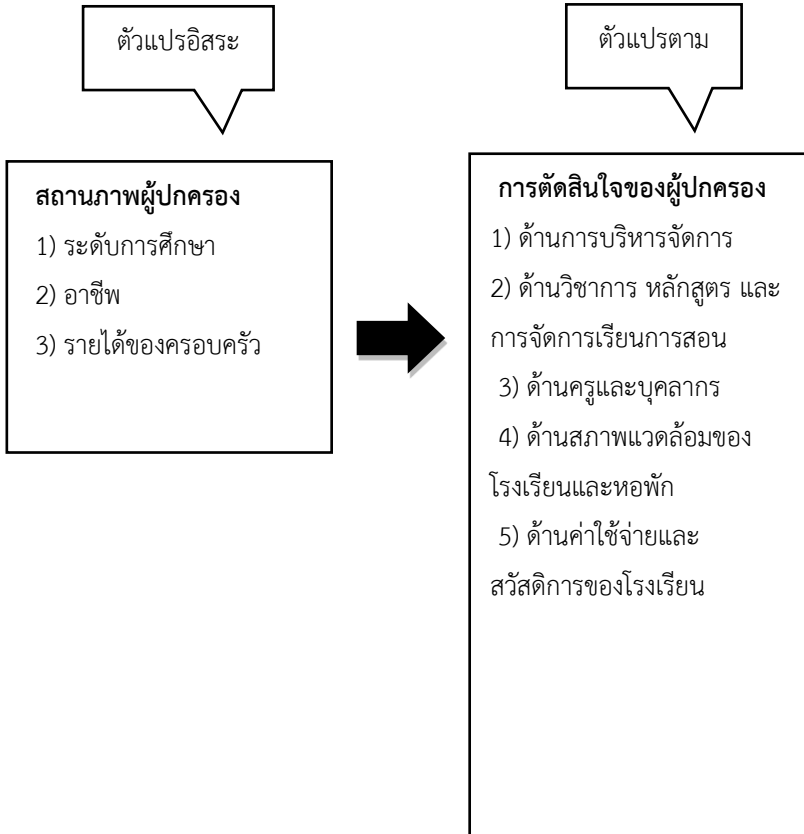
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิธีการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังต่อไปนี้

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 4-6 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ชั้นละ 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ 1) ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 285 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเทียบจำนวนประชากรกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Fongsri, 2009) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองนักเรียน ทั้งสิ้น 162 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามระดับชั้นของนักเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับมา 138 ชุด (ร้อยละ 81)

3. เครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและเสนอแนะแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นนำไปทดลองสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 1 ครั้ง นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองเรียบร้อยมาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำมาใช้ในการสนทนากลุ่ม(Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 18 คน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดแต่เน้นการเจาะลึกเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดสนทนากลุ่ม นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่จัดลำดับวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาจากการศึกษาเอกสารแบบสอบถามของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวและจากผล

การสรุปการสนทนากลุ่ม(Focus Group) แล้วสังเคราะห์ออกมาจัดทำแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครอง คือ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและหอพัก และด้านค่าใช้จ่ายและสวัสดิการของโรงเรียน และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยแบบสอบถามดังกล่าวมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.66-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน One-way ANOVA และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สัมภาษณ์และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม สามารถสรุปผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ดังนี้

1. ศึกษาระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อความรู้สึกของผู้ปกครองที่บุตรหลานกำลังเรียน โรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ มีความประทับใจในบรรยากาศการเรียนที่มีความเข้มข้นทางวิชาการ ชื่นชอบสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และการใช้ชีวิตแบบวิถีอิสลาม ภูมิใจในการพัฒนาตนเองของบุตรหลานในทางที่ดีขึ้น

ดีใจที่บุตรหลานค้นพบตัวเอง มีผลการเรียนที่ดี ขึ้นชมโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้พัฒนาศักยภาพตามความสนใจและความถนัด แต่มีความกังวลและไม่มั่นใจว่าบุตรหลานจะได้เรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่ต้องการหรือไม่ ส่วนเหตุผลหลักที่ทำให้ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ โรงเรียนมีการบูรณาการอิสลาม ลูกได้เรียนและอยู่ในบรรยากาศอิสลาม เป็นโรงเรียนประจำ ส่งเสริมเรื่องวิชาการ ส่งเสริมเรื่องศาสนา มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีกิจกรรมการปลูกฝังจิตสาธารณะ ชัดเจนจิตใจให้บริสุทธิ์ ค่ายจิตอาสา และสร้างภาวะความเป็นผู้นำให้นักเรียน ตลอดจนทักษะการใช้ชีวิต

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองสนับสนุนไปทางเดียวกันกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม คือ ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และหอพัก รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านค่าใช้จ่ายและสวัสดิการของโรงเรียน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยรวมและรายด้าน

การตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.30	.599	มาก	2
2. ด้านวิชาการ หลักสูตร และการจัดการเรียน การสอน	4.29	.591	มาก	3

3. ด้านครูผู้สอน	4.26	.656	มาก	4
4. ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและหอพัก	4.31	.573	มาก	1
5. ด้านค่าใช้จ่ายและสวัสดิการของโรงเรียน	4.22	.683	มาก	5
รวม	4.28	.575	มาก	

2. เปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวของผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลโดยใช้สถิติ F-test (One way ANOVA) โดยทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อาชีพต่างกัน และรายได้ของครอบครัวต่างกัน ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไม่แตกต่างกัน

3. ประมวลข้อเสนอแนะในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1) โรงเรียนควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยรองรับอาชีพต่าง ๆ ในอนาคต นอกจากแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เช่น ด้านภาษา ด้านผู้ประกอบการ และด้านธุรกิจ เป็นต้น

2) โรงเรียนต้องดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง พัฒนาส่งเสริมนักเรียนทุกคนในทุก ๆ ด้าน ตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน

3) โรงเรียนควรปรับปรุงเรื่องการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางระหว่างโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง ให้มีความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้น้อยที่สุด

4) อาหารของโรงเรียนต้องคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด มีเมนูที่หลากหลาย และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

5) ครูและบุคลากรของโรงเรียนใช้หลักการด้านจิตวิทยาในการดูแลนักเรียน

6) โรงเรียนควรชี้แจงค่าธรรมเนียมการศึกษาอย่างละเอียดและสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

7) โรงเรียนควรมีการตีพิมพ์ที่เข้มข้นมากขึ้นและการทำผลงานแฟ้มสะสมผลงานเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย

8) หอพักควรปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค และการบริการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว และเพียงพอกับนักเรียน เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถยนต์ เครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ เป็นต้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า เหตุผลหลักที่ทำให้ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คือ โรงเรียนมีการ บูรณาการอิสลาม นักเรียนได้อยู่ในบรรยากาศอิสลาม เป็นโรงเรียนประจำ ส่งเสริมเรื่องวิชาการ ส่งเสริมเรื่องศาสนา มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีกิจกรรมการปลูกฝังจิตสาธารณะ มีกระบวนการจัดการจิตใจให้บริสุทธิ์ สร้างภาวะผู้นำ และฝึกทักษะการใช้ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่มียืนยันข้อมูล พบว่า ระดับการ

ตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและหอพัก รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านค่าใช้จ่ายและสวัสดิการของโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม คือ โรงเรียนต้นแบบที่มีความเป็นเลิศทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์บูรณาการอิสลาม ผลิตนักเรียนที่มีความเป็นผู้นำ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและดำรงชีวิตตามวิถีอิสลาม จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลามเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ พัฒนาระบบการบริหารและบุคลากรให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจัดแหล่งเรียนรู้รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่สร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ผลิตนักเรียนที่มีความเป็นคุณลักษณะระหว่างความรู้และความดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muhammad, V. (1999) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพมหานครวิทยาลัย มากที่สุด คือ ด้านโรงเรียนที่ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของโรงเรียน มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนเป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ได้แก่ จำนวนห้องปฏิบัติการ ห้องเรียน เพียงพอ ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน โอ้อ่างและทันสมัย และสอดคล้องกับ Intharapan, P., Phuangsomjit, C & Buathong, S. (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัยในเขตภาคกลางและภาคตะวันออก พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ได้แก่ ปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านค่าใช้จ่าย ด้านบุคลากรของโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านบริการและสวัสดิการ และด้านอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thaowan, C. (2014) ที่พบว่า องค์ประกอบใน

การตัดสินใจของผู้ปกครองมุสลิมที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่ผู้ปกครองนำมาประกอบการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อมากที่สุด คือ ด้านวิชาการ หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านบริหารจัดการ และด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามลำดับ ถึงแม้ว่าผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่ได้อยู่อันดับแรกของการตัดสินใจของผู้ปกครอง แต่อยู่ในระดับมากเช่นกันเพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เหตุผลหลักที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจ คือ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียนที่มีความพร้อม ทันสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสะดวก สะอาด ปลอดภัย ด้านวิชาการ หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ มีการบูรณาการอิสลาม ได้เรียนรู้ศาสนาอิสลามควบคู่การเรียนสายสามัญ ซึ่งผู้ปกครองให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและดำรงชีวิตตามวิถีอิสลาม และด้านการบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์เป็นที่ยอมรับ และมีการพัฒนาระบบการบริหารงานโรงเรียนอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพด้วยเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวต่างกัน ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanchai, A. (2010) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนารอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนารองไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ Thaowan, C. (2014) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบในการตัดสินใจของผู้ปกครองมุสลิมที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในโรงเรียนระดับ

มัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบองค์ประกอบในการตัดสินใจของผู้ปกครองมุสลิมที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยจำแนกรายได้ในครอบครัวต่อเดือน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว แตกต่างกัน ไม่ได้ทำให้ระดับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แตกต่างกันแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลามเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยโรงเรียนและหอพักตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสะดวก ปลอดภัย เป็นเหตุผลหลักที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลาน และโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่มีความเข้มข้นทางวิชาการ มีการบูรณาการอิสลาม เป็นโรงเรียนประจำ ที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการของอิสลาม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอิสลามที่ถูกต้องสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีภาวะความเป็นผู้นำที่สามารถส่งเสริมพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

นำผลการประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์หลักในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยรองรับอาชีพต่าง ๆ ในอนาคต นอกจากแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เช่น ด้านภาษา ด้านผู้ประกอบการ และด้านธุรกิจ เป็นต้น

2) ด้านการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง พัฒนาส่งเสริมนักเรียนทุกคนในทุก ๆ ด้าน ตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน

3) ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง ให้มีความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้น้อยที่สุด

4) ด้านอาหาร โรงเรียนต้องคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด ถูกหลักอนามัย มีเมนูที่หลากหลาย และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

5) ด้านครูและบุคลากรของโรงเรียนในการดูแลนักเรียนโดยใช้หลักจิตวิทยาเชิงบวก

6) ด้านค่าใช้จ่าย โรงเรียนควรชี้แจงค่าธรรมเนียมการศึกษาอย่างละเอียด และสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

7) ด้านวิชาการ โรงเรียนควรส่งเสริมและมีการติวที่เข้มข้นมากขึ้นและการทำผลงานแฟ้มสะสมผลงานเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย

8) ด้านหอพัก ให้มีการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค และการบริการต่าง ๆ ให้รวดเร็ว และเพียงพอกับนักเรียน เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถยนต์ เครื่องซักผ้า หยอดเหรียญ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์กลุ่ม
- 2) ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนสาธิตวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง

- Fongsri, P. (2009). *Educational research (9nd ed)*. tiiam fàa gaan pim.
- Intharapan, P., Phuangsomjit, C & Buathong, S. (2020). Factors affecting parents' decision making in sending their children to study at Mattayom suksa in level at the Princess Cholabhorn's Science high school in the central and eastern regions. *Panyapiwat Journal*, 12(3) . 270-283.
- Kanchai, A. (2010). *The Factrs Affecting Parents' Decision Having Their Children Studying in Nangrong School, under Buriram Educationa; Service Area Office 3*. Buriram Rajabhat University.
- Ministry of Education. (2020, October 12). National Education Act B.E. 2542 (1999). <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/>
- Muhammad, V. (1999). *Factors affecting parents' decision-making on sending their children to Bangkok Christian College*. Kasetsart University.
- Srisa - ard, B. (2011). *Preliminary research (9nd ed)*. sù wee rí yaa saan.

Thaowan, C. (2014). *The Elements of Decision-Making of The Muslim Parents Sending their Students to Secondary Schools in Satun Province*. Prince of Songkla University.

Yeewangjaruan, S. (2022). *Manual on accepting new students in Islamic Sciences Demonstration School*. Prince of Songkhla University.

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2

The Development of Reading Comprehension Skill by SQ3R Technique on al-Hadith Subject for Intermediate Islamic Studies Stage Students, Year 2

Received: September 18, 2023 ■ Revised: November 17, 2023 ■ Accepted: December 20, 2023

มาดิฮะห์ สิด๊ะ¹ อับดุลรอแมะ สุหลง²

Madiah Sideh, Abdulramae Sulong

¹ M.Ed. (การสอนอิสลามศึกษา). นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. อีเมลผู้เขียนหลัก: 736496017@yru.ac.th

M.Ed. (Candidate in Teaching Islamic). Teaching Islamic Education Program, Faculty of Education, Yala Rajabhat University. Corresponding Author Email: 736496017@yru.ac.th

² Ph.D. (อารยธรรมอิสลาม) อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาอีเมล: abdulramae.s@yru.ac.th

Ph.D (Islamic civilization) Lecturer of Teaching Islamic Education, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Email: abdulramae.s@yru.ac.th

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยโดยใช้เทคนิค SQ3R โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R

วิธีการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบันนังสตาวิทยานุสรณ์ จำนวน 25 คน ที่เรียนในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 2) แบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-Test

ผลการศึกษา พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.60/85.47 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเฉลี่ยร้อยละ 72.79 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ ($\mu=4.59$, $\sigma=0.27$)

การนำผลวิจัยไปใช้ ผลวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้
อิสลามศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ

Abstract

Objectives 1) to develop and find the consistency of the learning management plans using the SQ3R technique on al-Hadith subject for intermediate Islamic studies stage students, year 2, 2) to develop reading comprehension skill by using the SQ3R technique using the criteria of 70 percent, 3) to compare the learning achievements between before and after learning management and 4) to study the students' satisfaction towards learning management by using the SQ3R technique.

Methodology The target group used in this research were 25 students of Bannangsta Wittayanusorn which were studying in the second semester of 2022. The research tools consisted of 1) learning management plans using SQ3R technique on al-Hadith subject for intermediate Islamic studies stage students, year 2, 2) reading comprehension skill assessment using SQ3R technique of al-Hadith subject, 3) achievement test before and after studying by using the SQ3R technique 4) satisfaction questionnaire of the learning management by SQ3R technique on al-Hadith subject. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

Research findings 1. The efficiency of the implementation of learning management plans using the SQ3R technique for intermediate Islamic studies stage students, year 2 was an average of 80.60/85.47 2. The reading comprehension skill using the learning plans using SQ3R technique on al-Hadith subject was higher than the average criteria of 72.79%. 3. The learning achievement using SQ3R technique after learning was higher than before

learning at statistical significance at the 0.05 level. 4.The students' satisfaction towards on learning management using SQ3R technique on al-Hadith subject in overall was at the highest level ($\mu=4.59$, $\sigma=0.27$).

Contribution this reseacrh can be use to design learning management plan for The Development of Reading Comprehension Skill

Keywords: Reading Comprehension Skill, SQ3R technique, al-hadith subject

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษาให้กับชาวมุสลิมทุกคน โดยการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการเรียนวิชาสามัญในโรงเรียนรัฐบาล ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาด้วยการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีความสามารถ และยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลกที่ดีเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม ก่อให้เกิดสันติสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า

สาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 มีเนื้อหาประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ อัลกุรอาน อัลหะดีษ อัลฟิกฮ์ อัตตารีค อัลอ้ลลาเก ภาษาอาหรับ และภาษามลายู ซึ่งสาระการเรียนรู้อัลหะดีษก็เป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรอิสลามศึกษาที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ คือ ความรู้ ความเข้าใจหลักคำสอนการท่องจำอัลหะดีษยึดมั่นปฏิบัติตามบทบัญญัติจากอัลหะดีษในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งมีเนื้อหาสาระการเรียนรู้สามารถบอกความหมาย ความสำคัญและคำสอนจากอัลหะดีษพร้อมผู้รายงานและผู้บันทึกได้

การอ่านจับใจความสำคัญมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียน โดยเฉพาะวิชาที่มีเนื้อหาที่จะต้องอาศัยความจำและความเข้าใจในเนื้อหาที่มีจำนวนมากและมีความซับซ้อน การอ่านจับใจความสำคัญเป็นหัวใจของการอ่านทุกรูปแบบไม่ว่าจะมีเนื้อหาอย่างไร เพราะหากจับใจความสำคัญไม่ได้ก็ย่อมไม่เข้าใจสิ่งที่อ่าน หากต้องการใช้ประโยชน์จากการอ่านก็ต้องกลับมาอ่านใหม่ส่งผลให้เสียเวลา

อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้อัลหะดีษยังประสบปัญหา คือนักเรียนยังมีการเรียนที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากการประมวลผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (Islamic National Education Test) ซึ่งเป็นการ

ทดสอบเพื่อวัดความรู้และความคิดของผู้เรียนตามตัวชี้วัดแต่ละสาระในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ประจำปีการศึกษา 2564 ซึ่งผลสัมฤทธิ์สาระการเรียนรู้อัลหะดีษชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 34.25 (National Institute of Educational Testing Service (Public Organization), 2021) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน จากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น อาจะมาจากหลายสาเหตุ จากผู้ทำการค้นคว้าอิสระได้ทำการสังเกตรูปแบบการสอนไม่ว่าจะเป็นในส่วนของผู้สอนที่ขาดเทคนิคในการสอน การใช้นวัตกรรมสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบการสอนไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน อีกทั้งครูผู้สอนที่ยังคงใช้เทคนิคดั้งเดิมคือการสอนแบบบรรยาย ทำให้นักเรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญในสิ่งที่สอนได้ จากปัญหาที่ประสบนั้นทำให้ผู้ทำการค้นคว้าอิสระมีความสนใจ ที่จะเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในขั้นตอนการเรียนรู้จะนำไปสู่การอ่าน การจำ การสรุปความหมายสำคัญ และเห็นประโยชน์ ในการปฏิบัติตามหลักคำสอนของอัลหะดีษซึ่งเป็นถ้อยคำ การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะตลอดจนชีวประวัติของท่านนบี (ซ.ล.) นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยผู้ทำการค้นคว้าอิสระได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ช่วยในเรื่องของการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญได้นั้นมีมากมายหลายเทคนิคด้วยกัน เช่น เทคนิคการสอน KWL, CIRC, 4W1H เป็นต้น แต่ผู้ทำการค้นคว้าอิสระได้เล็งวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค SQ3R เนื่องจากเป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจเป็นเทคนิคการสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อัลหะดีษได้ และสามารถนำมาใช้ในการต่อยอดเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญได้

การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค SQ3R เป็นเทคนิคการสอนที่มี 5 ขั้นตอนด้วยกันได้แก่ 1) ขั้นสำรวจ (Survey) 2) ขั้นตั้งคำถาม (Question) 3) ขั้นการอ่าน (Read) 4) ขั้นการจดจำ (Recite) และ 5) ขั้นทบทวน (Review) จากการศึกษาพบว่า นาติยา ทิพย์ไสยสน์ (Thipsaiyas, 2018) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R ของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 พบว่า นักเรียนมีความสามารถอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R โดยมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ซึ่งมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และการศึกษาของกุสุมายันทิและเมาลิดี (Kusumayanthi, S. & Maulidi, S.M, 2019) ได้ทำการศึกษาการนำเทคนิค SQ3R ไปใช้ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจกับนักเรียนระดับอาชีวศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้เรียน การอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ3R มีระดับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ค้นคว้าอิสระได้เห็นถึงความสำคัญในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ง่ายขึ้น สามารถจับใจความสำคัญ ลำดับสาระสำคัญในเนื้อหาที่เรียนได้ ผู้ทำการค้นคว้าอิสระจึงเลือกใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยโดยใช้เทคนิค SQ3R โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R

วิธีการศึกษา

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบันนังสตาวิทยานุสรณ์ครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) เพื่อให้งานการค้นคว้าอิสระครั้งนี้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีการค้นคว้าอิสระประกอบด้วย 1) กลุ่มเป้าหมาย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) แผนปฏิบัติการวิจัย ดังรายละเอียด ดังนี้

ประชากรเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบันนังสตาวิทยานุสรณ์ 3/2 ซอย แวหะยี หมู่ที่ 2 ตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา จำนวน 1 ห้องเรียน ที่จัดการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาสาระการเรียนรู้อัลหะดีษ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามและจุดประสงค์การเรียนรู้ หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2

2) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3) ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ความรู้ความเข้าใจรายวิชาอัลหะดีษ ระดับชั้น
อิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ให้มีองค์ประกอบที่สำคัญ (Moonkam, 2008) ได้แก่
สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้
สมรรถนะที่สำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผล สื่อและ
แหล่งการเรียนรู้ ชิ้นงานและภาระงาน การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการสอน

4) จัดแบ่งเนื้อหาและกำหนดเวลาที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยเป็น 6 แผน ๆ
ละ 2 ชั่วโมง ประกอบด้วย เรื่อง ใครคือผู้ล้มละลาย ใครคือมิตรแท้ ลักเล็กขโมยน้อย (1)
ลักเล็กขโมยน้อย (2) การอิฉาริยา การนินทา

5) นำแผนที่ร่างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ และ
ปรับปรุง ตามคำแนะนำ

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3
ท่าน ด้านหลักสูตรและการสอนตรวจสอบด้านความครบถ้วน ความถูกต้อง และ
สอดคล้องขององค์ประกอบ เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเนื้อหา (content
validity) ภาษาที่ใช้และการประเมินที่ถูกต้องและหาค่าดัชนีความสอดคล้องเครื่องมือ
(IOC: index of item objective congruence) ได้ค่าเฉลี่ย IOC จากผู้เชี่ยวชาญ
ทั้งหมดเท่ากับ 0.95 โดยสรุปเป็นข้อดังนี้ ข้อที่ 1 = 1, 2 = 1, 3 = 0.67, 4 = 1, 5 =
1, 6 = 1, 7 = 1, 8 = 0.67, 9 = 1, 10 = 1, 11 = 1, 12 = 1, 13 = 1, 14 = 1,
15 = 1, 16 = 1, 17 = 0.67, 18 = 1, 19 = 1, 20 = 1, 21 = 1, 22 = 1, 23 = 1, 24
= 1, 25 = 1, 26 = 1, 27 = 1, 28 = 1

7) นำแผนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้

8) นำแผนฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษา
ตอนกลางชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบันนังสตาวิทยานุสรณ์ จำนวน 25 คน

2. แบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R
รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 มีวิธีการสร้าง
และหาคุณภาพดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเทคนิค SQ3R การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตาม หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาวิชาอัลหะดีษ ที่จะจัดการเรียนรู้โดยศึกษาจากหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

3) วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบที่ต้องการแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญให้ครอบคลุม

4) ดำเนินการสร้างแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะที่ต้องการจะแก้ไขของแต่ละแผน กำหนดจำนวนระดับของเกณฑ์โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70

5) นำแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้กับเนื้อหาหรือข้อสอบแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยมีการปรับแก้ในเรื่องของการใช้คำที่เหมาะสมที่ใช้ในการตั้งคำถามมากขึ้น

6) นำแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R ที่ปรับตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องและความครอบคลุมเนื้อหา (IOC : index of item objective congruency) ได้ค่าเท่ากับ 0.98

7) นำแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการปรับข้อความใหม่ในบางข้อที่ไม่สอดคล้องกับการวัดทักษะการอ่านจับใจความ เพิ่มข้อใหม่ที่สอดคล้องมากขึ้น แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปประเมินผลนักเรียนในการวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญในภาคสนามต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบทดสอบ กระบวนการต่าง ๆ ในการวัดและการประเมินผลเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบที่ต้องการวัดให้ครอบคลุม และร่างแบบทดสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในครอบคลุมเนื้อหา 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

3) นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาหรือข้อสอบแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ซึ่งได้ ค่าเฉลี่ย IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เท่ากับ 0.96 โดยมีค่าเฉลี่ย IOC รายข้อดังนี้ 1 = 1, 2 = 1, 3 = 1, 4 = 1, 5 = 1, 6 = 0.67, 7 = 1, 8 = 1, 9 = 1, 10 = 1, 11 = 0.67, 12 = 1, 13 = 1, 14 = 1, 15 = 1, 16 = 1, 17 = 1, 18 = 1, 19 = 1, 20 = 1, 21 = 1, 22 = 0.67, 23 = 1, 24 = 1, 25 = 1, 26 = 1, 27 = 1, 28 = 1, 29 = 1, 30 = 1

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมาประเมินแล้วจำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนโรงเรียนดำรงวิทยาจำนวน 25 คน ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 เพื่อหาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบโดยใช้สูตร (Saiyot & Saiyot, 2000)

5) นำคำตอบมาตรวจให้คะแนนแล้วนำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาความยากง่าย โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากอยู่ระหว่าง 20.39 และ 40.59 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย และอำนาจจำแนกของข้อสอบจำนวน 30 ข้อ มีข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30

6) นำคำตอบมาตรวจให้คะแนน แล้วนำผลการตรวจคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20-.80 อยู่ในเกณฑ์ดี

7) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โรงเรียนดำรงวิทยา โดยใช้สูตร $KR - 20$ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74

8) จัดพิมพ์แบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 มีวิธีการสร้าง และหาคุณภาพ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และตำราเกี่ยวกับลักษณะการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

2) ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

3) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วนำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อความ และภาษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) รวมทั้งความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับประเด็นหลักของเนื้อหา (index of item objective congruence: IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.0 โดยมีรายละเอียดรายข้อดังนี้ 1 = 1, 2 = 1, 3 = 1, 4 = 1, 5 = 1, 6 = 1, 7 = 1, 8 = 1, 9 = 1, 10 = 1

4) นำแบบประเมินความพึงพอใจนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

5) พิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบันนังสตาวิทยานุสรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1) ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

2) ดำเนินการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3R ในการเรียนการสอนรายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ทำการค้นคว้าอิสระสร้างขึ้น จำนวน 6 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง และให้นักเรียนทำแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญในแต่ละแผน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน และบันทึกไว้เป็นคะแนนระหว่างเรียน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล (E_1)

3) เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษและการวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจากแบบทดสอบแล้ว จากนั้นทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม แล้วนำมาตรวจให้คะแนน และบันทึกไว้เป็นคะแนนหลังเรียน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล (E_2)

4) ผู้เรียนทำการตอบแบบประเมินวัดความพึงพอใจที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ทำการค้นคว้าอิสระได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ทาง

สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 การแสดงค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน $E_1/E_2 = 80/80$

แผนการจัดการเรียนรู้	ค่าประสิทธิภาพ			การแปลผล
	E_1	E_2	E_1 / E_2	
1	79.90	85.33	79.90/85.33	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
2	79.10	84.00	79.10/84.00	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
3	81.80	87.20	81.80/87.20	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
4	82.20	84.00	82.20/84.00	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
5	79.20	86.80	79.20/86.80	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
6	81.40	85.47	81.40/85.47	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
รวม	80.60	85.47	80.60/85.47	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.60/85.47 แสดงว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด $E_1/E_2 = 80/80$ และเมื่อพิจารณาค่าประสิทธิภาพเป็นรายแผนพบว่า ทุกแผนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์

ตารางที่ 2 การพัฒนาทักษะการอ่านการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70

คนที่	คะแนนเต็ม (60)	ร้อยละ
1	56	93.33
2	60	100.00
3	35	58.33
4	60	100.00
5	58	96.66
6	49	81.66
7	60	100.00
8	48	80.00
9	60	100.00
10	47	78.33
11	60	100.00
12	44	73.33
13	58	96.66
14	48	80.00
15	35	58.33
16	44	73.33
17	58	96.66

คนที่	คะแนนเต็ม (60)	ร้อยละ
18	34	56.66
19	60	100.00
20	60	100.00
21	44	73.33
22	46	76.66
23	60	100.00
24	30	50.00
25	60	100.00
คะแนนเฉลี่ย	50.96	84.93

จากตารางที่ 2 การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด 50.96 คะแนน คิดเป็นคะแนนร้อยละ 84.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีคะแนนสูงสุด คือ 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และคะแนนต่ำที่สุด คือ 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2

ผลสัมฤทธิ์	จำนวน ผู้เรียน (N)	คะแนน (30 คะแนน)	μ	σ	T-test	นัยสำคัญ ทางสถิติ
ก่อนเรียน	25	30	6.52	3.86	26.10	0.05
หลังเรียน	25	30	26.48	1.94		

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 26.48 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.94 และคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.86 ทดสอบค่า t ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2

ความพึงพอใจของผู้เรียน	μ	σ	แปลผล
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สับสน	4.84	0.47	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R ขั้นตอนไม่ยากเกินไป	4.32	0.90	มาก
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และแสดงความเห็นในทุกขั้นตอน	4.24	0.93	มาก

ความพึงพอใจของผู้เรียน	μ	σ	แปลผล
4. การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถาม และตอบคำถามในสิ่งที่อยากรู้	4.72	0.54	มากที่สุด
5. นักเรียนสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R	5.00	0.00	มากที่สุด
6. นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และความคิดเห็นระหว่างเพื่อน	4.72	0.54	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม	4.48	0.82	มาก
8. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญและมีเป้าหมายในการอ่านมากขึ้น	4.48	0.71	มาก
9. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น	4.56	0.77	มากที่สุด
10. นักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านไปใช้ชีวิตประจำวันและในวิชาอื่นได้	4.52	0.87	มากที่สุด
เฉลี่ยโดยรวม	4.59	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาดอนกลางชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ

สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 มีประเด็นอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80

จากการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเฉลี่ย E1/E2 เท่ากับ 80.60 /85.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้ทำการค้นคว้าอิสระได้ศึกษาและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์หลักสูตร ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 จำนวน 6 แผน มีประสิทธิภาพซึ่งแต่ละแผนจะประกอบด้วย ชื่อวิชา ระดับชั้น ชื่อหน่วย หัวข้อเรื่อง สำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ สมรรถนะที่สำคัญคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ชิ้นงานและภาระงาน การวัดและประเมินผลบันทึกหลังการสอน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธาดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์ (lamboonyarit, 2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อ

เสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.85/82.53 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยโดยใช้เทคนิค SQ3R โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70

จากการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมผู้เรียนมีคะแนนร้อยละ 72.79 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและสามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะเทคนิคการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3R นั้นตอบโจทย์กับปัญหาที่นักเรียนมี และเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธาดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์ (Iamboonyarit, 2021) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบ Active Learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80/80 ผลปรากฏว่าชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.85/82.53 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี พรหมอนุมัติ (Pormanumat, 2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ3R ร่วมกับแผนผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความ ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียน หลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค SQ3R ร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของ ผู้เรียนจากการใช้ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาชั้นปีที่ 2

จากการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้เทคนิค SQ3R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษของผู้เรียนมีค่าความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนหลังเรียนอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 นั้นเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดของรายวิชาอัลหะดีษที่กำหนด จากการที่ผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน และมีผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 เป็นเทคนิคที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอน การท่องจำอัลหะดีษ ยึดมั่น ปฏิบัติตามบทบัญญัติจาก อัลหะดีษในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นฤพัชร มิลังค์ (Milung, 2018) ศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประยุกต์ใช้การสอนอ่านแบบ SQ3R การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านเชิงประยุกต์ใช้ในการสอนอ่านแบบ SQ3R ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์พอลคอนแวนต์ จำนวน 3 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียนโดยได้จากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้เวลา 16 คาบ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้

เทคนิค SQ3R

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3R อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.59 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความชอบพอใจ และมีความสุขที่ได้เรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเหมาะสมกับระดับวัยและช่วงชั้นของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีความสามารถในการแก้ปัญหานำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาในการดำเนินชีวิตและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรธาดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์ (Lamboonyarit, 2021) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการสอนแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการสอนการอ่านจับใจความแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนการอ่านจับใจความแบบ Active learning โดยใช้เทคนิค SQ3R อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการศึกษา

โดยผลการทดลองครั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2

2. การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาชั้นปีที่ 2 พบว่า มีคะแนนหลังเรียนทั้งหมด 1269 คิดเป็นคะแนนร้อยละ 72.79 ซึ่งการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค SQ3R มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์ร้อยละ 70

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R รายวิชาอัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางชั้นปีที่ 2 โดยภาพรวมพบว่ามีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.59 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 นำเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R ไปทดลองใช้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ หรือศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อติดตามดูประสิทธิภาพของการเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ3R ต่อไป

1.2 จากการที่ผู้เรียนทำแบบประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้เรียนบางคนไม่สนใจการเรียนการสอนเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรให้ลองปรับเปลี่ยนเป็นการประเมินการอ่านจับใจความสำคัญเป็นรายกลุ่ม เพื่อกระตุ้นการทำงานร่วมกันจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มากขึ้นกว่าเดิม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำเทคนิค SQ3R ไปใช้ในหัวข้อเรื่องอื่น ๆ ในรายวิชาอัลหะดีษที่มีเนื้อหาจำนวนมากที่จำเป็นที่จะต้องเข้าใจอย่างเป็นระบบต่อไป เช่น แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ3R กับเรื่อง ความยำเกรง (التقوى) ความฉลาด (الكيس) ความซื่อสัตย์ (الإيثار) การต้ออาว์จากผู้ถูกข่มเหง (دعوة المظلوم)

เอกสารอ้างอิง

- Kusumayanthi, S., & Maulidi, S.M. (2019). The Implementation of SQ3R Technique in Teaching Reading Comprehension. *The Journal of English Language Teaching, Literature, and Applied Linguistics (JELA)*, 1(2). 74-80.
- Lamboonyarit, P. (2021). The Development of The Active Learning Instructionalpackage by Using SQ3R Technique for Enhance the Readingcomprehension Skills for Grade 3 Students of “Piboonbumpen” Demonstration School, Burapha University. *Journal of Education Burapha University*, 32(1). 77.
- Milung, N. (2018). Result of Using Learning Activity Packages to Develop Analytical Reading Competency in Thai Subject Area Group for Mathayomsuksa III Students Apply the SQ3R Method. *Journal of Education Naresuan University*, 20(4), 108.
- Moonkam, S. (2008). króp krêuang rêuung gaan kít [The Perfection of Thinking]. Phap Phim Company Limited.

Narongraksakhet, I. (2009). *bprà-wàt gaan sèuk-sǎa it-sà-laam* [The History of Islam Education]. Teaching Islamic Studies Department. Islamic Education College.

National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2021). *rá-bòp bprà-gàat láe raai ngaan pon gaan tót sòp mǎat-dtrà-tǎan it-sà-laam sèuk-sǎa I NET* [Announcement System and Islamic National Educational Test]. <https://www.niets.or.th/>

Pormanumat, J. (2021). The Development of Reading Comprehension Exercises Using SQ3R Technique with a Mind Map In Thai Learning Area for Grade 4th Students. *E-Journal of Education Studies, Burapha University*, 3(4), 31.

Saiyot, L., & Saiyot, A. (2000). *ték-ník gaan wí-jai taang gaan sèuk-sǎa* [Educational Research Technique]. Suweeriyasan.

Thipsaiyas, N. (2018). *The Development of English Reading Comprehension Activity Package Using SQ3R Reading Technique for Pratomsuksa 3 Students*. College of Education Science, Dhurakij pundit University.

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับศาสนาอิสลามและการประยุกต์ใช้ของ ชุมชนมุสลิม

Philosophy of Sufficiency Economy and Islam: Its Application to The Muslim Communities in Thailand.

Received: October 20, 2023 ■ Revised: November 14, 2023 ■ Accepted: December 7, 2023

ศราววุฒิ อารีย์¹ นดา ศรีสาอาด² ซารีฮาน ขวัญควิน³ ปารเมศ วิชัยดิษฐ⁴

Srawut Aree, Nada Srisaad, Sarehan Kwankawin, Paramet Wichaidit

¹ Ph.D. (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา (ตะวันออกกลาง)) ผู้อำนวยการศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อีเมลผู้เขียนหลัก: Srawut.a@chula.ac.th

Ph.D. (West Asian Studies (Middle East)) Director of the Muslim Studies Center Institute of Asian Studies Chulalongkorn University. Main author's email: Srawut.a@chula.ac.th

² M.S. (นวัตกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์) นักวิจัยอิสระ อีเมล: mdmr2179@gmail.com

M.S. (Real Estate Development Innovation). Independent Researcher. Email: mdmr2179@gmail.com

³ M.Pol. Sc. นักวิจัยศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล:

sarehan1610@gmail.com

M.Pol. Sc. Researcher, Muslim Studies Center Institute of Asian Studies Chulalongkorn University

Email: sarehan1610@gmail.com

⁴ B.A. (อาเซียนศึกษา) ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล:

paramet.w@chula.ac.th

B.A. (ASEAN Studies) Muslim Studies Center Institute of Asian Studies Chulalongkorn University Email:

paramet.w@chula.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างหลักการคำสอนของอิสลามและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีการดำเนินชีวิตของมุสลิมไทยในหลากหลายพื้นที่ที่มีความแตกต่าง

วิธีการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงกรณีศึกษา (Case Study Research Method) ซึ่งอยู่ในขอบข่ายของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ประกอบไปด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม โดยคัดเลือกชุมชนมุสลิมทั้งหมด 4 ชุมชนเป็นกรณีศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า บทบัญญัติของอิสลามมีเนื้อหาสอดคล้องกับคำสำคัญในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ คำสอนของอิสลามมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมุสลิมเป็นอย่างมาก อันเป็นปัจจัยโน้มนำมุสลิมไปสู่การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากกรณีศึกษาพบว่าชุมชนและคนในชุมชนได้รับแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตแบบอิสลาม

การนำผลวิจัยไปใช้ เมื่อได้นำมาปฏิบัติแล้วทำให้วิถีชีวิตเดิมของชุมชนมีแบบแผนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น จนสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งให้แก่ชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้ ความแตกต่างของบริบททางกายภาพและสังคมวัฒนธรรมเป็นผลให้กรณีศึกษาแต่ละชุมชนมีลักษณะและวิธีการขับเคลื่อนสังคมในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกันไป

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักคำสอนอิสลาม ชุมชนมุสลิม การประยุกต์ใช้

Abstract

Objectives This study aims to find the theoretical interrelation between Islamic teachings and the philosophy of sufficiency economy, as well as to analyze the application of Sufficiency Economy Philosophy in the way of life of Thai Muslims in many different contexts.

Methodology In conducting this research, we utilized a ‘Case Study Research Method’ within the scope of qualitative research that consists of document studies, in-depth interviews and group discussions.

Research findings Four Muslim communities were selected as case studies in this research. The findings showed that the provisions of Islam are in consistent with the key words of the philosophy of sufficiency economy. The teachings of Islam have a huge influence on the Muslim way of life that leads Muslims to live in line with the philosophy of sufficiency economy.

Contribution From the case studies of the 4 Muslim communities we found that when implemented, it makes the Islamic way of life of the Muslim community more structured and concrete, leading them to increase their ability to be self-reliant and build stronger immunity for the community. However, differences in physical and socio-cultural contexts resulted in case studies in each area having different approaches and methods when implementing the philosophy of sufficiency Economy.

Keywords: sufficiency economy, Islamic Teaching, Muslim Community, application

บทนำ

แนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” หรือที่ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Sufficiency Economy” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 นั้นได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างแพร่หลาย ทั้งในระดับปัจเจก ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน การเรียนรู้ทำความเข้าใจและการรู้จักปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างสมดุลระหว่างสังคม ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของกระแสสังคม และระบบเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีความซับซ้อนและคาดเดาผลกระทบได้ยาก อภิชัย พันธเสน (2560) ได้อธิบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงลึกโดยได้แสดงการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบเอาไว้ ซึ่งวางเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง เพราะด้วยความรู้ควบคู่คุณธรรมนี้เองจะนำไปสู่การเข้าใจทางสายกลาง ซึ่งเป็นกระบวนการหลักของการวิเคราะห์เชิงระบบ

นักวิชาการอิสลามอย่าง สันติ เสือสมิง (2553) ได้อธิบายว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้มีนัยบ่งชี้ที่อยู่ในกรอบแห่งหลักการอิสลาม มุสลิมควรตระหนักถึงคุณค่าและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติต่าง ๆ ทั้งในมิติของบทบัญญัติทางศาสนาและคุณธรรม คือการปฏิบัติตามคำสั่งใช้ ละเว้นตามคำสั่งห้ามของพระเจ้า และการปฏิบัติตามแบบอย่างของศาสนทูตมุฮัมมัด ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่าต่อมิติทางสังคม เช่น การมีคุณธรรมของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่เข้มแข็ง มิติด้านเศรษฐกิจ เช่น การรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ การติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน และมิติด้านทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมพลังงาน อันได้แก่ การมีความเข้าใจต่อสภาพของที่ดินทำกิน ปริมาณน้ำฝน พืชพรรณ พันธุ์สัตว์ และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมิติเหล่านี้มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้นอกจากจะให้คุณค่าต่อชุมชนสังคมและประเทศชาติแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของคนในกระบวนการเรียนรู้ การคิด

วิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีกว่า นำไปสู่การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และการแก้ปัญหาท้องถิ่นและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวให้คนรุ่นต่อ ๆ ไป

นอกจากนี้ ผลจากการวิจัย “พลังชุมชนและการบูรณาการเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนพุทธ มุสลิม และอาข่า ในประเทศไทย” โดยกนกรัตน์ ยศไกร (2554) พบว่าชุมชนกรณีศึกษาที่เป็นมุสลิมในภาคใต้มีความโดดเด่นด้านคุณธรรม (การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ความสมณะ) และความรู้ ดังนั้น มุสลิมที่เคร่งครัดในการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลามจึงถือเป็นผู้มีพื้นฐานด้านคุณธรรมที่แข็งแกร่ง ซึ่งเป็นหนึ่งในสองปัจจัยนำเข้าสู่ที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจและการปรับใช้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิต ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสอดคล้องในเชิงทฤษฎีระหว่างอิสลามกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของชุมชนมุสลิมในพื้นที่ต่าง ๆ ในบริบทที่มีความแตกต่างกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการบริหารจัดการชุมชน ที่มีเงื่อนไขทางวัฒนธรรม สังคมภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาความสอดคล้องระหว่างหลักการเศรษฐกิจอิสลามกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงทฤษฎี
2. เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีการดำเนินชีวิตของมุสลิมไทยในหลากหลายพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในเชิงบริบท

วิธีการศึกษา

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงกรณีศึกษา (Case Study Research Method) ซึ่งอยู่ในขอบข่ายของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ประกอบไปด้วย การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่ม โดย

คัดเลือก 4 ชุมชนมุสลิมเป็นกรณีศึกษา ได้แก่ 1. กองทุนชะกาต (บัยตุลมาล) ชุมชนมุสลิมมัสยิดอัสดักวา จังหวัดเชียงใหม่ 2. ชุมชนต้นแบบมุสลิมอิสาน มัสยิดอัลมูบารอก จังหวัดอุดรธานี 3. ชุมชนมุสลิมบ้านบางโรง จังหวัดภูเก็ต 4. ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตดีกวา (ลำไทร) หนองจอก กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบของ อภิชัย พันธเสน เป็นกรอบในการทำความเข้าใจความสอดคล้องระหว่างอิสลามกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ คุณธรรมและความรู้ ปัจจัยเชิงกระบวนการ (Process) ได้แก่ ทางสายกลาง ความมีเหตุผล ความพอประมาณ การพึ่งพาตนเอง การมีภูมิคุ้มกัน และผลผลิต (Output) ได้แก่ (ความยั่งยืน สมดุล และมั่นคง ของทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษา

เมื่อได้วิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละกรณีศึกษาตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบดังกล่าวแล้ว พบว่าการปฏิบัติงานหรือการดำรงชีวิตของมุสลิมทั้งในระดับปัจเจก ระดับชุมชน และระดับองค์กร ล้วนมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับคำสำคัญในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังรายละเอียดของแต่ละกรณีศึกษาข้างต้นนี้

กรณีศึกษาที่ 1 กองทุนชะกาตเชียงใหม่

เป็นองค์กรศาสนาระดับจังหวัดที่ทำงานในเชิงสังคมสงเคราะห์และพัฒนาชุมชน พัฒนาคุณภาพชีวิต ในขอบเขตของบทบัญญัติศาสนาอิสลามว่าด้วยเรื่องชะกาต โดยสามารถสรุปความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 กรณีศึกษากองทุนชะกาตเชียงใหม่

ความสอดคล้องในปัจจุบันเข้า	
คุณธรรม - ซื่อสัตย์สุจริต - ขยันหมั่นเพียร อดทน - สามัคคี เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน	- มีการกระจายเงินชะกาตให้ทั่วถึง ทำให้ชะกาตไม่กระจุกอยู่กับกลุ่มคนในวงแคบ ซึ่งแสดงถึงความพยายามที่จะแบ่งปัน เอื้อเฟื้อ หยิบยื่นโอกาสให้แก่ผู้อื่นในวงกว้าง - ยึดหลักความโปร่งใสในการทำงาน ข้อมูลต่าง ๆ สามารถตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้จ่าย ผู้รับ ยอดจัดเก็บ และการเบิกจ่ายชะกาต - มีความเพียรพยายามในการให้ความช่วยเหลือผู้รับชะกาต เพื่อให้ชะกาตนั้นคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อผู้รับชะกาตให้มากที่สุด และมีการติดตามให้คำแนะนำผู้รับชะกาตในเรื่องธุรกิจหรืออาชีพอีกด้วย - สร้างความร่วมมือและความสามัคคีระดับจังหวัดในสังคมมุสลิม ในการทำงานเพื่อศาสนาและสังคมที่ไม่ได้รับผลตอบแทนได้นอกจากความสุขและผลบุญ
ความรู้ - ปัญญา (รอบรู้) - สติ (รอบคอบระมัดระวัง)	- มีความรอบรู้ในวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งข้อบัญญัติศาสนาและระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่ และรู้จักนำมาประยุกต์ใช้และบูรณาการเข้าด้วยกัน - มีความรู้ความเข้าใจต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม บริบททางสังคมและสถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่ของตนเองเป็นอย่างดี

	- มีความรอบคอบระมัดระวังในการตีความบทบัญญัติศาสนาให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงของสังคม
ความสอดคล้องในกระบวนการ	
มีเหตุผล (วิถีชีวิต)	- การเลือกใช้วิธีการรวบรวมชะกาดที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของพื้นที่ - ใช้ความมีเหตุผลในการจัดสรรแจกจ่ายเงินชะกาด โดยคำนึงถึงความเป็นจริงและความต้องการของสังคมมุสลิม - วิธีจ่ายตามระยะเวลาที่เหมาะสม ในการจ่ายชะกาดสังคมสงเคราะห์รายเดือน หากจ่ายครั้งเดียวจำนวนเต็มยอด เงินนั้นอาจถูกใช้หมดอย่างรวดเร็วทำให้ไม่สามารถใช้ยังชีพได้ตลอดทั้งปี - ชะกาดฉุกเฉินเป็นวิธีการใช้เงินชะกาดที่มีความยืดหยุ่น เพื่อรองรับเหตุการณ์ที่อาจคาดไม่ถึง โดยได้กำหนดระเบียบพิเศษไว้สำหรับชะกาดฉุกเฉินรองรับการเบิกใช้เงินให้ทันทั่วถึงต่อการช่วยเหลือที่อาจเกิดขึ้น
ความพอประมาณ (วิถีคิด)	- กองทุนชะกาดแนะนำและกระตุ้นให้ผู้รับชะกาดได้รู้จักวิเคราะห์ตนเองด้วยความมีเหตุผล ช่วยมองหาสาเหตุที่แท้จริงที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งบางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือด้วยเงิน และกองทุนชะกาดยังมุ่งเน้นให้ผู้รับชะกาดรู้จักพอประมาณในการทำธุรกิจ ไม่ทำเกินกำลัง สนับสนุนให้พึ่งพาตนเอง และในที่สุดจะนำไปสู่การมีภูมิคุ้มกันของผู้รับชะกาด ซึ่ง
พึ่งพาตนเอง (วิถีการ)	
มีภูมิคุ้มกัน (วิถีการ)	

	จะสามารถเอาตัวรอดในสังคม และกลายเป็น ‘ผู้ให้’ ในอนาคต
ความสอดคล้องในผลผลิตที่คาดหวัง	
สังคม วัฒนธรรม (ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม)	- ชะกาดทุนการศึกษาและสนับสนุนการต่อยอดอาชีพ เป็นการพัฒนาคน (ทุนมนุษย์) ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง สามารถเอาตัวรอดในสังคมและกลายเป็น ‘ผู้ให้’ ในอนาคต - บทบัญญัติชะกาดและการทำงานของกองทุนชะกาด ทำให้คนที่ไม่เคยรู้จักกันได้มาช่วยเหลือกัน ทั้งผู้ให้ชะกาด กรรมการกองทุน ผู้รับชะกาด เป็นพื้นที่ที่ให้คนซึ่งมีฐานะทางสังคมต่างกันได้มาทำความรู้จัก สร้างความคุ้นเคยกันและกัน - การเยี่ยมเยียนให้กำลังใจชาวชะกาดสังคมสงเคราะห์ทุกเดือน ทำให้ชาวชะกาดรู้สึกขบซึ่งที่ไม่ถูกทอดทิ้งจากสังคม แสดงถึงคุณธรรม การเอื้อเพื่อแบ่งปัน อันส่งผลต่อผลผลิตที่คาดหวังคือ สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้คนในสังคมและสร้างความยั่งยืนของทุนทางสังคมให้เกิดขึ้น
เศรษฐกิจ (ทุนทางกายภาพและการเงิน)	- บทบัญญัติชะกาดและการทำงานของกองทุนชะกาดได้ช่วยเหลือให้ชาวชะกาดมีอาชีพที่มั่นคงจนสามารถดูแลคนในครอบครัวได้ - เมื่อการช่วยเหลือสนับสนุนด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพกระจายตัวอย่างทั่วถึง คนในสังคมส่วนใหญ่จึงมีความพร้อมในการขับเคลื่อน

	ระบบเศรษฐกิจในระดับสูงต่อไป คือระดับจังหวัด ไปถึงระดับภูมิภาค
--	--

กรณีศึกษาที่ 2 ชุมชนบ้านบางโรง จังหวัดภูเก็ต

มีการดำเนินการของชุมชน ที่เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างชัดเจนทั้งในระดับปัจเจกและระดับชุมชน โดยสามารถสรุปความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

ตารางที่ 2 กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางโรง จังหวัดภูเก็ต

ความสอดคล้องในปัจจุบันเข้า	
คุณธรรม - ซื่อสัตย์สุจริต - ขยันหมั่นเพียร อดทน - สามัคคี เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน	ระดับชุมชน มีความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรส่วนรวม ระดับปัจเจก มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทนในการประกอบอาชีพ พยายามที่จะสร้างความปรองดองในสังคม
ความรู้ - ปัญญา (รอบรู้) - สติ (รอบคอบ ระมัดระวัง)	ระดับชุมชน มีการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบอิสลาม สอดคล้องกับทรัพยากรที่มี โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเชื่อมโยงได้และปรับใช้เป็นอย่างดี ระดับปัจเจก มีการศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องในอาชีพของตน รู้จักสังเกตจนนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบอาชีพ
ความสอดคล้องในกระบวนการ	
ทางสายกลาง (กระบวนการหลัก)	ระดับชุมชน มีความเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร

	มีการคำนึงถึงความสมดุลของทั้ง 3 องค์ประกอบในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ระดับปัจเจก คำนึงถึงความสมดุลในการใช้ทรัพยากร คือ มีการใช้ให้หมดไป ควบคู่กับการสร้างทดแทนขึ้นมาใหม่
มีเหตุผล (วิถีชีวิต)	ระดับชุมชน เลือกวิธีการพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและทรัพยากรของพื้นที่ ดังเห็นได้จากการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงการร่วมกันแก้ไขวิกฤตทรัพยากรและการฟื้นฟูป่าชายเลน ระดับปัจเจก มีความเข้าใจในเหตุปัจจัยและผลที่ตามมา คือเข้าใจว่าการจะมีความมั่นคงในชีวิตได้นั้นต้องประกอบด้วยความมั่นคงทางอาหารและอาชีพ ซึ่งการที่จะมีอาหารและอาชีพที่มั่นคงได้นั้น ก็ต้องพึ่งพาทรัพยากร ยิ่งทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ชีวิตก็จะยิ่งมั่นคง จึงสอดคล้องกับหลักการของการอนุรักษ์เพื่อกินเพื่อใช้
ความพอประมาณ (วิถีคิด)	ระดับชุมชน ชุมชนพึ่งพาตนเองในการแก้ไขปัญหาทรัพยากร ไม่รื้อให้เป็นหน้าที่ของภาครัฐ และเมื่อได้ฟื้นฟูทรัพยากรขึ้นมาแล้ว ก็ได้กำหนดกติกาเพื่อควบคุมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างพอประมาณ และการอนุรักษ์ทรัพยากร ทำให้มีกิน มีใช้เรื่อยไป นั่นคือมีความมั่นคงทางอาหาร อาชีพ ที่เน้นพึ่งพาตนเองและธรรมชาติ จึงมีภูมิคุ้มกัน สามารถอยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับปัจเจก พึ่งพาตนเองเรื่องอาหาร การประกอบอาชีพ พอใจกับรายได้ที่ได้รับซึ่งเพียงพอต่อการใช้ชีวิตโดยไม่ลำบาก
พึ่งพาตนเอง (วิธีการ)	
มีภูมิคุ้มกัน (วิธีการ)	

ความสอดคล้องในผลผลิตที่คาดหวัง	
สังคม วัฒนธรรม (ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม)	ระดับชุมชน - คนในชุมชนมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในการประกอบอาชีพและเรื่องอื่น ๆ - มีการรวมกลุ่มเป็นประจำหลังละหมาดวันศุกร์ ทำให้สามารถถามไถ่ ปรัชษาหารือ ร่วมกันได้เมื่อเกิดปัญหาขึ้น และกิจกรรมของกลุ่มท่องเที่ยวที่ทำให้ชาวชุมชนได้ร่วมมือกันในการดำเนินงาน - พื้นที่ชุมชนอยู่ในเขตชนบทของจังหวัดภูเก็ต ชาวบ้านจึงมีความรู้สึกไม่ห่างเหินและความเป็นมุสลิมยังทำให้มีความรู้สึกเป็นพี่น้องร่วมศรัทธา แม้จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นบ้าง แต่คนในชุมชนเองก็มีความพยายามในการใช้กระบวนการขับเคลื่อนชุมชนเป็นเครื่องมือในการประสานรอยร้าวที่เกิดขึ้นให้กลับมาเหมือนเดิมให้ได้มากที่สุด ระดับปัจเจก ดำรงชีวิตอย่างมีแบบแผน มีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคม
เศรษฐกิจ (ทุนทางกายภาพและการเงิน)	ระดับชุมชน การเปิดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ไม่มุ่งเน้นเม็ดเงิน แต่เน้นความสมดุลของสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวในระยะยาว แม้ได้รับเม็ดเงินไม่มาก แต่มีเม็ดเงินเข้ามาได้ตลอด ระดับปัจเจก มีความพึงพอใจภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพของตนเองที่ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม มีรายได้ที่พอเพียงกับการใช้ชีวิต มีไม่มาก แต่มั่นใจว่าจะมีไม่ขาดอย่างแน่นอน

สิ่งแวดล้อม (ทุนสิ่งแวดล้อม)	ระดับชุมชน จากวิกฤตทรัพยากรในอดีต ทำให้ชุมชนเกิดสำนึกร่วม เป็นผลให้เกิดความร่วมมืออย่างแข็งขันที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกติกาในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร จึงมีการคำนึงถึงความสมดุลของ 3 สิ่ง จนสามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสม ไม่มุ่งเน้นการพัฒนาที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากร ระดับปัจเจก วิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ทำให้ตระหนักว่าหากทรัพยากรถูกทำลายไปชีวิตของตนเองครอบครัว และชุมชนจะไม่มั่นคง จึงมีใจรักและหวงแหนธรรมชาติอันถือเป็นสมบัติล้ำค่าของทุก ๆ คน
--	--

กรณีศึกษาที่ 3 ชุมชนต้นแบบมุสลิมอีสาน มัสยิดอัลมูบารอก บ้านหนองหมื่นท้าว ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

องค์ประกอบที่ศึกษาทั้งหมดของชุมชนมีการเชื่อมโยงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจนทั้งในระดับปัจเจก ระดับชุมชน รวมถึงในระดับองค์กร โดยสามารถสรุปความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

ตารางที่ 3 กรณีศึกษาชุมชนต้นแบบมุสลิมอีสาน มัสยิดอัลมูบารอก บ้านหนองหมื่นท้าว ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ความสอดคล้องในปัจจัยนำเข้า	
คุณธรรม - ซื่อสัตย์สุจริต - ขยันหมั่นเพียร อดทน	ระดับองค์กร มุลินิสถนับสนุนให้มีการเรียนรู้อบรมศาสนาอิสลามในระดับภูมิภาค มัสยิดเป็นแหล่งเรียนรู้ศาสนาระดับชุมชน เพื่อสร้างคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม และโรงเรียนมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน การ

- สามัคคี เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน	เสริมสร้างสันติสุขในสังคมผ่านการเรียนรู้ของคนใน พหุวัฒนธรรม ระดับชุมชน มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน สามัคคีภายใน ชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับภายนอกชุมชนที่ ไม่ใช่มุสลิม ระดับปัจเจก ดำรงตนเป็นผู้มีคุณธรรมในฐานะมุสลิม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทนในการทำงาน ประกอบสัมมาอาชีพ
ความรู้ - ปัญญา (รอบรู้) - สติ (รอบคอบ ระมัดระวัง)	ระดับองค์กร มุลินิติได้เล็งเห็นถึงปัญหาการด้อย โอกาสทางการศึกษาศาสนาที่เกิดขึ้นของมุสลิมภาค อีสาน และใช้เครือข่ายในการประสานความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากภายนอก ระดับชุมชน มีการวางแผนในการสร้างชุมชน โดย สร้างองค์ประกอบชุมชนเป็นลำดับ โดยคำนึงถึงความ ต้องการขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงเวลา และคาดการณ์ การเติบโตในอนาคต ระดับปัจเจก ชาวชุมชนพยายามที่จะพัฒนาตนเอง และต่อยอดอาชีพโดยการศึกษาข้อมูลและขยาย กิจการอย่างระมัดระวัง
ความสอดคล้องในกระบวนการ	
ทางสายกลาง (กระบวนการหลัก)	ระดับองค์กรและระดับชุมชน สร้างวิถีชีวิตที่สมดุล ระหว่างศาสนาและสังคม ไม่ละเลยข้อบัญญัติศาสนา และไม่ปล่อยให้สังคมดำเนินไปโดยไร้ทิศทาง ระดับปัจเจก ประกอบอาชีพ ขยายธุรกิจด้วยความ พอประมาณ ไม่มากหรือน้อยเกินไป สร้างวิถีชีวิตส่วน

	บุคคลที่สมดุระหว่างหลักคำสอนศาสนาอื่น ๆ และด้านการประกอบอาชีพ
มีเหตุผล (วิถีชีวิต)	ระดับองค์กรและระดับชุมชน มีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงทางกายภาพของพื้นที่วัฒนธรรมท้องถิ่น และเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม ระดับปัจเจก การตัดสินใจในการประกอบอาชีพประกอบกิจการด้วยการคำนึงถึงศักยภาพของตนเอง และช่องว่างทางการตลาดในกรณีของครัวเรือนที่มีกิจการใส่อ้าวใส่กรอกอิสานฮาลาล
ความพอประมาณ (วิถีคิด)	ระดับองค์กร มีการก่อตั้งเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอิสาน แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะพึ่งพา
พึ่งพาตนเอง (วิถีการ)	ตนเองของบุคลากรและสังคมมุสลิมในภาคอีสาน ใน
มีภูมิคุ้มกัน (วิถีการ)	เรื่องการให้การศึกษาศาสนาอิสลามและการพัฒนาสังคมด้านอื่น ๆ ระดับชุมชน มีการออกแบบชุมชนให้อยู่ได้ด้วยตนเองในอนาคต ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นจะค่อยๆ เกิดขึ้นตามวาระเวลา ทำตามกำลังที่ละเล็กละน้อย และหากโครงการต่าง ๆ สำเร็จครบถ้วน ชุมชนก็จะพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ระดับปัจเจก ประกอบอาชีพด้วยความพอประมาณไม่ทำเกินกำลัง เน้นการพึ่งพาตนเอง ยึดมั่นในศาสนาเป็นภูมิคุ้มกันตนเอง ให้มีสติ มีจิตใจเข้มแข็งรองรับปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเข้ามาในอนาคต
ความสอดคล้องในผลผลิตที่คาดหวัง	
สังคม วัฒนธรรม	ระดับองค์กร สร้างเครือข่ายที่ยึดโยงมุสลิมอิสานทุกพื้นที่เข้าด้วยกัน มีการพึ่งพาช่วยเหลือกันในสังคมวง

(ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม)	กว้างระดับภูมิภาค สังคมมุสลิมอีสานจะรู้จักกันในวงกว้างและมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ระดับชุมชน มีความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน สามัคคีภายในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับภายนอกชุมชนที่ไม่ใช่มุสลิม ระดับปัจเจก มีทัศนคติที่ดีในการอยู่อย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยระหว่างกัน
เศรษฐกิจ (ทุนทางกายภาพและการเงิน)	ระดับองค์กร โรงเรียนทำให้เกิดการสร้างงานของคนในพื้นที่ พบว่าครูสอนภาษาคนหนึ่งเคยประกอบอาชีพแอร์โฮสเตส ต่อมาเมื่อมีวิกฤตโควิด จึงถูกเลิกจ้าง จึงกลับมาบ้านเกิดและมาสมัครเป็นครูที่โรงเรียนสันติธรรมวิทยาแห่งนี้ และพบว่าชาวชุมชนท่านหนึ่งประกอบอาชีพทำขนมหวาน ได้รับทำอาหารว่างให้กับทางโรงเรียน ระดับชุมชน มีการสนับสนุนอาชีพ อุดหนุนกันภายในชุมชน เช่น การใช้ช่างในชุมชนก่อสร้างบ้าน อาคาร โรงเรียน รวมถึงการอุดหนุนสินค้าอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีแผนงานรุ่น 2 ที่จะเริ่มโครงการใหม่ที่สนับสนุนการออม สนับสนุนทุนเพื่อประกอบอาชีพ และโครงการสนับสนุนอาชีพการเลี้ยงโคเพื่อจำหน่ายเนื้อของชุมชนในอนาคต ระดับปัจเจก ชาวชุมชนมีความพยายามที่จะประกอบอาชีพด้วยตนเอง ไม่ทำตนเป็นผู้ว่างงาน และส่งเสริมอาชีพคนในครอบครัวโดยการผลิตที่ใช้แรงงานครัวเรือน

สิ่งแวดล้อม (ทุนสิ่งแวดล้อม)	ข้อค้นพบกิจกรรมระดับชุมชน ระดับปัจเจก ปลูกพืชสวนครัวปลอดสารเคมี การนำเศษอาหารจากครัวเรือนมาทำน้ำหมัก ทำปุ๋ย ลดการใช้พลังงานโดยไม่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ
--	--

กรณีศึกษาที่ 4 ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดีกัว หนองจอก กรุงเทพมหานคร นคร

เมื่อพิจารณาชุมชนแห่งนี้จะเห็นได้ว่า มีการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดีกัวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจนทั้งในระดับปัจเจกและระดับชุมชน โดยสามารถสรุปความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ดังนี้

ตารางที่ 4 กรณีศึกษาชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดีกัว หนองจอก กรุงเทพมหานคร

ความสอดคล้องในปัจจัยนำเข้า	
คุณธรรม - ซื่อสัตย์สุจริต - ขยันหมั่นเพียร อดทน - สามัคคี เอื้อเฟื้อแบ่งปัน	ระดับชุมชน มีความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ระดับปัจเจก มีความขยัน อดทนในการประกอบอาชีพ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
ความรู้ - ปัญญา (รอบรู้) - สติ (รอบคอบ ระมัดระวัง)	ระดับชุมชน มีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้กันในชุมชน ทั้งในเรื่องหลักการเศรษฐกิจพอเพียงและเรื่องอื่น ๆ ในชุมชน ระดับปัจเจก มีการศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องในอาชีพของตนและในสิ่งที่ตนเองสนใจ จนสามารถนำมาปฏิบัติใช้ได้จริงและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต

ความสอดคล้องในกระบวนการ	
ทางสายกลาง (กระบวนการหลัก)	ระดับชุมชน ใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ระดับปัจเจก คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เกิดความสมดุล
มีเหตุผล (วิถีชีวิต)	ระดับชุมชน มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของสังคมแต่ยังยึดมั่นในความพอเพียงในการดำเนินชีวิต ไม่ฟุ่มเฟือย ระดับปัจเจก มีความพอเพียงในการใช้ชีวิตไม่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น พึ่งพาตนเองเป็นหลัก
ความพอประมาณ (วิธีคิด)	ระดับชุมชน มีการช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชน ระดับปัจเจก พึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต ไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น ไม่กู้หนี้ยืมสินมาใช้นอกจากเพื่อการทำธุรกิจ
พึ่งพาตนเอง (วิธีการ)	
มีภูมิคุ้มกัน (วิธีการ)	
ความสอดคล้องในผลผลิตที่คาดหวัง	
สังคม วัฒนธรรม (ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม)	ระดับชุมชน - คนในชุมชนมีคุณภาพ มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในทุก ๆ เรื่อง มีความเป็นญาติพี่น้องอยู่สูงมาก ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน - มีการรวมกลุ่มเป็นประจำหลังละหมาดวันศุกร์ มีการเรียนการสอนศาสนา ทำให้ได้พบปะพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชน เพิ่มความแน่นแฟ้นเหนียวแน่นในชุมชน ระดับปัจเจก ใช้ชีวิตด้วยความพอเพียงมีแบบแผน ไม่ฟุ้งเฟ้อ

เศรษฐกิจ (ทุนทางกายภาพและการเงิน)	ระดับชุมชน คนในชุมชนใช้ชีวิตด้วยความพอเพียงจนเป็นวิถีชีวิตอยู่ก่อนแล้ว ปลูกพืชผักเพื่อการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าขาย ระดับปัจเจก มีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงคือไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นในเรื่องอาหาร เนื่องจากทุกอย่างสามารถหารับประทานได้ภายในครัวเรือน
สิ่งแวดล้อม (ทุนสิ่งแวดล้อม)	ระดับชุมชน จากการที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มาตั้งแต่อดีต ทำให้สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างเพียงพอมาจนถึงปัจจุบัน มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ปล่อยให้มีที่รกร้างว่างเปล่าในชุมชน ระดับปัจเจก ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ในการเลี้ยงชีพ

การอภิปรายผล

เนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้มีเป้าหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละกรณีศึกษา และนำเสนอคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรมุสลิมในมิติต่าง ๆ อันได้แก่ คุณค่าในมิติเศรษฐกิจและทรัพยากร คุณค่าในมิติสังคม คุณค่าต่าง ๆ ดังกล่าวในมิติของหลักคำสอนศาสนาอิสลาม และคุณค่าต่อการสร้างและดำรงอยู่ของอัตลักษณ์มุสลิมไทย โดยงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบของ อภิชัย

พันธเสน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output)

1 การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า

เงื่อนไขคุณธรรม ลักษณะสำคัญบางประการของคำสอนอิสลามที่ทำให้มุสลิมส่วนใหญ่ศรัทธาเชื่อมั่นยึดถือและปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลามอย่างมั่นคงนั้น ได้แก่ **มุมมองและความเชื่อเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของพระเจ้า** คำสอนอิสลามเน้นย้ำให้มีการยำเกรงต่อพระเจ้าเพียงผู้เดียว พระองค์ทรงรู้ ทรงเห็น ทรงได้ยินทุกการกระทำของเขาทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ทำให้มุสลิมส่วนใหญ่มีความละอายเกรงกลัวต่อการทำบาป (เชื่อมโยงกับการมีคุณธรรม) การตระหนักว่าทุกสิ่งทุกอย่างอย่างเป็นไปตามประสงค์ของพระเจ้า เมื่อยามมีภัยอันตราย ความผิดพลาดล้มเหลว ความทุกข์ต่าง ๆ เกิดขึ้น ถือเป็นการทดสอบจากพระองค์ มุสลิมจึงต้องใช้สติปัญญา ความมีเหตุผล เพื่อให้ตนเองผ่านพ้นบททดสอบนั้น ๆ ให้ได้ (เชื่อมโยงกับความรู้ ความมีเหตุผล) ในทำนองเดียวกันหากได้รับสิ่งดีงาม ประสบความสำเร็จสมดังที่ตั้งใจ เขาก็จะไม่แสดงความดีใจจนเกินขอบเขต ไม่เย่อหยิ่งตระหง่านในความรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากตระหนักดีว่าพระเจ้าคือผู้ทรงประทานให้ **มุสลิมได้รับการชำระขัดเกลาฝึกฝนจิตใจอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอผ่านการปฏิบัติศาสนกิจ** ทำให้ได้ฝึกความอดทนอดกลั้นทั้งร่างกายและจิตใจ ที่จะไม่ทำตามความต้องการที่ไม่ดีอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การประกอบศาสนกิจได้ทำให้มุสลิมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเห็นใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันต่อผู้อื่นในสังคม อีกทั้งการปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอช่วยตอกย้ำและขัดเกลาจิตใจให้มีคุณธรรม สุดท้าย **มุสลิมมีจุดมุ่งหมายอันสูงส่งในชีวิตหลังความตาย** ความเชื่อในเรื่องการตอบแทนและชีวิตในโลกหน้าทำให้มุสลิมตระหนักว่าทุกการกระทำต้องถูกสอบสวนและได้รับการตอบแทนจากพระเจ้า ทำให้มุสลิมไม่ยึดติดกับอำนาจ ชื่อเสียง ทรัพย์สินเงินทอง ความสะดวกสบาย ความบันเทิงเรีงใจ เพราะโลกนี้ไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตนั่นเอง (เชื่อมโยงกับคุณธรรม ภูมิคุ้มกัน ทางสายกลาง ความมีเหตุผล การพึ่งพาตนเอง) ซึ่งเหล่านี้ทำให้มุสลิมมีทัศนคติมุมมองในการดำเนินชีวิตบนโลกใบนี้ที่เป็นเอกลักษณ์ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการมีพฤติกรรมแบบพอเพียงนั้นจะต้องมีจิตลักษณะแบบพอเพียง โดยมุสลิมในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งมีการปลูกฝังเรื่องศาสนาเหมือนกัน โดยมีความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ

เงื่อนไขความรู้ ในมุมมองของศาสนาอิสลามมนุษย์จำเป็นต้องเป็นผู้รู้และรู้จักเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงานที่จำเป็นเพื่อให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง เพิ่มโอกาสสู่ความก้าวหน้าของชีวิตสู่การมีอนาคตที่ดีและสร้างสรรค์สังคมที่ดี กรณีศึกษากองทุนชะกาต มีการดำเนินงานที่แสดงถึงความรู้ที่มาพร้อมกับความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การตีความบทบัญญัติศาสนาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมด้วยความระมัดระวัง สามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม บริบททางสังคมและสถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่ของตนเองเป็นอย่างดี และนำข้อบัญญัติศาสนามาประยุกต์ใช้กับระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่อย่างเหมาะสม ส่วนกรณีชุมชนต้นแบบมุสลิมอีสานได้วางแผนในการสร้างองค์ประกอบชุมชนเป็นลำดับ คำนึงถึงความต้องการขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงเวลาและคาดการณ์การเติบโตในอนาคต ในระดับปัจเจกชน ชาวบ้านในชุมชนมุสลิมบ้านบางโรงมีการศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องในอาชีพของตน รู้จักสังเกตจนนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ชุมชนมุสลิมบ้านบางโรงยังมีการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบอิสลามและทรัพยากรที่มี โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาปรับใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นการรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และชุมชนแผ่นดินทองคอยรุติ์กาในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่ผู้นำชุมชนได้รับความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเห็นว่ามีผลคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนมาปรับใช้ จนนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองและการสร้างภูมิคุ้มกันได้เป็นอย่างดี

2 การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการ

อิสลามสอนให้มุสลิมดำรงตนอยู่บนทางสายกลางในทุกมิติทั้งการประกอบศาสนกิจและการใช้ชีวิต ดังที่พระเจ้าได้ทรงดำรัสในอัลกุรอานว่า “จงแสวงหาสิ่ง

ที่อัลลอฮ์ได้ประทานแก่เจ้าเพื่อโลกหน้าและอย่าลืมส่วนของเจ้าในโลกนี้” (อัลกุรอาน, 28) องค์การกรณศึกษาอย่างมุสนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้ โดยเฉพาะการไม่ละเลยศาสนาและไม่ละทิ้งสังคม ในระดับปัจเจกนั้น มุสลิมทุกคนในพื้นที่กรณศึกษาต่างก็มีการประกอบอาชีพเพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพด้วยตนเองควบคู่ไปกับการประกอบภารกิจทางศาสนา นอกจากนี้ศาสนาอิสลามยังได้กล่าวถึงทางสายกลางในระดับปัจเจกในด้านการใช้จ่าย คือ ต้องไม่สุรุ่ยสุร่าย (ไม่ใช้จ่ายไปในเรื่องที่ไม่จำเป็น) และไม่ตระหนี่ถี่เหนียว (และต้องจ่ายในเรื่องที่จำเป็น) ซึ่งหมายถึงการจ่ายไปในเรื่องที่เป็นภาคบังคับในศาสนา เช่น การจ่ายซะกาต หรือการให้ค่าเลี้ยงดูภรรยาและบุตร มุสลิมสามารถนำเรื่องทางสายกลางหรือความสมดุลนี้ไปใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิต ดังที่ศาสนทูตมุฮัมมัดได้กล่าวว่า “ที่ดีที่สุดของกิจการทั้งหลายคือตรงกลางของมัน” (รายงานโดยอิบนุ อัลฮัซม์ อานี-หะดีษญะฮ์อีฟ)

ความมีเหตุผล หมายถึง การพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการตัดสินใจ หรือกระทำการใด ๆ การเข้าใจว่าหากต้องการให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในอนาคตก็ต้องทำเหตุปัจจัยในปัจจุบันให้ดีเสียก่อน ซึ่งอิสลามที่สนับสนุนให้มนุษย์รู้จักหาคำตอบให้กับเหตุผลของการมีชีวิตบนโลกใบนี้ และเมื่อได้คำตอบว่าชีวิตบนโลกนี้ของตนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือการสนองตอบพระประสงค์ของพระเจ้า หากต้องการได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพระองค์ก็จำเป็นต้องทำเหตุแห่งการจะได้รับผลตอบแทนนั้นให้ดีเสียก่อน ซึ่งทุกกิจกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตบนโลกนี้ต่างก็อยู่ภายใต้กฎแห่งความเป็นเหตุเป็นผลนี้เช่นกัน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการกระทำการใดที่มีการตัดสินใจบนพื้นฐานความมีเหตุผลโดยพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการคาดการณ์ผลกระทบ ถือเป็นการลดความเสี่ยง ทำให้สามารถตัดสินใจหรือเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ตัวอย่างความมีเหตุผลของกรณศึกษาในระดับปัจเจกที่ชัดเจนคือ หลักการอนุรักษ์เพื่อกินเพื่อใช้ของชุมชนมุสลิมบ้านบางโรงที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจว่า การจะมีความมั่นคงในชีวิตได้นั้น ต้องประกอบด้วยความมั่นคงทางอาหารและอาชีพ แต่การที่จะมีอาหารและอาชีพที่มั่นคงได้นั้นก็ต้องพึ่งพาทรัพยากร ยิ่งทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ชีวิตก็

จะยิ่งมั่นคง ในระดับชุมชน การสร้างชุมชนของชุมชนต้นแบบมุสลิมอีสาน มีการวางแผนในการสร้างองค์ประกอบชุมชนเป็นลำดับ โดยคำนึงถึงความต้องการขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงเวลาและการคาดการณ์การเติบโตในอนาคต ส่วนในระดับองค์กรนั้น มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน มีการดำเนินงานกิจกรรมโดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงทางกายภาพของพื้นที่ วัฒนธรรมท้องถิ่น และเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม

ความพอประมาณและการพึ่งพาตนเอง ถือเป็นหัวใจของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง มีไม่ขาดไม่เกิน มีอย่างพอเหมาะ สิ่งที่มาเกินไปหรือน้อยเกินไป ย่อมไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต ความพอประมาณทำให้ชีวิตมี**ความสมดุล** คือ ทุกอย่างอยู่ในภาวะพอดี ไม่มีปัญหาจึงไม่เป็นทุกข์ ความพอประมาณ ทำให้สามารถ**พึ่งพาตนเอง**ได้ง่ายเพราะไม่โลภ ไม่อยากได้ในสิ่งที่ไม่จำเป็นและเกี่ยวโยงไปเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง สำหรับบทบัญญัติอิสลามแล้ว การไม่ฟุ่มเฟือยและความสมถะนอกจากจะเป็นแบบอย่างของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ช.ล.) แล้วยังมีความสอดคล้องกับการศรัทธาในวันสุดท้าย เมื่อรู้ว่าโลกนี้ไม่ใช่เป้าหมายชีวิตทำให้ไม่ยึดติดกับวัตถุ อำนาจ ชื่อเสียงเกียรติยศบนโลกใบนี้ ทำให้เกิดการแสวงหาปัจจัยยังชีพที่เพียงพอด้วยวิธีการที่ถูกต้องมีคุณธรรม และทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคที่พอประมาณ ไม่หลงไหลไปกับความสะดวกสบายหรือความบันเทิงที่เกินความจำเป็น ตัวอย่างระดับปัจเจกของกรณีศึกษาชุมชนต้นแบบมุสลิมอีสานที่ชาวบ้านมีความพอประมาณในการประกอบอาชีพ เน้นการพึ่งพาตนเองตามกำลังความสามารถ เกษตรกรมีการลดต้นทุนด้วยการเลือกปลูกหญ้าที่หาได้ทั่วไปไม่ต้องซื้อเพื่อใช้เป็นอาหารวัวที่เลี้ยง ผู้มีอาชีพค้าขายมีการทำธุรกิจโดยเน้นใช้แรงงานสมาชิกในครอบครัว กรณีชุมชนมุสลิมบ้านบางโรง ชาวประมง ไม่ว่างอวนมากเกินไปกำลังเพราะอยากได้เงินมากขึ้น ไม่ฝืนตัวเองไม่ฝืนธรรมชาติ นอกจากนี้ในระดับองค์กร กองทุนชะกาตมีการกระตุ้นให้ผู้รับชะกาตได้รู้จักวิเคราะห์ตนเองด้วยความมีเหตุผล หาสาเหตุที่แท้จริงที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ มุ่งเน้นให้ผู้รับชะกาตรู้จักพอประมาณในการทำธุรกิจ ไม่ทำเกินกำลัง สนับสนุนให้พึ่งพาตนเอง และในที่สุดได้นำไปสู่การมีภูมิคุ้มกัน

ของผู้รับชะกาต ซึ่งสามารถเอาตัวรอดในสังคมและกลายเป็นผู้ให้ในอนาคต อย่างไรก็ตาม ความพอประมาณและหลักคำสอนอิสลามในเรื่องนี้มีอุปสรรคเชิงปฏิบัติใช้ (หรือประยุกต์ใช้) ที่เหมือนกันคือ กระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมที่มาจากภายนอก ทำให้มุสลิมจำนวนมากไม่สามารถพัฒนาตนเองให้มีความพอประมาณได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ต้องอาศัยการปลูกฝังที่ดีจากครอบครัว โรงเรียน และองค์กรศาสนา แต่ความพอประมาณที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับปัจเจกบุคคลคือการบริโภคภายใต้ขอบเขตข้อจำกัดของรายได้

การมีภูมิคุ้มกัน ถือเป็นวิธีการที่จะเอาตัวรอดจากวิกฤติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งมีหลากหลายวิธีการ เริ่มจากการเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต อาศัยความรู้ในการวางแผนในการปรับตัวให้อยู่รอดและความสามารถในการคาดการณ์ปัญหาและความรุนแรงของวิกฤติ โดยวิธีการลดความเสี่ยงที่ดีที่สุดคือการพึ่งพาตนเองเป็นหลักและลดการพึ่งพาจากภายนอก กรณีศึกษาชุมชนมุสลิมบ้านบางโรงถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการมีภูมิคุ้มกัน เห็นได้ชัดเจนจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 อันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดอื่น ๆ แต่ชาวชุมชนบ้านบางโรงมีการทำมาหากินได้ตามปกติ หากินจากธรรมชาติ เพราะชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้ และชาวชุมชนส่วนใหญ่ก็ใช้ชีวิตอยู่ได้ไม่ต้องพึ่งพารายได้จากนักท่องเที่ยวภายนอก ทั้งนี้มุสลิมยังสามารถสร้างภูมิคุ้มกันต่อตนเองและสังคมได้ด้วยการสำนึกเสมอว่าพระเจ้าทรงรู้ ทรงเห็น ทรงได้ยินทุกการกระทำ เป็นการป้องกันตนเองและสังคมจากความชั่วร้ายที่จะนำมาซึ่งความสับสนวุ่นวายในสังคม นอกจากนี้ผลลัพธ์ต่อตัวบุคคลยังทำให้มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อแท้สิ้นหวังอย่างง่ายดาย อันเป็นความสามารถในการเผชิญความเสี่ยงหรือปัญหาต่าง ๆ และการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาดร่วมกัน การถือศีลอด การจ่ายชะกาต และการประกอบพิธีฮัจญ์ ที่ตอกย้ำให้เห็นภาพของการมีส่วนร่วม ความเท่าเทียมกัน การช่วยเหลือแบ่งปัน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น อดทน ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างบรรยากาศของการมีสังคมที่ดีและเข้มแข็ง อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการ

เปลี่ยนแปลงจากภายนอกของผู้คนในสังคม ซึ่งถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง

อภิชัย พันธเสน (2560) ได้กล่าวว่ากระบวนการย่อยของทางสายกลาง อันได้แก่การมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ การมีเหตุผลนั้น จะเกี่ยวเนื่องซ้อนกันอย่างชัดเจน ซึ่ง 3 ลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวนั้นเมื่อมีอยู่ภายในตัวบุคคลแล้วจะเรียกว่า ‘จิตลักษณะแบบพอเพียง’ (Sufficiency Mindset) ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับมุสลิมแล้วจิตลักษณะแบบพอเพียงจะได้มาจากการปลูกฝังอบรมศาสนาอิสลามควบคู่ไปกับการปฏิบัติศาสนกิจและการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมมุสลิมที่เข้มแข็ง สามัคคี

3 การอธิบายผลผลิต

กระบวนการหลักหรือทางสายกลาง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันจะนำมาซึ่งผลผลิต นั่นคือความยั่งยืน สมดุล มั่นคงของฐานทุนชุมชนอันได้แก่ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนสิ่งแวดล้อม โดยระบบที่ยั่งยืนจะต้องไม่ทำลายต้นทุน เมื่อมีความยั่งยืนแล้วก็จะทำให้เกิดสมดุลและนำไปสู่ความมั่นคงตามลำดับ ผลลัพธ์และผลผลิตก็คือความเป็นสุขก็จะเกิดขึ้นตามมาทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ จากทุกกรณีศึกษา การใช้ชีวิตและการดำเนินงานที่ไม่เบียดเบียน ไม่สร้างความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ ก็ถือเป็นการไม่ทำลายสมดุลธรรมชาติหรือไม่ทำให้สถานการณ์สิ่งแวดล้อมเลวร้ายลงไปกว่าเดิม ก็ถือว่ามีความพอเพียงแล้ว ในส่วนชุมชนบ้านบางโรง เนื่องจากเคยประสบวิกฤตทรัพยากรซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตการทำประมงเป็นอย่างมาก ชาวชุมชนจึงเกิดจิตสำนึกร่วมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงในอนาคต มีการศึกษาข้อมูลจนมีความเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร จึงคำนึงถึงความสมดุลของฐานทุนทั้งสามในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน มีการกำหนดกติกาเพื่อควบคุมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่าง

พอประมาณและการอนุรักษ์สร้างทรัพยากรทดแทนควบคู่กันไป ทำให้เกิดความยั่งยืนและความสมดุลของทุนทั้งสาม

คุณค่าที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักคำสอนอิสลามด้านเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันย่อมก่อให้เกิดคุณค่าต่อชีวิตในมิติต่าง ๆ ดังนี้

คุณค่าในมิติทางศาสนาอิสลาม การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงอาจเป็นหนทางหนึ่งที่จะเสริมสร้างและเพิ่มพูนความศรัทธาให้กับมุสลิม โดยสามารถทำให้มุสลิมสัมผัสได้ว่ากฎของอัลลอฮฺ(ช.บ.) นั้นมีความเหมาะสมและมีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างสมบูรณ์ การที่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องเป็นเรื่องเดียวกับคำสอนของอิสลามและจะนำมาซึ่งความสงบสุขของชีวิตเป็นสิ่งที่ปรากฏในอัลกุรอานและสิ่งที่ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด(ช.ล.) ได้ทำเป็นแบบอย่างให้แก่มวลมนุษยชาติโดยตลอดก่อนที่จะโลกจะได้รู้จักหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสียอีก

คุณค่าในมิติด้านสังคม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและบทบัญญัติอิสลามต่างก็มีเป้าหมายในการสร้างสังคมที่เป็นมิตร ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ร่วมมือร่วมใจ สามัคคี มีจิตสาธารณะ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน

คุณค่าในมิติด้านเศรษฐกิจ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ของมุสลิมในระดับปัจเจก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุสลิมที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เกษตรกร ชาวประมง ปศุสัตว์ โดยคำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากร มีการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการใช้ จะสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก สร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความแปรปรวนของเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี ส่วนมุสลิมที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ การมีพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมนั้นสามารถลดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ทำให้มีเงินออมมากขึ้น ส่วนในการทำงานทั่วไปนั้น

การมีคุณธรรม ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การใฝ่รู้ กระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง ย่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานในระยะยาว

คุณค่าในมิติการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์มุสลิมไทย หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทรัพย์สินทางภูมิปัญญาของชาติไทยที่แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพและพระกรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลจากนานาประเทศ โดยในเนื้อหาของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีการอ้างอิงถึงการมีคุณธรรมในบุคคลโดยใช้คำสอนทางพุทธศาสนาในการอธิบายเป็นหลัก ทำให้มุสลิมไม่สามารถเข้าถึงแก่นในเชิงลึกได้ หากมีการปรับเปลี่ยนมาใช้คำสอนศาสนาอิสลามมาประกอบการอธิบายให้กับประชาชนมุสลิม จึงน่าจะทำให้มุสลิมเกิดความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ตามรูปแบบแนวทางที่เป็นของตนเอง เป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้กับมุสลิมไทย และยังสามารถสื่อสารเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประเทศในโลกมุสลิมได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องศาสนามาเป็นอุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เห็นถึงแนวทางที่มุสลิมจะสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในระดับปัจเจก ระดับชุมชน และระดับองค์กรได้ โดยคณะผู้วิจัยเห็นว่ามุสลิมสามารถทำได้ไม่ยาก และสอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิม ดังนี้

1) หากมุสลิมดำรงตนเป็นผู้มีคุณธรรมในฐานะมุสลิมแล้วก็จะมีคุณธรรมตามที่เน้นย้ำในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามัคคี เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำรงตนในฐานะมุสลิมที่ดีมีคุณธรรมยำเกรงในอัลลอฮ์ และการใฝ่รู้ไม่หยุดพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นบุคลากรศักยภาพในสังคมนั้น ก็เท่ากับมุสลิมได้สร้างทุนมนุษย์คือตนเองขึ้นมาได้แล้ว และการอยู่กันเป็นกลุ่มเป็นก้อน มีการสร้างเครือข่ายประสานงานต่อกัน ถือเป็น การสร้างทุนสังคมเช่นกัน

2) มุสลิมต้องเป็นผู้ใฝ่รู้และรู้จักเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานที่จำเป็นอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมต่อไป โดยความรู้ความสามารถที่ยังคงขาดแคลนในสังคมมุสลิมไทยคือ ความสามารถในการเชื่อมโยงบทบัญญัติอิสลามกับความรู้ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาสังคมมุสลิมไทย

3) ‘ญามาอะห์ การรวมกลุ่มหรือการสร้างเครือข่ายเป็นสิ่งที่ดีศาสนาสนับสนุน เพราะการรวมกลุ่มเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกัน สามารถระดมความคิดสติปัญญา จากผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ที่หลากหลาย มาร่วมกันแก้ไขปัญหาได้

4) ทางสายกลางหรือความพอเหมาะพอดีในการดำรงชีวิตระหว่างภาคสักการกิจของศาสนา อาชีพ สังคม ซึ่งมุสลิมต้องไม่ละเลยภาคสักการกิจของศาสนา ไม่หยุดแสวงหาปัจจัยยังชีพและไม่ละทิ้งสังคม ทั้งนี้ การไม่ละทิ้งสังคมหมายถึง ให้ความสำคัญต่อความเป็นไปในสังคม ไม่นิ่งเฉยยอมเกิดปัญหาและเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามกำลังความสามารถ

5) นานะห์คำสอนศาสนามาเป็นตัวช่วยหรือเป็นสื่อในการสร้างเสริมจิตลักษณะแบบพอเพียง ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการเชื่อมโยงบทบัญญัติศาสนาอิสลามกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากนักวิชาการศาสนา อิหม่าม ผู้นำชุมชนหรือผู้นำในการหาความเชื่อมโยง และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน การบริหารองค์กร การสร้างสรรค์กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในงานพัฒนาชุมชนและสังคมมุสลิม

เอกสารอ้างอิง

- Ali Tolong, A. M. (2017). *Ecosystem and Practices towards Nature in Islam*. Islamic
Assayid, S. I. (2015). *Al-Wasathiyah: The Middle Path in Islam*. (Naim
Wongse-ngam, Trans.; 1st ed.). Natwadagar Printing.

- Association of Mosque Administrators, Nong Chok District. (2020). *Manual of Maulaf (New Muslim)*.
- Foundation for Education and Development of Esarn Muslims. (2011). *Celebration of Islamic Esarn Day '54: Memorial Booklet on the Occasion of the 16th Anniversary of Foundation for Education and Development of Esarn Muslims*.
- Foundation for Education and Development of Esarn Muslims. (2015). *Celebration of Islamic Esarn Day, March 13, 2015: Memorial Booklet on the Occasion of the 20th Anniversary of Foundation for Education and Development of Esarn Muslims*.
- Foundation for Education and Development of Esarn Muslims. (2000). *Foundation for Education and Development of Esarn Muslims and Basic Information on Islamic Esarn*.
- Foundation for Education and Development of Esarn Muslims. (2001). *Memorial book for the opening of the Wan Muhamad noor matha building*.
- Gulan, M. F. (2014). *Analysis of the Life of His Holiness Gulen, Ambassador of the Prophet Muhammad*. (Bunjong Binkasun, Trans.). TUGHRA BOOKS.
- Jitsangwon, T. (2009). "Study of Approaches to Driving Sufficiency Economy: Lessons from 40 Villages" in *Proceedings of the 47th Academic Conference of Kasetsart University: Economics and Business*. Office of Research Support. https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/BKN_ECO/search_detail/result/11661

- Laowithi, W. (2562). Islamic Doctrines and Sufficiency Economy Philosophy. *Liberal arts journal Rangsit University*. 14(2), 127-142. <https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/jla/article/view/574/842>
- Panpakdee, P. (2010). *Community Forest Management with Community Participation: A Case Study of Bang Rong Village, Group 3, Pa Khlok Subdistrict, Thalang District, Phuket Province* [Master's Thesis, Maejo University]. <https://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/190073>
- Phansena, A. (2021). *Sufficiency Economy: King Rama IX's Wisdom and Grace in the Ninth Reign*. Office of Research and Development, Rangsit University.
- Special Commission Office for Coordinating Projects Arising from Royal Initiatives. (2013). *Bang Rong Community: Application Guide for the Sufficiency Economy Philosophy of the Sufficiency Economy Community Type*. <http://www.rdpb.go.th/th/Sufficiency/>
- Senaphan Buamai, T., & Sabaiying, S. (2018). Sufficiency Economy Application: Lessons Learned from Kokmueng Community Bangriang, Kaunniang, Songkhla. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia (JSHRA)*. 24(2), 147-146. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/article/view/148806/109616>
- Saengwiman, A. (2019). *Aqidah*, Volume 1. S. Wong Song-yiam Publishing

- Thai Chamber of Commerce. (2007). *Sufficiency Economy: New Philosophy in the Age of Globalization*. Amarin Printing and Publishing.
- Thaworn, C., Srisantisuk, S., Suzuki, N., & Nantabut, K. (2014). The Processes of Mangrove Forest Management in Paklok Bay Community. *Journal of Humanities & Social Sciences*, 31(1). 65-88. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/32269/27558>
- Wongdeer, N. (2008). *Philosophy of Sufficiency Economy and the Teachings of Islam* [High Certificate Thesis, Pridi Banomyong Institute]. <https://kpi-lib.com/library/en/books/kpi-book-12824/>
- Yosakrai, K. (2019). *Community Power and Integration for Sustainable Economy: A Case Study of Buddhist, Muslim, and Akha Communities in Thailand* [Doctoral dissertation, Thammasat University]. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:112350
- Zakat (Baytulmaal) Fund, Chiang Mai Province. (2019). *Zakat and the Creation of Social Justice*.
- Zakat (Baytulmaal) Fund, Chiang Mai Province. (2020). *Annual Report on Zakat Management for the Fiscal Year 1441 A.H. Meeting on Zakat Management Explanation for the Fiscal Year 1441 A.H.* Zakat (Baytulmaal) Fund, Chiang Mai Province.

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ ที่ดีในโรงเรียนบูkitประชาอุปถัมภ์

Participatory management model, BUKIT Model, to develop
a good identity in Bukit Pracha Uppatham School.

Received: October 20, 2023 ■ Revised: November 14, 2023 ■ Accepted: December 14, 2023

นิรุไนน์ ทะยีนีเลาะ¹

Ninur-inee Hajeeniloh

¹ M.A. (การบริหารการศึกษา). ผู้อำนวยการ, โรงเรียนบูkitประชาอุปถัมภ์. อีเมลผู้เขียนหลัก: ninurinee@gmail.com
M.A. (Educational Administration). Director, Bukit Pracha Uppatham School. Corresponding Author
Email: ninurinee@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ 3. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

วิธีการศึกษา การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียน นุกิตประชาอุปถัมภ์ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและการพัฒนา โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการกระทำ(Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อน (Reflection) ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ โดยทำการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model โดยนำข้อมูลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และเอกสาร

ผลการวิจัย การศึกษาผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model ในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ พบว่า โรงเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์ประกอบที่ 1 เกี่ยวกับนโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ องค์ประกอบที่ 3 เกี่ยวกับศักยภาพทีมงานมืออาชีพ และองค์ประกอบที่ 4

เกี่ยวกับสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสู่ระบบคุณภาพ สำหรับ
วงรอบที่ 3 โรงเรียนได้มีการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน โดยเน้นไปที่การพัฒนา
ศักยภาพทีมงานมืออาชีพเป็นหลัก โดยการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในกระบวนการ
จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่ครูทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกในการทำงานและการ
พัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อเพิ่มคุณค่าของครูและบุคลากรให้โรงเรียนประสบ
ความสำเร็จ ผลการประเมินโดยรวมพบว่า โรงเรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่
กำหนดไว้ ภายใต้ปัจจัยสนับสนุน ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การทำงานเป็นทีม
ความไว้วางใจ การเอื้ออำนาจ การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิผล ผลการศึกษาครั้งนี้
สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model
ซึ่งสามารถช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายและสร้างอัตลักษณ์ที่ดีให้แก่นักเรียน ครู
และโรงเรียน

การนำผลวิจัยไปใช้ โรงเรียนสามารถศึกษาและนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
BUKIT Model ไปใช้ในการพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียน โดยปรับให้เหมาะสมกับ
บริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งและยังสามารถศึกษาผลการวิจัยนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพ
ของครูและบุคลากร โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์ที่ดี รูปแบบ BUKIT Model

Abstract

Objectives 1. To study the conditions and guidelines of participatory administration to develop a good identity in Bukit Pracha Uppatham School. 2. To create a BUKIT Model of participatory administration to develop a good identity in Bukit Pracha Uppatham School 3. To study the results of implementing the BUKIT Model participatory management model to develop a good identity in Bukit Pracha Uppatham School.

Methodology The research used a participatory action research (PAR) approach. PAR is a research approach that focuses on problem-solving and development, and it relies on the collaboration of the target group in the research. The PAR process has four steps: planning, action, observation, and reflection. Step 1: The study of the status and guidelines of participatory management for developing a good identity in Bukit Pracharaphum School was conducted by studying documents, interviewing administrators, teachers, the School Board of Basic Education, parents, and students. Step 2: The creation of the BUKIT Model of participatory management was conducted by analyzing and synthesizing data from the research in Step 1. Step 3: The study of the results of implementing the BUKIT Model of participatory management for developing a good identity in Bukit Pracharaphum School was conducted by collecting data from observation, interviews, and documents.

Research findings The study of the results of implementing the BUKIT Model of participatory management in Bukit Pracharaphum School found

that the school had improved in all components, especially Component 1 on policies and plans for excellence, Component 3 on professional teamwork capacity, and Component 4 on information technology and communication competencies for quality. For the third cycle, the school revised its work plan to focus on developing professional teamwork capacity. This was done by providing training to teachers, both internally and externally, to develop skills in effective teaching and learning processes. The school also organized activities to promote positive attitudes towards work and the development of personnel capacity to increase the value of teachers and staff and ensure the success of the school. Overall, the evaluation found that the school had achieved its goals under the following supporting factors: shared vision, teamwork, trust, empowerment, and effective communication. The results of this study reflect the success of the BUKIT Model of participatory management, which can help schools achieve their goals and create a good identity for students, teachers, and the school.

Contribution Schools can study and apply the BUKIT Model of participatory management to develop a good identity in their schools by adapting it to the context of each school. Schools can also study the results of this research to develop the capacity of teachers and staff, focusing on development in various areas.

Keywords Participatory management, good identity, BUKIT Model

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก เป็นกลไกในการพัฒนา ส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนของชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) การดำเนินการให้นักเรียนทุกคนมีการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น การบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายได้นั้นถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญและเป็นหัวใจต่อการบริหารงาน แต่วิธีดำเนินการที่จะทำให้ภารกิจสำเร็จได้ ต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม คนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน ดังนั้นการทำงานจึงต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและดำเนินการไปได้ด้วยดีและต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม มีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการปรับตัวที่ดี การจัดการความเครียดและสร้างสุข เพื่อให้ผลงานตอบสนองนโยบายตามเป้าหมายขององค์กร การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นลักษณะการบริหารที่ผู้นำเปิดโอกาสให้

ผู้ได้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการทำงานใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญ ร่วมแก้ไขปัญหของการบริหาร สิ่งสำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือการสานต่อหรือ ต่อยอดรูปแบบการบริหารราชการที่ไม่เข้มงวดมากเกินไป เน้นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานเป็นสำคัญ ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และมีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น (Swansburg & Swansburg, 2002 ; Yukl, 2010)

การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และทัศนคติมากขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (ทำนอง ภูเกิดพิมพ์, 2551) แม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญต่อการบริหารงานตามวิทยาการสมัยใหม่ และนักบริหารทุกองค์กรต่างต้องการให้เกิดบรรยากาศการทำงานเช่นนี้ก็ตาม แต่บรรยากาศเช่นนี้มีใช้จะเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความปรารถนาร่วมกันที่จะให้เกิดการทำงานอย่างมีส่วนร่วม (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) ดังนั้น หากผู้บริหารขาดคุณลักษณะที่เหมาะสม ย่อมไม่สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นมาในองค์กรได้

โรงเรียนบุกิตประชูปถัมภ์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 10 ตำบลบุกิต อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการปฏิบัติงานมีข้อจำกัดต่อสภาพความยากลำบากในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา มีการชุ่ทำร้ายครู และผู้บริสุทธิ์โดยไม่มีท่าทีจะยุติลง ครูต้องตกอยู่ในความหวาดผวาคอยระวังตัวทุกเสี้ยววินาที มีผู้ไม่หวังดีสร้างความไม่สงบในพื้นที่ เช่น มีการปิดถนนตัดต้นไม้ขวางถนนระหว่างทางไปโรงเรียน มีการวางระเบิดเพื่อสังหารเจ้าหน้าที่ยิงทหาร ชาวบ้าน และครูอยู่เนือง ๆ มีการเผาโรงเรียนและสถานที่ราชการต่าง ๆ โรงเรียนบุกิตประชูปถัมภ์เองก็เคยถูกเผาโรงเรียนมาแล้วถึง 2 ครั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่ง

ผลกระทบทางตรง คือ ผลกระทบต่อการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูที่ก่อให้เกิดความเครียดความหวาดระแวง เสียขวัญและขาดกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูไม่กล้ามาปฏิบัติหน้าที่ บางครั้งต้องปิดโรงเรียนบ้าง และผลกระทบทางอ้อมทำให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบตามไปด้วย เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน แต่ผู้วิจัยก็มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และพร้อมจะรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน และใช้ชีวิตบนความไม่ประมาท

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติงานอีกประการ คือ ด้านภาษาเนื่องจากชุมชนเขตบริการของโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียงประชาชน ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารเป็นภาษาหลัก และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ด้วยเหตุที่ผู้เรียนไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันทำให้ขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ด้านภาษาไทย นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่พูดต่างภาษา กัน เป็นผลให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน หวาดระแวงต่อกัน อีกทั้งส่งผลโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนต้องใช้ภาษาไทย เป็นหลัก ฉะนั้นหากผู้เรียนขาดความรู้ ทักษะด้านภาษาไทย ก็ย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนอย่างมาก

การจัดการศึกษาของโรงเรียนบุคิตประชาอุบลม้งที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของระดับประเทศ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จึงถือได้ว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สามารถ เป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กร ถือเป็นเรื่องที่ท้าทายโดยต้องอาศัยความเห็นที่ตรงกัน และสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้ จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตาม
วัตถุประสงค์ และเป็นไปตามเป้าหมายผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มี
ความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกลไกสำคัญหนึ่งที่จะประสานและขับเคลื่อนระบบการพัฒน
องค์กรให้ก้าวหน้าด้วยการนำพาคณาจารย์ให้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ
และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การ
บริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใน
ปัจจุบันจึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษา
สามารถเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ
คิด และการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จึงถือได้ว่า เป็นปัจจัยที่มี
ความสำคัญที่สามารถ เป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานใน
สถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กร ถือเป็น
เรื่องที่ท้าทายโดยต้องอาศัยความเห็นที่ตรงกัน และสามารถทำงานให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้ จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาคุณภาพ
การจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป็นไป
ตามเป้าหมายผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกลไก
สำคัญอย่างหนึ่งที่จะประสานและขับเคลื่อนระบบการพัฒนองค์กรให้ก้าวหน้าอย่าง
เต็มศักยภาพ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการ
บริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุกิต
ประชาอุปถัมภ์ และนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารเพื่อ
ปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์
3. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์
2. ได้พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องเป็นปัจจุบันตรงความต้องการของผู้ใช้มีความสามารถตรวจสอบได้และมีความสะดวกต่อการใช้งาน
4. สามารถนำรูปแบบพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ ไปขยายผลแก่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็น

กรอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดี
ในอนาคต

2. การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นใน
การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์โดย
ใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำกรอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อ
พัฒนาอัตลักษณ์ที่ดี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนนุกิตประชา
อุปถัมภ์ จำนวน 39 คน โดยศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

3. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถที่
เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้แบบ
สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่มีความรู้และ
ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมี
ผลงานการบริหารดีเด่น

- ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่
มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา

- ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 3 คน เป็น
ครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลครูดีเด่นและศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

ในการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อ
พัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ ประกอบด้วย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมและสมรรถนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ โดยนำข้อมูลการศึกษาและการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์จัดทำร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) B : Best (สิ่งที่ดีที่สุด) 2) U : Unity (เอกภาพในเป้าหมาย) 3) K : Knowledge (ความรู้) 4) I : Identity (อัตลักษณ์) 5) T : Trust (ความไว้วางใจ) และ 7 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ 2) พลังเครือข่ายความร่วมมือ 3) ศักยภาพทีมงานมืออาชีพ 4) สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารสู่ระบบคุณภาพ 5) หลักสูตรสร้างสรรคเน้นศักยภาพผู้เรียน 6) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7) นิเทศติดตามประเมินผลสู่ความสำเร็จ

3. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาคุณภาพเรียนศึกษานิเทศก์ เป็นผู้พิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ ที่ร่างขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับครู ตัวอย่างโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บางปอประชารักษ์ จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความ

เชื่อมั่นตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1970) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุกิตประชาอุปถัมภ์ ผู้วิจัยดำเนินการโดยนารูปแบบที่สร้างขึ้น จากขั้นตอนที่ 2 มาดำเนินการ โดยใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 3 ปี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้างาน และครูผู้สอนในโรงเรียนบุกิตประชาอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 32 คน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 39 คน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 40 คน

ผลการศึกษา

1. ศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุกิตประชาอุปถัมภ์

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุกิตประชาอุปถัมภ์ ในภาพรวม

(n=32)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียน บุกิตประชาอุปถัมภ์	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modl} (I-D)/D	แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
ด้านนโยบาย	2.79	0.67	ปานกลาง	4.92	0.26	มากที่สุด	0.76	ต่ำ
ด้านการมีส่วนร่วม	3.10	0.66	ปานกลาง	4.94	0.19	มากที่สุด	0.59	ต่ำ

ด้านศักยภาพทีมงาน	2.72	0.62	ปาน กลาง	4.96	0.17	มาก ที่สุด	0.82	ต่ำ
ด้านการบริหาร จัดการ	1.91	0.50	น้อย	4.96	0.16	มาก ที่สุด	1.60	สูง
ด้านหลักสูตร	2.60	0.53	ปาน กลาง	4.97	0.12	มาก ที่สุด	0.91	ต่ำ
ด้านระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	2.62	0.49	ปาน กลาง	4.98	0.13	มาก ที่สุด	0.90	ต่ำ
ด้านการประเมินผล	2.45	0.38	น้อย	4.98	0.11	มาก ที่สุด	1.03	ปาน กลาง
รวม	2.60	0.55	ปาน กลาง	4.96	2.60	มาก ที่สุด	0.9 5	ปาน กลาง

จากตาราง 1 พบว่า สภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุบลมภ์ ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.60) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.10) รองลงมาคือ ด้านนโยบาย ($\bar{X}$ = 2.79) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 1.91) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุบลมภ์ ในภาพรวมมีสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.96) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด ($\bar{X}$ = 4.98) รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.97) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบาย ($\bar{X}$ = 4.92)

การเสนอผลส่วนที่เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุบลมภ์ที่ควรได้รับการพัฒนา วิเคราะห์โดยจัดกลุ่ม ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวานิช. 2550: 279) โดยนำค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูงสุด (1.60) ลบ

ด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำสุด (0.59) และนำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่ม $PNI_{modified}$ เป็น 3 กลุ่ม คือ สูง ปานกลาง และต่ำ ได้ค่า $AVI = (1.60-0.59)/3=0.33$ นำมาจัดกลุ่มต่อไปนี้

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ = 0.59-0.93

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ปานกลาง = 0.94-1.26

กลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูง = 1.27-1.60

จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุกิตประชาอุพัฒน์ ในภาพรวม มีความต้องการจำเป็นต่ำ ($PNI_{modified} = 0.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านความไว้วางใจ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง $PNI_{modified} = 1.60$) ส่วนด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงานและด้านความผูกพันต่อองค์กร มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับต่ำ ($PNI_{modified} = 0.13$) และ ($PNI_{modified} = 0.11$) ตามลำดับ

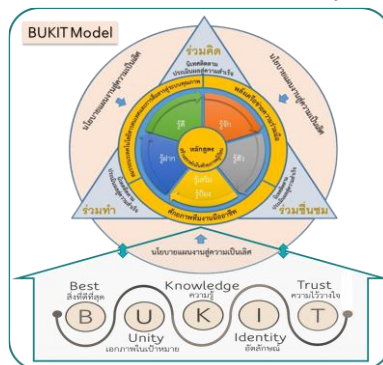
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรม รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ของโรงเรียน บางพื้นที่อาจมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ภาษา สภาพครอบครัว ความยากจน ที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ดังนั้นการจัดรูปแบบการพัฒนา จึงควรมีหลายองค์ประกอบ เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบุกิตประชาอุพัฒน์ได้กำหนดเป้าหมายและสร้างการร่วมมือ ทั้งนี้ควรมีอัตลักษณ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน โดยสร้างบรรยากาศ กำลังใจและความมั่นใจให้กับทุกคนในองค์กรและชุมชนเพื่อได้รับการช่วยเหลือรอบด้าน ควรสร้างการ

ยอมรับและความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง เพื่อให้นักเรียนแต่คนแสดงความโดดเด่น เฉพาะตัวออกมา ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ควรประกอบด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน แรงจูงใจในการทำงาน นโยบายที่ชัดเจนและเป็นเอกภาพ ทีมงานมีอาชีพที่มีความรู้ความสามารถ เครือข่ายความร่วมมือ การนิเทศติดตามปรับปรุงพัฒนา กระบวนการทำงาน ความสามารถในการทำงานร่วมกัน ความไว้วางใจกันต่อกัน เน้นพัฒนาอัตลักษณ์ของนักเรียนรายบุคคล โดยใช้หลักสูตรที่หลากหลาย และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) B : Best (สิ่งที่ดีที่สุด) 2) U : Unity (เอกภาพในเป้าหมาย) 3) K : Knowledge (ความรู้) 4) I : Identity (อัตลักษณ์) 5) T : Trust (ความไว้วางใจ) และ 7 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ 2) พลังเครือข่ายความร่วมมือ 3) ศักยภาพทีมงานมืออาชีพ 4) สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารสู่ระบบคุณภาพ 5) หลักสูตรสร้างสรรค์เน้นศักยภาพผู้เรียน 6) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 7) นิเทศติดตามประเมินผลสู่ความสำเร็จ

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

3. ใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

คณะกรรมการและแผนการดำเนินงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ ดำเนินการกิจกรรมตามคู่มือการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์

1. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 1 นโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ
2. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 2 พลังเครือข่ายความร่วมมือ
3. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพทีมงานมืออาชีพ
4. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 4 สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารสู่ระบบ
5. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรสร้างสรรค์เน้นศักยภาพผู้เรียน
6. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 6 ระบบการดูแลช่วยเหลือ
7. คณะกรรมการรับผิดชอบองค์ประกอบที่ 7 นิเทศติดตามประเมินผลสู่ความสำเร็จ

ตาราง 2 สรุปผลสำรวจความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2564 เป็นปีที่ 3 ของการพัฒนา จำนวน 40 คน

รายการ

ผลการปฏิบัติ

การแปล
ผล

	$\bar{X}$	S.D.	
1. นโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ	4.76	0.45	มากที่สุด
2. พลังเครือข่ายความร่วมมือ	4.76	0.45	มากที่สุด
3. ศักยภาพทีมงานมืออาชีพ	4.60	0.80	มากที่สุด
4. สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารสู่ระบบคุณภาพ	4.62	0.82	มากที่สุด
5. หลักสูตรสร้างสรรค์เน้นศักยภาพผู้เรียน	4.64	0.66	มากที่สุด
6. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.74	0.51	มากที่สุด
7. นิเทศติดตามประเมินผลสู่ความสำเร็จ	4.80	0.41	มากที่สุด
ภาพรวม	4.72	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 2 สรุปผลความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุบลณ์ ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีระดับความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิเทศติดตามประเมินผลสู่ความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาคือ นโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ และพลังเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ศักยภาพทีมงานมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.60$)

การอภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุบลณ์ พบว่า สภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุบลณ์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบที่สำคัญคือการมีภาวะผู้นำ การจูงใจให้บุคลากรทำงานอย่างทุ่มเทเสียสละ การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม มีการกำหนด

เป้าหมายขององค์กรร่วมกัน มีระบบควบคุมงานมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและฝึกอบรมเพื่อพัฒนา การไว้วางใจ ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อการรับผิดชอบในงาน รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสมัยใหม่มีความทันสมัยและเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามนโยบายและแนวทางที่กำหนดร่วมกัน ในองค์กร

2. การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ สามารถสรุปรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์โดยมีการกำหนด 5 ปัจจัยคือ 1) B : Best (สิ่งที่ดีที่สุด) 2) U : Unity (เอกภาพในเป้าหมาย) 3) K : Knowledge (ความรู้) 4) I : Identity (อัตลักษณ์) 5) T : Trust (ความไว้วางใจ) และ 7 องค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่ทำให้ระบบการบริหารและการพัฒนาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ BUKIT Model เป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนนุกิตประชาอุปถัมภ์ 7 องค์ประกอบของ BUKIT Model ดังนี้ 1) นโยบายแผนงานสู่ความเป็นเลิศ 2) พลังเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันสร้างอัตลักษณ์ที่ดีทั้งในและนอกโรงเรียน 3) ศักยภาพทีมงานมืออาชีพ การพัฒนาทีมงานที่มีความสามารถและมืออาชีพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถและมุ่งมั่นในการปรับปรุงการทำงาน 4) สมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารสู่ระบบคุณภาพ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ 5) หลักสูตรสร้างสรรค์เน้นศักยภาพผู้เรียน การสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น 6) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การตระหนักถึงและรองรับความต้องการของนักเรียน 7) นิเทศติดตามประเมินผลสู่ความสำเร็จ รูปแบบคุณภาพต้องเกิดโดยการปฏิบัติมากกว่าลายลักษณ์อักษร รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาองค์กรให้ดี

ยิ่งขึ้นโดยผ่านการกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนสู่ความเป็นเลิศ สร้างอัตลักษณ์ที่เน้นคุณภาพของการศึกษา พัฒนาผู้เรียนและชุมชนในสิ่งที่ดีที่สุดได้อย่างเหมาะสมและอย่างยั่งยืนในระยะยาว

3. จากการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์ และคู่มือการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์ ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการได้ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนเพื่อปรับปรุงพัฒนาได้อย่างทันท่วงที โดยอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์ หมายถึง คุณลักษณะที่ดีที่ได้รับการพัฒนาตามความถนัดและความต้องการของนักเรียนในโรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์ ตลอดจนภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนจนเกิดความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ครู บุคลากรและนักเรียนโดยรวม ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนได้รับการยอมรับยอมรับมาจากครู นักเรียนผู้ปกครองมีความเชื่อมั่น ศรัทธา ผูกพัน มีความรู้สึก เป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เห็นคุณค่าต่อหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติ จึงมีความเต็มใจร่วมปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และมุ่งมั่นปฏิบัติงานด้วยหลักการมีส่วนร่วม จนทำให้โรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์มีการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียนจนประสบผลสำเร็จนักเรียนมี ภาวะสูงส่ง มีภาวะผู้นำ กล้าแสดงออกมากขึ้น รักและเห็นคุณค่าในตนเอง ครูมีสมรรถนะในการทำงานสูงส่ง มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีทักษะการดูแลนักเรียน มีทักษะในการสร้างแรงจูงใจแก่ทีมงาน สร้างผลลัพธ์เชิงระบบอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชน จนทำให้นักเรียนมี อัตลักษณ์รายบุคคล ครูมีอัตลักษณ์รายบุคคล ผู้บริหารมีอัตลักษณ์รายบุคคล และโรงเรียนมีอัตลักษณ์ที่ดี ได้รับการยอมรับจากชุมชน

4. ด้วยผลการปฏิบัติที่ดีในหลายองค์ประกอบและการตระหนักถึงพื้นที่ที่ยังต้องปรับปรุง โรงเรียนบุคิตประชาอุปถัมภ์สามารถก้าวข้ามขั้นตอนต่อไปในการพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนอย่างเข้มข้นและยั่งยืนขึ้นได้ ครูและบุคลากรควร

ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการปรับปรุงกระบวนการสอนและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการศึกษาในโรงเรียนของท่านต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม BUKIT Model เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ที่ดีในโรงเรียนบุกิตประชาอุภตัมภ์เป็นนวัตกรรมใหม่ ควรเริ่มจากการสร้างความตระหนักในการพัฒนาให้กับผู้ร่วมวิจัยให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ให้พร้อมต่อองค์กรอย่างมีทิศทาง มีเป้าหมาย และมีแนวปฏิบัติที่เกิดจากการพัฒนาและจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. บทบาทของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยอยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ผู้วิจัยควรยึดมั่นในหลักของการมีส่วนร่วม ที่คำนึงถึงความเท่าเทียม ความเสมอภาค และการให้การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน และควรยึดถือหลักการนี้แม้ในสภาพของการบริหารที่มิใช่เป็นการวิจัย
3. ผู้ร่วมวิจัยเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการและเทคนิคเชิงวิชาการเป็นพื้นฐาน จึงควรมีการกระตุ้นให้มีการนำเอาหลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ ที่เป็นองค์ความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) อยู่ในตัวบุคคลแต่ละคนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ให้มีการคิดอย่างเป็นระบบ อย่างเป็นผู้รอบรู้ อย่างเป็นองค์กรรวม อย่างเป็นทีมงาน และอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการ
4. การดำเนินการพัฒนาต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบท ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสถานศึกษาที่มีความสนใจจะนำงานวิจัยไปพัฒนาควรศึกษาวัฒนธรรมในองค์กรของหน่วยงานแล้วดำเนินการส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในองค์กรให้เอื้อต่อความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการจัดองค์การ หรือเทคนิคการจัดการชุมชน เพื่อให้เห็นแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในขั้นปฏิบัติของนักวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
2. เนื่องจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา ควรให้มีการนำหลักการและแนวคิดจากการวิจัยนี้ ไปขยายโดยดำเนินการเต็มรูปแบบ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยไปใช้กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาพรวมได้

เอกสารอ้างอิง

- Thamnong, P. (2008). *Concept of Participatory Management in Community Education Management*. Retrieved from http://www.thaischool.net/View_ti.php?ID=1203 (Accessed April 22, 2022)
- Act on National Education B.E. 2542 (2009), as amended by the Second Amendment Act B.E. 2545 (2012) and the Third Amendment Act B.E. 2553 (2010). (2010, July 12). Royal Thai Government Gazette. Vol. 127, Pt. 45 ก., p. 14.
- Mettakarunjit, M. (2010). *Participatory Education Management: Community, Local Government, and Government*. Book Point.
- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017). (2017, April 6). *Royal Thai Government Gazette*. Vol. 134, Pt. 40 ก., p. 14.
- Ngamsaad. A. (2006). *Management Education in a Participatory System: A Case Study of the Vocational College of Detch Udom*. Unpublished doctoral dissertation, Faculty of Education Management, Khon Kaen University, Khon Kaen.

Participatory management model, BUKIT Model, to develop a good identity

in Bukit Pracha Uppatham School. | **Research Article**

Swansburg, R. C.; & Swansburg; R. J. (2002). *Introduction to Management and Leadership for Nurse Managers*. Jones and Bartlett Publishers.

ทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักงานจุฬาราชมนตรี

Attitudes of Thai Muslims towards following orders and measures to prevent the spread of coronavirus disease 2019 (COVID-19) from the Sheikhul Islam Office

Received: October 20, 2023 ■ Revised: November 16, 2023 ■ Accepted: November 23, 2023

อับดุลลียะลาเตะ สาและ*¹ รอชิดะห์ หะนะกาแมะ*² แวยูโซะ ลีเดะ*³ ซัลมา แดมะเล็ง*⁴

อิสมาอีล อาเนาะกาแซ*⁵ อาหมัด อัลฟาริตี*⁶ อิสมาแอ สะอิ*⁷

Abdullateh Saleah, Roshidah Hanakamae, Weayosof Sidae, Salma Daemoh Leng,
Ismael Anohkasae, Ahmad Alfariti, Ismaie Sa-i

¹ M.Ed. (Islamic Educational Administration and Management), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล:ผู้เขียนหลัก:

abd.lateh@hotmail.com

M.Ed. (Islamic Educational Administration and Management), Assistant Professor. Corresponding Author Email:

abd.lateh@hotmail.com

² M.A. (Shariah), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล: Roshidah@windowslive.com

M.A. (Shariah), Assistant Professor. Email: Roshidah@windowslive.com

³ Ph.D. (Geography), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล: abuzamzame@gmail.com

Ph.D. (Geography), Assistant Professor. Email: abuzamzame@gmail.com

⁴ M.A. (Shariah), อาจารย์. อีเมล: Wirada2999@gmail.com

M.A. (Shariah), Lecturer. Email: Wirada2999@gmail.com

⁵ M.A. (Usuludin), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล: yiu.ismael@gmail.com

M.A. (Usuludin), Assistant Professor. Email: yiu.ismael@gmail.com

⁶ Ph.D. (Islamic Studies), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล: alfariti@yahoo.com

Ph.D. (Islamic Studies), Assistant Professor. Email: alfariti@yahoo.com

⁷ M.A. (Islamic Studies), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมล: ISMATASA@gmail.com

M.A. (Islamic Studies), Assistant Professor. Email: ISMATASA@gmail.com

*คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

*Faculty of Islamic Studies, Fatoni University

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี

วิธีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีทัศนคติที่ดีต่อมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยมาตรการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการอิสลาม คือ การรักษาไว้ซึ่งชีวิตของมนุษย์ หรือจะเรียกว่าการคุ้มครองความมั่นคงของชีวิต เพราะหลักการนี้มีเป้าหมายเพื่อปกป้องชีวิตจากการทำร้ายร่างกาย หรือทำร้ายส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายและจะครอบคลุมการรักษาและป้องกันสุขภาพ หรือขจัดโรคร้ายต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคระบาด อย่างเช่น ไวรัสโคโรนา ซึ่งรูปแบบในการปรับตัวในการประกอบศาสนกิจนั้น จะประกอบไปด้วยการละเว้นกระทำในสิ่งที่บ่งคับ การอนุมัติให้กระทำในสิ่งที่ต้องห้าม และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของศาสนกิจ

การนำผลวิจัยไปใช้ 1) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด สามารถนำผลการวิจัยไปปรับนโยบายการประกอบศาสนกิจในสถานการณ์โรคระบาดที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ 2) มัสยิดในพื้นที่ โดยคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดประกอบด้วยอิมาม คอเต็บ บิลาลคณะกรรมการ และสัปบุรุษมัสยิด สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับรูปแบบการปรับตัวการประกอบศาสนกิจในสถานการณ์โรคระบาดที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ 3) สถาบันการศึกษา อาจารย์

ในมหาวิทยาลัย นักวิชาการมุสลิม โดยการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการปรับตัว
ของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม ไปใช้
ประโยชน์ในด้านวิชาการ การวิจัย การเรียนการสอน การเผยแพร่และต่อยอดองค์
ความรู้

คำสำคัญ: ชาวไทยมุสลิม, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Abstract

Objective This research the objective is to study the attitude of Thai Muslims towards following orders and measures to prevent the spread of coronavirus disease 2019 (COVID-19) of the Sheikhul Islam Office.

Methodology The sample group used in this research included people in the area of Pattani Province. Yala Province and Narathiwat Province, totaling 400 people. The research instrument was a questionnaire. Statistics used to analyze the data include averages. and standard deviation.

Research finding People in the three southern border provinces, namely Pattani Province Yala Province and Narathiwat Province Most have a positive attitude towards the measures to prevent the spread of coronavirus disease 2019 (COVID-19) of the Sheikhul Islam Office. Because such measures are consistent with Islamic principles, namely the preservation of human life. Or it can be called protection of life security. Because this principle aims to protect life from physical harm. or harming any part of the body and will cover the treatment and prevention of health or eliminating various diseases, especially epidemics such as the coronavirus that which is the form of adjustment in religious practice It will consist of refraining from doing what is compulsory. Approval for prohibited acts and changing forms of religious affairs.

Contributions 1) Office of the Provincial Islamic Committee The research results can be used to adjust policies for religious practices in the epidemic situation that are appropriate to the local context. 2) Mosques in the area By the Islamic Committee of the Mosque It consists of Imam Khateb Bilal committee. and the mosque the results of this research can be used as a guideline for adjusting the model for adapting religious practices in an epidemic situation that is appropriate for the local context. 3) Educational institutions university professor Muslim scholar by applying knowledge about the adjustment patterns of Muslims in the three southern border provinces that are consistent with Islamic principles to be used in academics, research, teaching Disseminate and expand knowledge

Keywords: Muslims in Thailand's, coronavirus 2019 (COVID-19)

บทนำ

นับตั้งแต่การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาในเมืองอู่ฮั่น เมืองเอกของมณฑลหูเป่ย์ (Hubei) ประเทศจีน การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวถูกจัดเป็นโรคที่มีการระบาดกระจายทั่วโลกหรือที่เรียกว่า pandemic ตามการประกาศขององค์การอนามัยโลก โดยในปี 2564 ได้มีการตรวจพบผู้ติดเชื้อไปแล้วใน 222 ประเทศ พื้นที่ทั่วทุกมุมโลก รวมผู้ป่วยที่ติดโควิดทั้งหมด 211,766,727 คน และมีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 4,430,361 คน (ไทยรัฐออนไลน์, เผยแพร่เมื่อ 23 สิงหาคม 2564 สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2564) จะเห็นได้ว่าการระบาดของโรคระบาดโควิด 19 มีความรุนแรงมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์ใหม่ ที่มีการแพร่ระบาดอย่างง่ายดาย มิได้ส่งผลต่อความมั่นคงด้านสาธารณสุขและต่อชีวิตผู้ป่วยเท่านั้น ยังมีผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก เพราะมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการระบาดที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจ การเกิดโรคระบาดในครั้งนี้เป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้ทุกสรรพสิ่งในสังคมโลกแทบหยุดการเคลื่อนไหว เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความหวาดกลัวและวิตกกังวลให้กับมนุษย์มากที่สุดนับแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา เชื้อไวรัสโควิด-19 ได้แพร่กระจายฝ่ากำแพงเชื้อชาติ ศาสนา ราชชาติต่าง ๆ ไปทุกภูมิภาคอย่างมีอาจสกดกันไว้ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องเร่งวางมาตรการป้องกันเพื่อรับมือโรคร้ายนี้ในทุกวิถีทาง ทั้งการออกคำสั่ง การขอความร่วมมือ การสร้างความเข้าใจ ปิดเมือง ปิดประเทศและอีกหลากหลายวิธีการที่จะหยุดการแพร่ระบาดและหยุดการคร่าชีวิตของพลเมืองของแต่ละประเทศ

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีพี่น้องประชาชนประมาณร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม มีความเชื่อ ความศรัทธาและปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการละหมาดร่วมกันที่มีสยิด ละหมาดวันศุกร์ การรับฟังการบรรยายทางศาสนา มีประเพณีการสละมด้วยการสัมผัสมือ การสวมกอด การสัมผัสแก้ม เป็นต้น แต่หลังจากเกิดภาวะโรคระบาดโควิด 19 รัฐบาลได้ประกาศมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นการห้าม หรือจำกัดการดำเนินการบางอย่างที่กระทบต่อวิถีชีวิต โดยเฉพาะการประกอบกิจกรรมทางศาสนา จากมาตรการดังกล่าวสำนัก

จุฬาราชมนตรีได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบศาสนกิจ เพื่อเป็นการป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 เช่น งดการละหมาดวันศุกร์ การละหมาดตะรอเวียะห์ให้กระทำที่บ้านเป็นการส่วนตัว งดการเอียะติกาฟ และงดการเลี้ยงละศีลอดที่มีสยิดและในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ เนื่องด้วยการปรับตัวในการประกอบศาสนกิจของชาวไทยมุสลิมนั้นเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยเกิดปรากฏการณ์ในลักษณะนี้ เช่น การห้ามไปละหมาดที่มีสยิดในทุกเวลาของการละหมาด และห้ามทำการละหมาดวันศุกร์ แนวปฏิบัติดังกล่าวทำให้ประชาชนบางส่วนก็เกิดความกังวลว่าการปฏิบัติตามศาสนกิจถูกต้องตามหลักการอิสลามหรือไม่ บางส่วนมีการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวอย่างเคร่งครัดและมีการปรับเปลี่ยนวิธีการประกอบศาสนกิจบางประการเพื่อเป็นการป้องกันการแพร่เชื้อของโควิด 19 แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่ยินยอมที่จะปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวถึงแม้ว่าจะเป็นการประกาศจากสำนักจุฬาราชมนตรีก็ตาม

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการสื่อสารเป็นหัวใจของการควบคุมโรคระบาดและป้องกันการติดเชื้อ แต่ยอมรับว่าเป็นเรื่องยากโดยเฉพาะเมื่อประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการปฏิบัติศาสนกิจบางอย่างเพราะคนจำนวนไม่น้อยบอกว่า "กลัวบาป" และทัศนคติเกี่ยวกับความประเสริฐของเดือนรอมฎอนเช่น ความคิดที่ว่า "รอมฎอนมีแค่ปีละครั้ง ถ้าไม่ได้ไปละหมาดครบทั้ง 30 คืน (ช่วงเดือนรอมฎอน) ก็จจะรู้สึกงาตัวเองทำหน้าที่ได้ไม่ดีพอ" (สมิตานัน หยงสตาร์, 2020, สืบค้นเมื่อวันที่ 24/5/2021, <https://www.bbc.com/thai/thailand>. เผยแพร่เมื่อ 24 เมษายน 2020)

นพ.ชาติชาย วงษ์อารี นายกสมาคมแพทยมุสลิม และผู้อำนวยการโรงพยาบาล เวชการุณย์รัมย์ได้กล่าวว่า "...การเผชิญหน้ากับโควิด 19 เราจะเผชิญกับมันด้วยวิธีที่ไม่ได้ เราต้องเผชิญหน้ากับมันด้วยความรู้ทางวิชาการด้านสาธารณสุขและทางด้านศาสนา การสื่อสารจะสื่อด้วยการนำคำสอนจากคัมภีร์อัลกุรอานมาสอดแทรกให้คนรู้ว่าความรู้ด้านสาธารณสุขกับด้านศาสนามันเป็นเรื่องเดียวกัน" เพื่อเป็นการปรับทัศนคติของชาวไทยมุสลิมให้ยอมรับมาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น

มาตรการของกระทรวงสาธารณสุข หรือ ประกาศต่าง ๆ ของสำนักจุฬาราชมนตรีเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในช่วงสถานการณ์โควิดเพราะความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ (knowledge) เป็นกระบวนการทางสมองที่มีขั้นตอนในการพัฒนาสติปัญญาและเกี่ยวข้องกับการรับรู้การจำข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ 2) ทักษะ (attitude) เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกความชอบ ค่านิยม ความเชื่อ การให้คุณค่าและการแสดงออกถึงคุณลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือซึ่งจะบอกแนวโน้มของการกระทำและพฤติกรรมของตัวบุคคล และ 3) การปฏิบัติ (practice) เป็นการแสดงออกทางร่างกายซึ่งต้องอาศัยความรู้และทักษะที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติตามการรับรู้ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายที่ต้องใช้ระยะเวลาและการตัดสินใจ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรีอย่างไรบ้าง และอิสลามได้วางกฎเกณฑ์ในการประกอบศาสนกิจในภาวะคับขันไว้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี

วิธีการศึกษา

ศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกัน

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้คือประชาชนที่เป็นมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจทัศนคติจำนวน 400 คน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังตารางที่ 1

พื้นที่	สถานะการฉีดวัคซีน	ผู้ที่เคยติดเชื้อ		ผู้ที่ไม่เคยติดเชื้อ		รวม
		วิต		วิต		
จังหวัดปัตตานี	ฉีดวัคซีน	15	15	15	15	60
	ไม่ฉีดวัคซีน	15	15	15	15	60
จังหวัดยะลา	ฉีดวัคซีน	15	15	15	15	60
	ไม่ฉีดวัคซีน	15	15	15	15	60
จังหวัดนราธิวาส	ฉีดวัคซีน	20	20	20	20	80
	ไม่ฉีดวัคซีน	20	20	20	20	80
รวม		100	100	100	100	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การสำรวจทัศนคติจากแบบสอบถาม โดยทางคณะผู้วิจัยดำเนินการจัดทำแบบสอบถามในระบบออนไลน์ และส่งลิงค์ของแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจจากแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามที่เกี่ยวกับทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี คำนวณโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกันแล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยมีการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล เช่น ชื่อและนามสกุลจริงของผู้ให้ข้อมูลโดยก่อนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและขออนุญาตดำเนินการสัมภาษณ์ รวมถึงแจ้งการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และภายหลังการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตรวจสอบสิ่งที่ผู้วิจัยบันทึกทุกครั้งโดยกระบวนการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยเป็นเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัย และให้ผู้ให้ข้อมูลหลักลงชื่อยอมรับ รวมทั้งเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัย โดยมีหลักเกณฑ์ในการเข้าร่วมการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

1) เกณฑ์การคัดออกของผู้ร่วมการวิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ร่วมการวิจัยไม่สะดวกเข้าร่วมในการทำกิจกรรมสนทนากลุ่ม หรือตอบแบบสัมภาษณ์ไม่ครบตามที่ได้กำหนดไว้ในการวิจัย

2) เกณฑ์การถอนตัวของผู้ร่วมการวิจัย การเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ หากผู้ร่วมวิจัยไม่สมัครใจจะเข้าร่วมการศึกษาแล้ว ท่าน

สามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา การขออนุญาตออกจากงานจะไม่มีผลแต่อย่างใด
ผู้ทำวิจัยอาจถอนผู้ร่วมการวิจัยจากการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อเหตุผลด้านความ
ปลอดภัย หรือเมื่อผู้สนับสนุนการวิจัยยุติการดำเนินงานวิจัย หรือในกรณีผู้ร่วมการ
วิจัยไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ทำวิจัย

3) เกณฑ์การยุติการวิจัย คือ กรณีที่เกิดอันตรายหรือผู้ร่วมการวิจัยได้รับ
บาดเจ็บจากการเข้าร่วมวิจัย และผู้มีอำนาจอนุมัติยุติการวิจัย

4) การปฏิบัติของผู้ร่วมการวิจัยขณะที่ยังร่วมในการทำวิจัย คือ การเข้าร่วมใน
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นไปโดยความสมัครใจ และให้ข้อมูลของท่านแก่ผู้ทำวิจัยด้วยความ
สัตย์จริง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บ
รักษาเป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จะมี
ประโยชน์เฉพาะการศึกษาเท่านั้น

ผลการศึกษา

ทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการ
แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี
พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพศชาย
มากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายจำนวน 250 คนคิดเป็นร้อยละ 62.5 กลุ่มตัวอย่างมี
อายุ 15 – 25 ปี มากที่สุดจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 กลุ่มตัวอย่างมี
ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนราธิวาสมากที่สุด จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 กลุ่ม
ตัวอย่างไม่เคยติดเชื้อโควิด 19 จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 ครอบครัวไม่มี
ประวัติการติดเชื้อโควิด 19 จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 กลุ่มตัวอย่างได้รับ
วัคซีน 2 เข็ม จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 68.25

ความคิดเห็นต่อคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี ดังตารางที่ 2

คำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	X	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
1.ตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้ามัสยิด	4.34	0.82	สูงมาก
2.สแกนไทยชนะก่อนเข้ามัสยิด	3.46	1.21	สูง
3.ให้จัดวางเจลล้างมือแอลกอฮอล์ไว้บริเวณประตูทางเข้ามัสยิด	4.46	0.75	สูงมาก
4.งดใช้บ่อน้ำ (กอละห์) หรืออ่างใหญ่ร่วมกัน	4.34	0.90	สูงมาก
5.ให้ทำความสะอาดพื้นมัสยิดก่อนและหลังการละหมาดวันศุกร์ ทุกครั้ง และไม่เปิดเครื่องปรับอากาศ โดยให้เปิดหน้าต่างมัสยิด ผ้าม่าน เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก	4.45	0.73	สูงมาก
6.ให้จัดทำเครื่องหมายจุดละหมาดที่สามารถระบุตำแหน่งได้ โดยให้เว้นระยะห่างระหว่างแต่ละจุด 1.50 - 2 เมตร	4.27	0.85	สูงมาก
7.ให้ควบคุมทางเข้าออกมัสยิด และจัดระเบียบระยะห่างขณะเดินเข้าและเดินออกจากมัสยิดหลังเสร็จสิ้นการละหมาดวันศุกร์	4.16	0.88	สูง
8.สแกนไทยชนะหลังออกจากมัสยิด	3.40	1.19	ปานกลาง
9.ให้อาบน้ำละหมาดจากที่บ้าน	4.57	0.68	สูงมาก
10.ให้ใช้ผ้าปูละหมาด (ผ้าชะญาดะห์) ส่วนตัว โดยนำมาจากบ้าน	4.56	0.69	สูงมาก
11.ให้ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ที่มีสียึดจัดเตรียมไว้	4.44	0.79	สูงมาก
12.ให้สวมหน้ากากอนามัยตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติศาสนกิจ	4.53	0.77	สูงมาก

13.งดการสละมด้วยการสัมผัสมือ การสวมกอด และ การสัมผัสแก้ม โดยให้ยกมือพร้อมกล่าวสละมเท่านั้น	4.24	0.91	สูงมาก
14. “เด็ก” ให้งดการร่วมละหมาดวันศุกร์ (ญุมอะห์) ที่ มัสยิด	3.76	1.13	สูง
15.หากมีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก แม้จะมีอาการไม่ มาก ให้งดการไปร่วมละหมาดวันศุกร์ที่มัสยิด	4.45	0.78	สูงมาก
16.ให้เว้นระยะห่างระหว่างแถวและในแถว 1.50 - 2 เมตร และให้ยืนตามจุดที่มัสยิดได้จัดทำเครื่องหมายไว้	4.25	0.86	สูงมาก
17.ให้กระชับเวลาในการละหมาดวันศุกร์ (ญุมอะห์) นับตั้งแต่อะซาน คุตบะห์ และละหมาด ไม่เกิน 20 นาที	4.09	0.93	สูง
18.งดละหมาดวันศุกร์หากมีการระบาดหนัก	4.14	1.02	สูง
19.งดการจัดเลี้ยงอาหารละศีลอด ให้ทำอาหารใส่ ภาชนะให้ถูกสุขลักษณะ แล้วแจกจ่ายไปตามบ้าน แทน การจัดเลี้ยง เพื่อหลีกเลี่ยงคนจำนวนมากมาชุมนุม หรือ รวมตัวกัน	4.21	0.91	สูงมาก
20.งดการรับประทานอาหารในภาชนะเดียวกัน กรณีที่ รับประทานอาหารซาโฮรร่วมกัน ให้แยกภาชนะ และนั่ง ห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร	4.23	0.88	สูงมาก
21.งดการเอื้อมตักน้ำ และการละหมาดญุมอะห์ ที่ เป็นซุนนะห์ประเภทต่าง ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องมีการ รวมตัวในมัสยิด หรือที่ที่จัดเตรียมไว้	3.71	1.12	สูง
22.การจ่ายชะกาตฟิตรี และฟิดยะห์ให้มอบชะกาตฟิตรี และฟิดยะห์แก่มัสยิด นับแต่ช่วงเริ่มต้นรอมฎอน เพื่อ นำไปช่วยครอบครัวที่เดือดร้อน	4.16	0.91	สูง

23.ไม่ควรถ่มน้ำลายในที่สาธารณะโดยเด็ดขาด เพราะ อาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อ	4.49	0.73	สูงมาก
24.งดการละหมาดร่วมกัน	3.25	1.25	ปาน กลาง
25.งดการสละมด้วยการสัมผัสมือ การสวมกอด และ การสัมผัสแก้ม โดยให้ยกมือพร้อมกล่าวสละมเท่านั้น	3.97	1.01	สูง
26.งดการไปเยี่ยมกุโบร์	3.41	1.21	สูง
27.สำหรับการกุรบาน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไปจัดการเท่านั้น	3.88	1.07	สูง
28.งดการไปประกอบพิธีฮัจย์	3.35	1.24	ปาน กลาง
29.เตรียมฉีดวัคซีนตามที่รัฐบาลประเทศซาอุดีอาระเบีย กำหนด	3.43	1.21	สูง
30.งดละหมาดมัยยิต (ศพ) ที่มีสยิดในช่วงการระบาด	3.44	1.17	สูง
31.หากเป็นศพที่ติดเชื้อต้องให้ทางเจ้าหน้าที่จัดการตาม หลักการทางการแพทย์เท่านั้น	3.99	1.04	สูง
32. กรณีเป็นการเสียชีวิตทั่วไป เช่น ประสบอุบัติเหตุ หรือจากโรคอื่น ๆ จะอนุญาตให้มีการตรวจชันสูตรศพ เพื่อตรวจสอบการติดเชื้อโควิด19	3.54	1.16	สูง
33.เชื่อคำวินิจฉัย (ฟัตวา) ของจุฬาราชมนตรีว่า “วัคซีน นั้นไม่มีส่วนผสมของสิ่งต้องห้ามตามหลักการศาสนา อิสลาม (ฮาลาล)”	4.19	0.83	สูง
34.ไปรับการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันและลดการแพร่ ระบาด	4.14	0.91	สูง
35.การกักตัวเมื่อพบว่าตนเองอยู่ในความเสี่ยง	4.39	0.73	สูงมาก
36.การปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัดตามคำสั่งของผู้นำ ศาสนา	4.38	0.73	สูงมาก

37.การมอบหมายต่ออัลลอฮ์ (ตะวีกัล)	4.46	0.72	สูงมาก
38.การติดตามข่าวสารจากสำนักจุฬาราชมนตรีทางสื่อต่าง ๆ	4.32	0.74	สูงมาก
39. ให้การสงเคราะห์แก่ผู้ติดเชื้อด้วยความเมตตา	4.44	0.66	สูงมาก
40. เอื้อเฟื้อแบ่งปันแก่เพื่อนมนุษย์ในสถานการณ์ที่ลำบาก โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา	4.45	0.68	สูงมาก
41. ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้อง ก่อนเผยแพร่ต่อผู้อื่น เพื่อป้องกันการเผยแพร่ข่าวปลอม ทำให้เกิดความตื่นตระหนก	4.46	0.69	สูงมาก
42. งดการจัดงานเฉลิมฉลองต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน เป็นต้น	4.02	0.94	สูง
รวม	4.10	0.92	สูง

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาสต่อคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้ามัสยิด การให้จัดวางเจลล้างมือแอลกอฮอล์ไว้บริเวณประตูทางเข้ามัสยิด งดใช้ช้อนน้ำ (กอละห์) หรืออ่างใหญ่ร่วมกัน ให้ทำความสะอาดพื้นมัสยิดก่อนและหลังการละหมาดวันศุกร์ ทุกครั้ง และไม่เปิดเครื่องปรับอากาศ โดยให้เปิดหน้าต่างมัสยิด ผ้าม่าน เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก ให้จัดทำเครื่องหมายจุดละหมาดที่สามารถระบุตำแหน่งได้ โดยให้เว้นระยะห่างระหว่างแต่ละจุด 1.50 - 2 เมตร ให้อาบน้ำละหมาดจากที่บ้าน ให้ใช้ผ้าปูละหมาด (ผ้าชะญาดะห์) ส่วนตัว โดยนำมาจากบ้าน ให้ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ที่มีมัสยิดจัดเตรียมไว้ ให้สวมหน้ากากอนามัยตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติศาสนกิจ งดการสลามด้วยการสัมผัสมือ การ

สวมกอด และการสัมผัสกัน โดยให้ยกมือพร้อมกล่าวสลามเท่านั้น “เด็ก” ให้งดการร่วมละหมาดวันศุกร์ (ญุมอะห์) ที่มีสยิด หากมีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก แม้จะมีอาการไม่มาก ให้งดการไปร่วมละหมาดวันศุกร์ที่มีสยิด ให้เว้นระยะห่างระหว่างแถว และในแถว 1.50 - 2 เมตร และให้ยืนตามจุดที่มีสยิดได้จัดทำเครื่องหมายไว้ งดละหมาดวันศุกร์หากมีการระบาดหนัก งดการจัดเลี้ยงอาหารละศีลอด ให้ทำอาหารใส่ภาชนะให้ถูกสุขลักษณะ แล้วแจกจ่ายไปตามบ้าน แทนการจัดเลี้ยง เพื่อหลีกเลี่ยงคนจำนวนมากมาชุมนุม หรือรวมตัวกัน งดการรับประทานอาหารในภาชนะเดียวกัน กรณีที่รับประทานอาหารซาฮ์ราร่วมกัน ให้แยกภาชนะ และนั่งห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร การจ่ายชะกาตฟิตรี และฟิทยะห์ให้มอบชะกาตฟิตรี และฟิทยะห์แก่มีสยิด นับแต่ช่วงเริ่มต้นรอมฎอน เพื่อนำไปช่วยครอบครัวที่เดือดร้อน ไม่ควรถ่มน้ำลายในที่สาธารณะโดยเด็ดขาด เพราะอาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อ หากเป็นศพที่ติดเชื้อมีให้ทางเจ้าหน้าที่จัดการตามหลักการทางการแพทย์เท่านั้น เชื้อคำวินิจฉัย (ฟัตวา) ของจุฬาราชมนตรีว่า “วัคซีนนั้นไม่มีส่วนผสมของสิ่งต้องห้ามตามหลักการศาสนาอิสลาม (ฮาลาล)” ไปรับการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันและลดการแพร่ระบาด การกักตัวเมื่อพบว่าตนเองอยู่ในความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัดตามคำสั่งของผู้นำศาสนา การมอบหมายต่ออัลลอฮ์ (ตะวัก্কัล) การติดตามข่าวสารจากสำนักจุฬาราชมนตรีทางสื่อต่าง ๆ ให้การส่งเสริมแก่ผู้ติดเชื้อด้วยความเมตตาคิดเป็นร้อยละ เอื้อเพื่อแบ่งปันแก่เพื่อนมนุษย์ในสถานการณ์ที่ลำบาก โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้อง ก่อนเผยแพร่ต่อผู้อื่น เพื่อป้องกันการเผยแพร่ข่าวปลอม ทำให้เกิดความตื่นตระหนก

กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาสมีทัศนคติต่อคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรีอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือ การสแกนไทยชนะก่อนเข้ามัสยิด ให้ควบคุมทางเข้าออกมัสยิด และจัดระเบียบระยะห่างขณะเดินเข้าและเดินออกจากมัสยิดหลังเสร็จสิ้นการละหมาดวันศุกร์ สแกนไทยชนะหลังออกจากมัสยิด ให้กระชับเวลาในการละหมาดวันศุกร์ (ญุมอะห์) นับตั้งแต่อาซาน คุดบะห์ และ

ละหมาด ไม่เกิน 20 นาที จดการเอี้ยะติกาฟ และการละหมาดญะมาอะห์ ที่เป็นขน
นະห์ประเภทต่าง ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวในมัสยิด หรือที่ที่จัดเตรียมไว้คิด
เป็นร้อยละ 31 จดการละหมาดร่วมกัน จดการสละมด้วยการสัมผัสมือ การสวมกอด
และการสัมผัสแก้ม โดยให้ยกมือพร้อมกล่าวสลามเท่านั้น สำหรับการกรูบาน ให้ผู้ที่
เกี่ยวข้องไปจัดการเท่านั้น จดละหมาดมัยิด (ศฟ) ที่มีสยิดในช่วงการระบาด กรณี
เป็นการเสียชีวิตทั่วไป เช่น ประสบอุบัติเหตุ หรือจากโรคอื่น ๆ จะอนุญาตให้มีการ
ตรวจชันสูตรศพเพื่อตรวจสอบการติดเชื้อโควิด19 จดการจัดงานเฉลิมฉลองต่าง ๆ
เช่น งานแต่งงาน เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาสมีทัศนคติต่อคำสั่งและ
มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของ
สำนักจุฬาราชมนตรีอยู่ในระดับไม่มีความเห็น คือ จดการไปเยี่ยมกุโบร์ จดการไป
ประกอบพิธีฮัจญ์ เตรียมฉีควัคซีนตามที่รัฐบาลประเทศซาอุดีอาระเบียกำหนด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติที่ดีต่อ
มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของ
สำนักจุฬาราชมนตรีเป็นส่วนใหญ่เนื่องด้วยมาตรการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ
หลักการอิสลาม คือการรักษาไว้ซึ่งชีวิตของมนุษย์ หรือจะเรียกว่าการคุ้มครองความ
มั่นคงของชีวิต เพราะหลักการนี้มีเป้าหมายเพื่อปกป้องชีวิตจากการทำร้ายร่างกาย
หรือทำร้ายส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายและจะครอบคลุมการรักษาและป้องกัน
สุขภาพ หรือจัดโรคภัยต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคระบาดอย่างเช่นไวรัสโคโรนาที่กำลัง
ระบาดในสังคมปัจจุบัน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการ
ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนัก
จุฬาราชมนตรี มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย พบว่าประชาชนในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีทัศนคติที่

ต่อมามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของสำนักจุฬาราชมนตรีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วย มาตรการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการอิสลาม คือ การรักษาไว้ซึ่งชีวิตของมนุษย์ หรือจะเรียกว่าการคุ้มครองความมั่นคงของชีวิต เพื่อปกป้องชีวิตจากการทำร้ายร่างกาย ครอบคลุมการรักษาและป้องกันสุขภาพ หรือจัดโรคภัยต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, มะรอนิง สาแลมิง, โมตริ แก้วทับทิม, อับดุลลอฮ์ อัลลอซามะฮ์, รอกี เจ๊ะเต้ (2565) พบว่า การป้องกันและการลดทอนการแพร่ระบาดของโรคตามหลักสุขภาพจะ พบว่าการมีสุขภาพที่ดีถือเป็นรางวัลจากอัลลอฮ์ และการดูแลสุขภาพของแต่ละคนถือเป็นอمانةซึ่งความรับผิดชอบที่มีต่อพระองค์อัลลอฮ์ การหมั่นดูแลสุขภาพของร่างกาย สติปัญญาและจิตใจเป็นสิ่งที่จำเป็นจะละเลยไม่ได้ ดังนั้นเมื่อเกิดโรคระบาดก็ต้อง ป้องกัน เมื่อเป็นโรคก็ต้องรักษา อิสลามได้กำหนดหลักสุขภาพะดังนี้ คือ การรักษา ความสะอาดซึ่งรวมถึงความสะอาดของร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สถานที่ เป็นต้น อิสลามได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาด เพราะถือว่าความสกปรกเป็นสาเหตุหนึ่ง ของการเกิดโรค นอกจากนั้นการรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการก็ถือเป็นสิ่งที่ มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ถ้ารับประทานอาหารที่ดีมีคุณค่าและมีปริมาณที่พอเหมาะ เหมาะสมกับความ ต้องการของร่างกายก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นอิสลามยังสนับสนุนให้มีการออกกำลังกายและทำการเคลื่อนไหว เพราะการออกกำลังกายจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เรามีร่างกายที่แข็งแรง เพราะผู้ศรัทธาที่มีความแข็งแรงย่อมดีกว่าผู้ศรัทธาที่อ่อนแอ แม้การออกกำลังกาย สามารถช่วยให้ร่างกายแข็งแรงได้ แต่การให้ร่างกายได้ผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยและเมื่อยล้าก็มีความสำคัญ ดังนั้นร่างกายจึงต้องการการพักผ่อน การพักผ่อน ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน เพราะการพักผ่อนจะช่วยส่งเสริมให้ร่างกายมี ความแข็งแรง หากร่างกายเมื่อยล้าจนเกินไป หรือมนุษย์ใช้ร่างกายอย่างหักโหม ไม่มีการพักผ่อน การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นโทษต่อร่างกาย ทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง เป็นโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา รุ่งรัตน์, ชูลฟีกอร์ มาโซ, ยุทธนา กาเด็ม (2563) พบว่า มีการปรับตัวโดยการสวมหน้ากากอนามัย เพื่อไม่ให้รับเชื้อโควิด 19 ล้างมือ

ด้วยสบู่มาก่อนและล้างปรุงอาหาร พวกแอลกอฮอล์เจลบางครั้ง และเว้นระยะ เพื่อลดระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่สาธารณะ แต่เห็นว่าวิธี ดังกล่าวช่วยลดโอกาสการระบาดของโรคโควิด 19 ได้ปานกลาง และยังไม่เชื่อมั่นในการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยการช่วยเหลือเงินเยียวยา การส่งเสริมสร้างอาชีพ การใช้มาตรการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าครองชีพ แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคม ทั้งแนวทางดูแลด้วยตัวประชาชนเอง ได้แก่ การดูแลสุขภาพ ลดการพบปะในสถานที่สาธารณะ ทุกคนในสังคมต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนแนวทางการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนโดยภาครัฐ ได้แก่ การแจกหน้ากากอนามัยให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาออกกำลังกาย การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลการปฏิบัติเพื่อตนเอง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาโรค และปรับปรุงเรื่องการรักษาทางการแพทย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสมาแอ กาเต๊ะ และนุমান หะยีมะแซ (2563) การใช้หลักการศาสนานั้นสามารถแบ่งออกเป็นหลักการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและหลักการทั่วไป สำหรับหลักการปฏิบัติในชีวิตประจำวันนั้นจะใช้ในการป้องกันและลดทอนการติดเชื้อและแพร่ระบาดของเชื้อที่เกิดจากพฤติกรรมร่วมที่มาจากวัฒนธรรมและจารีตประเพณี พฤติกรรมร่วมดังกล่าวมีดังนี้ คือ การจับมือในการให้และรับสลาม การจับมือเป็นสุนนะห์หนึ่งที่อิสลามสนับสนุน มีหุกมเป็นสุนด์ ส่วนการตอบสลามเป็นวาญิบ (บังคับ) อย่างไรก็ตามการรับหรือการตอบสลามในขณะที่รับประทานอาหารนั้นไม่เป็นวาญิบ เพราะการตอบสลามในขณะที่รับประทานอาหารนั้นอาจจะทำให้ผู้รับสลามเกิดสำลักอาหาร และอาจจะเป็นอันตรายแก่ผู้ตอบสลามได้ ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในอิสลาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวศ หมื่นเส้น และมาลีนิ ยามา (2565) การจัดการบริการสุขภาพในพื้นที่พหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน 2 ประการ คือ หลักความเชื่อ ความศรัทธาของชุมชนต่อสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหาสุขภาพ มีการคำนึงถึงผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลางบนพื้นฐานของความ

แตกต่างด้านวัฒนธรรม เน้นการจัดบริการสุขภาพที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และหลักความเชื่อด้านศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของอับดุลฮาดี สะบูดิง, ยาฮารี กาเซ็ง และนิอาบาตี มิง (2565) พบว่า รูปแบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลามหลัก เกาะฎอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคมนักศึกษาที่มีความเห็นว่า สามารถสร้างความเข้าใจได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตามบริบทต่าง ๆ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เช่น การละหมาดญามาอะฮ์ที่เว้นระยะห่างในการละหมาดญามาอะฮ์ที่มีสยิด และรูปแบบแสดงให้เห็นประเด็นความสัมพันธ์ของหลักการที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตตามหลักวะสะฎียะฮ์ทั้งในเรื่องศาสนาชีวิตสติปัญญา วงศ์ตระกูล และทรัพย์สินโดยพิจารณาเลือกสิ่งที่เหมาะสมและยืดหยุ่นที่สุดในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ให้กระทบกับสิ่งที่ผิดหลักการศาสนา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมต่อการปฏิบัติตามคำสั่งและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสำนักจุฬาราชมนตรี พบว่า ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส มีทัศนคติที่ดีต่อมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของสำนักจุฬาราชมนตรีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยมาตรการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการอิสลาม คือ การรักษาไว้ซึ่งชีวิตของมนุษย์ หรือจะเรียกว่าการคุ้มครองความมั่นคงของชีวิต เพราะหลักการนี้มีเป้าหมายเพื่อปกป้องชีวิตจากการทำร้ายร่างกาย หรือทำร้ายส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายและจะครอบคลุมการรักษาและป้องกันสุขภาพ หรือขจัดโรคภัยต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคระบาดอย่างเช่นไวรัสโคโรนา ซึ่งรูปแบบในการปรับตัวในการประกอบศาสนกิจนั้น จะประกอบไปด้วยการละเว้นกระทำในสิ่งที่บ่งคับ การอนุมัติให้กระทำในสิ่งที่ต้องห้าม และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของศาสนกิจ

ข้อเสนอแนะ

1) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด สามารถนำผลการวิจัยไป
ปรับนโยบายการประกอบศาสนกิจในสถานการณ์โรคระบาดที่เหมาะสมกับบริบทของ
พื้นที่

2) มัสยิดในพื้นที่ โดยคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ประกอบด้วยอิ
مام คอเต็บ บิลาตคณะกรรมการ และสัปบุรุษมัสยิด สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็น
แนวทางในการปรับรูปแบบการปรับตัวการประกอบศาสนกิจในสถานการณ์โรค
ระบาดที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

3) สถาบันการศึกษา อาจารย์ในมหาวิทยาลัย นักวิชาการมุสลิม โดยการนำ
องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการปรับตัวของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่
สอดคล้องกับหลักการอิสลาม ไปใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ การวิจัย การเรียนการ
สอน การเผยแพร่และต่อยอดองค์ความรู้

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน
และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.)
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
(สอวช.) ที่ได้สนับสนุนงบประมาณการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะที่ปรึกษาประจำ
โครงการฯ และผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ได้
ให้แนวคิด คำชี้แนะ และแนะนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ตลอดเวลาใน
การทำงานวิจัย ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ คณะผู้วิจัย
ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- Smitnan Yongstar. (2020). Ramadan: How are Muslims adapting to Ramadan amid the pandemic COVID-19. <https://www.bbc.com/thai/thailand>.
- Narongraksakhet, I. Salaming, M. Kaewtubtim, M. Al-Usamah, A. Jehte, R. (2565). Culture and Believes of Thai Muslims in Southern Border Provinces of Thailand in Protecting and Reducing of the Spreading of the Virus Corona Disease 2019 by Islamic Teachings, Health Principles and Local Wisdoms. *Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University*. 13(2), 1-19. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOIS/article/view/260186/175741>.
- Katih, I., & Hayeemase, N. (2020). Adaptation of Wasatiyyah Islami-ah among Intensive Islamic-Studies-Program Teachers in the Government Schools in the Pattani Area 1. *Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University*, 11(1), 60–74. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOIS/article/view/240158>
- Rungrut S., Maso S., Kadem, Y. (2563) . *Impacts of Economic and Social Matters from the COVID-19 Pandemic among the People in Yala City Municipality*. Faculty Humanities and Social Sciences. Yala Rajabhat University.
- Meedsen P., Yama M. (2565). Patterns of Health Promotion System Development in a Multicultural Context in the 5 Southern Border Provinces of Thailand. *Journal of Islamic Studies*,

Prince of Songkla University, 13(2), 81–98. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOIS/article/view/262343/175750>

Sabuding A., Kaseng Y., Ming N. (2565). Development of Students' Thinking Process for the Maintenance of Life Based on Wasatiyyah Principle in the Spreading Situation of Corona Virus 2019 (COVID 19) by Adopting the Thinking Method Linked with the Main Islamic Purpose in line with Qadhaa and Qadar and Public Interest Principle. *Journal of Islamic Studies, Prince of Songkla University, 13(1), 1–29. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOIS/article/view/257626/173748>*

**ประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับ
วารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 2
(กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)**

ด้วยวารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566) ได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านจากหลายสถาบัน และหลายหน่วยงาน ในการพิจารณาตรวจสอบอ่านต้นฉบับบทความประเภทต่าง ๆ ด้วยความอุตสาหะ ซึ่งเป็นการควบคุมคุณภาพวารสารฯ และรับประกันว่าบทความที่ลงตีพิมพ์เป็นผลงานที่ดีและได้รับความเชื่อถือทำให้วารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินการไปด้วยความสมบูรณ์ยิ่ง

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงขอขอบพระคุณและประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี ลาเต๊ะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไฟซอล ฮะยีอาหฺวัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกตุ อัสมีมานะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะรอนิง สาแลมิง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุไม บิลไบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัยดี แวดราแม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุริน ดือเร๊ะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุหิศักดิ์ ดือเร๊ะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลฮาгим เสงปียา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพชอล ดาโอะ

ดร.จิตรลดา พิริยาศสน์

ดร.นุรชีตา เพอแผละ

ดร.อรวีทย์ บุญชม

ดร.รุติยะ หะ

อาจารย์สุวรรณี หลังปูเต๊ะ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารูว์จน์ สองเมือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

ดร.มุซกีกิต หีมพินิจ

ดร.ประภาภรณ์ หลังปูเต๊ะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัชชีมา บาเกาะ

ดร.มะยูตี ตือรามะ

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณภา ไชยประสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ กาลามเกษตร

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาฟีอี อาดำ

ธนาคารกลางแห่งประเทศไทย

ดร.ชวัลย์ นิยมวิทยานนท์

สหกรณ์อิสลามอับนูเอาฟ จำกัด

ดร.ศิตติก ลาสิวัน

สหกรณ์อิสลาม อับนูอัฟฟาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อับดุลรอซิด เจมะมะ

Universiti Kebangsaan Malaysia

Professor Dr. Wan Kamal Mujani

Dr. Farid Mat Zain

ประกาศ ณ วันที่ 22 ธันวาคม 2566

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม